

38

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2007

7615 • ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΗΝ 1η ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ • 1.50 €

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ψωμί, παιδεία, ελευθερία,
οικολογία
σελ. 3

Ναυπηγεία Σκαρμαγκά:
Όρα μηδέν
σελ. 5

Κοινωνικός αποκλεισμός και
μετανάστες
σελ. 6

Ανεργία και φτώχεια: Η άλλη όψη
του πλούτου που ξεχειλίζει
σελ. 7

«Κράτος εν κράτει» το καζίνο στην
καμένη Πάρνηθα
σελ. 8

Τετραπλή επίθεση με
πετροκάρβουνο
σελ. 10

φάκελος: σελ. 11-15

Σοσιαλδημοκρατία

Μια κρίση χωρίς τέλος

Δημοκρατία, Σοσιαλισμός,
Κεντροαριστερά

Το... ένδοξο ΠΑΣΟΚ

Το σύγχρονο ποδόσφαιρο, το
φαινόμενο της βίας
και ο τρομονόμος του Ορφανού
σελ. 16

Εκδήλωση στην Αθήνα ενάντια στην
εκτροπή του Αχελώου
σελ. 17

Υδρόγειος - χωρίς σχόλια
σελ. 18

Οαχασα: «Ο αγώνας δεν έχει
τελειώσει, ούτε θα τελειώσει,
θα συνεχιστεί...»
σελ. 19

Η ιστορία, δεν γράφεται από τα
πάνω
σελ. 20

Μια συζήτηση με το ζωγράφο Στέλιο
Φαϊτάκη
σελ. 22

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΔΙΕΞΟΔΑ
ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

της σύνταξης

Ό,τι δεν κατάφεραν τα επαναστατικά ρεύματα σκέψης επί 150 χρόνια ως προς τη σοσιαλδημοκρατία, δηλαδή να «πείσουν» ανθρώπους και κόμματα αυτού του ιδεολογικού ρεύματος ότι μόνο η ολική ρήξη με τον καπιταλισμό αφήνει περιθώρια απελευθέρωσης, το κάνει τώρα στην πράξη το ίδιο το σύστημα. Με την αλλαγή της χιλιετίας ο σύγχρονος καπιταλισμός εξαλείφει τη σοσιαλδημοκρατία ως τη δύναμη διαχείρισής του με πιο «ανθρώπινο» πρόσωπο και αποδεικνύει, ως ιδανικός αυτόχειρας, ότι καπιταλισμός και άνθρωπος είναι δύο ασύμβατες έννοιες.

Η κρίση αγγίζει, έστω και καθυστερημένα, και τους ντόπιους εκφραστές της σοσιαλδημοκρατίας. Η ήττα του ΠΑΣΟΚ στις πρόσφατες εκλογές κάθε άλλο παρά συγκυριακή είναι, όπως και η παντελής έλλειψη ιδεολογικών διεργασιών στις μετέπειτα εξελίξεις στο εσωτερικό αυτού. Με μόνο κοινό στοιχείο τη δίψα για εξουσία, αυτή η πολιτική κλίκα θα συνεχίσει να λυμαίνεται την κεντρική πολιτική σκηνή, υιοθετώντας ελαφρώς πιο «αριστερή» ρητορική αλλά πράττοντας όλο και πιο «δεξιά» και μετασηματιζοντας σιγά σιγά το εγχώριο πολιτικό σύστημα σε διπολισμό αμερικανικού τύπου.

Η επικράτηση της μίας μονολιθικής άποψης ήταν πάντα σημάδι παρακμής και πτώσης των αυτοκρατοριών και των κάθε λογής εξουσιών. Η επικράτηση του νεοφιλελευθερισμού ως του μοναδικού εφικτού δρόμου για τη διαχείριση του συστήματος αποτελεί ανάλογη εξέλιξη για τον σύγχρονο καπιταλισμό. Καθώς στα εγγενή προβλήματα του, όπως την εξουσίαση ανθρώπου από άνθρωπο, την κοινωνική αδικία και ανισότητα, προστίθενται συνεχώς διογκούμενα νέα, όπως το οικολογικό και το ενεργειακό, η αποσταθεροποίησή του μας φέρνει πιο κοντά σε μία δομική κρίση.

Στο εγχώριο τοπίο, η καπιταλιστική μονολιθικότητα εκφράζεται από τις πολιτικές δυνάμεις, που μας παριστάνουν ως μονόδρομο την εξαθλίωση της εργασίας, την εξαφάνιση του κοινωνικού κράτους, την αφαίρεση των όποιων κοινωνικών κατακτήσεων και την καταστροφή του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος με σκοπό το κέρδος. Έτσι, αμέσως μετά τις εκλογές η εξουσία προωθεί αλλαγές που επιταχύνουν την αποδόμηση του ασφαλιστικού, την ολοκληρωτική ιδιωτικοποίηση της παιδείας και υγείας, την περαιτέρω υποβάθμιση του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, την εμπορευματοποίηση του νερού, ρίχνοντας λάδι στη φωτιά των κοινωνικών αντιθέσεων.

Είναι όμως δεδομένο ότι όσο περισσότερο ο άνθρωπος και η φύση θα συμπιέζονται στο περιθώριο του συστήματος, τόσο περισσότερο η κοινωνική ανάγκη θα γεννά τις συνθήκες για το ξεπέρασμα του καπιταλισμού. Για μας, το ξεπέρασμα αυτό έχει τη βάση του στην αντιεραρχία, την άμεση δημοκρατία και τη μη κατάληψη της εξουσίας στα πρότυπα του ζαπατιστικού λόγου. Με αυτά τα προτάγματα και με γνώμονα την κοινωνική απεύθυνση, μέσα στα κινήματα και στην κοινωνία, παίρνουμε τις θέσεις μάχης που κάθε φορά μας αναλογούν ενάντια στην καπιταλιστική βαρβαρότητα.

ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΠΕΘΑΝΕ, Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ» ΚΑΤΕΡΡΕΥΣΕ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΕΙΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ, ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟ ΒΛΕΠΟΥΝ

Ψωμί, παιδεία, ελευθερία, οικολογία...

**Ο μύθος της «ανάπτυξης»
και της προόδου κατέρρευσε.
Τυφλός όποιος δεν το
αντιλαμβάνεται, επικίνδυνος
όποιος επιχειρεί να αναστήσει
το μύθο, εργολάβος όποιος
μιλά στο όνομά του.**

Κάποτε ο Νοέμβρης θύμιζε εξέγερση. Τώρα πια μυρίζει μούχλα. Τι να πεις και φέτος; Τα ίδια με πέρυσι; Το Πολυτεχνείο έθρεψε τη συλλογική μνήμη όλη τη μεταπολίτευση, έφτιαξε καριέρες, μεγάλωσε γενιές με μύθους, μέχρι που η φάση έκλεισε και τυπικά με τις υποθέσεις ΕΛΑ και 17Ν. Το καθεστώς δεν έχει πλέον ανάγκη να ψαρεύει στελέχη από τη δεξαμενή του αντιδικτατορικού αγώνα - αυτός ο ρόλος απέμεινε στην παραδοσιακή αριστερά για να γεμίζει τα ψηφοδέλτια με όσους κόλλησαν ένσημα του χθες. Άλλωστε είναι κάτι που αποδίδει: οι ανθρωποφύλακες του χθες γίνανε υπηρέτες του σήμερα για τον κάθε αντιστασιακό ή (πρώην) αθυρόστομο που διέβη (περιχαρής) το κατώφλι του κοινοβουλίου. Οι ανθρωποφύλακες δεν έπαψαν να υπάρχουν όμως.

Χάσμα γενεών ή χάσμα πολιτικής (αν κάνει κανείς σήμερα πολιτική); Προφανώς, το δεύτερο από τη στιγμή που κόμματα και οργανώσεις έχουν αδειάσει από κόσμο, νόημα, περιεχόμενο, από τη στιγμή που η ένταξη σε τέτοιους μηχανισμούς χειραγώγησης ξεκινά από την ανάγκη να ικανοποιήσεις το προσωπικό σου συμφέρον. Ποιος και γιατί να μπει σήμερα σε ένα κόμμα, σε μία οργάνωση, αν δεν έχει άμεσο υλικό συμφέρον; Να κάνει τι; Να κολλάει αφίσες, να στέλνει e-mail, να μοιράζει προεκλογικό υλικό; Να γίνει απλός εκτελεστής των αποφάσεων των άλλων, έτσι για να αποκτήσει ένα ρόλο; Η απομαζικοποίηση κομμάτων/οργανώσεων είναι γεγονός εδώ και χρόνια. Ευτυχώς. Οι ψόφιες εκκλήσεις για συμμετοχή (σε ένα παιχνίδι με σηματοδωμένη τράπουλα) επισημαίνουν το αυτονόητο. Λένε στο ΠΑΣΟΚ: Θα ψηφίσουν και οι φίλοι. Κάτι σαν τις επιρροές που λέγανε παλιά οι κομμουνιστές, δηλαδή. Και μετά; Θα διαμορφώσουν πολιτική οι φίλοι και τα μέλη; Δεν είναι εντούτοις παραδοσιακού τύπου αριστερά, μαρξιστική-λενινιστική, το ΠΑΣΟΚ. Περισσότερο σε περονικού τύπου κόμμα φέρνει. Οπότε όσοι, εντός και προς στα αριστερά, ονειρεύονται διάσπαση, ας το ξεχάσουν. Η εξουσία ενώνει.

Έχουμε όμως πιο σοβαρά πράγματα να ασχοληθούμε. Ασωπός, Κορώνεια, Αχελώος, Σκουριές Χαλκιδικής, Πηνειός. Ο κατάλογος είναι ατελείωτος. Οι συνέπειες του μεταπολεμικού μοντέλου «ανάπτυξης», όπως ακολουθήθηκε στην Ελλάδα, είναι εδώ. Απειλούν. Εμάς και τη φύση. Φώναζαν από παλιά κάτι οικολόγοι μέχρι να τους παρασύρει το ρεύμα του κοινοβουλευτισμού και πνιγούν στη μερικότητα. Κανείς δεν άκουγε. Για τη δεξιά και την υποτίθεται πάντοτε ευαίσθητη αριστερά ούτε λόγος. Και γιατί να το κάνει η αριστερά, άλλωστε; Σχεδόν τα ίδια με τη δεξιά δεν έλεγε από παλιά; Τα ίδια δεν έλεγε ο Μαρξ, έχοντας καταπιεί όλο το καπιταλιστικό παραμύθι της προόδου, της αποτελεσματικότητας, του πρωτείου της παραγωγής; Έβδομο συνέδριο του ΚΚΕ (Οκτώβριος 1945): το αναπτυξιακό σχέδιο του κόμματος μιλάει για ανοικοδόμηση προς όφελος του λαού και εθνική ανεξαρτησία, που σημαίνει «δημιουργία βαριάς βιομηχανίας, δηλαδή μεταλλουργίας, χημικής βιομηχανίας, μηχανουργίας και ανάπτυξη όλων των πλουτοπαραγωγικών δυνάμεων του τόπου» και εξηλεκτρισμό. Το σχέδιο ανυψείται εκτενώς δύο χρόνια αργότερα στο βιβλίο «Η βαρεία βιομηχανία στην Ελλάδα» του οικονομολόγου Δ. Μπάτση (εκτελέστηκε μαζί με το Μπελογιάννη, το '52). Το ότι μπόρεσε να εκπληρώσει το όραμα ο Καραμανλής δεν έχει καμία σημασία. Μόνη διαφορά το ποιος θα ασκούσε τον έλεγχο και θα καταλήστευε τους φυσικούς πόρους: το κόμμα-κράτος (ΚΚΕ) ή οι ιδιώτες παρέα με το κράτος (δεξιά);

Μπροστά στη λατρεία της ανάπτυξης, μπροστά στη μανία για την κατάληψη της εξουσίας, το περίφημο χάσμα δεξιάς και αριστεράς καταρρέει. Φουγάρα, τρακτέρ, μεγάλα έργα-βιασμοί της φύσης οι μεν, τα ίδια και οι άλλοι. Η τοποθέτηση της ανάπτυξης στο κέντρο της παγκόσμιας πολιτικής τον 20ο αιώνα καθόρισε δύο στρατόπεδα: από τη μία, οι «ανεπτυγμένοι», από την άλλη, οι «υπανάπτυκτοι», συνεπώς οι δεύτεροι έπρεπε να ακολουθήσουν τους πρώτους -συχνά με τη βία- για να ελεγχθούν και να καταληστευτεί ο τόπος τους. Ο μύθος της Προόδου, μία κεντρική σημασία της εποχής του διαφωτισμού και

η σχεδόν μηχανική του συνέχεια στον 20ο αιώνα, ο μύθος της «ανάπτυξης», κατέρρευσε. Τυφλός όποιος δεν το αντιλαμβάνεται, επικίνδυνος όποιος επιχειρεί να αναστήσει το μύθο, εργολάβος όποιος μιλά στο όνομά του. Η κοινωνία αντιλαμβάνεται αυτή την κατάρρευση γιατί βλέπει μπροστά της στην καθημερινότητα, όχι σε κάποιους ψυχρούς οικονομικούς δείκτες τις ανυπολόγιστες συνέπειες: ποιος θα πείσει στον Αστακό τους κατοίκους ότι το εργοστάσιο λιθάνθρακα που ετοιμάζει η EDISON είναι «για το καλό τους»; Πώς θα πείσεις για το ίδιο στο Μαντούδι, μία περιοχή-σύμβολο της επέλασης της αναπτυξιακής λαίλαπας; Θα γίνει δηλαδή Πτολεμαΐδα όλη η Ελλάδα; Επόμενη επιλογή για κράτος και κεφάλαιο είναι η χειραγώγηση: ένα παπαγαλάκι μας στα ΜΜΕ υμνεί την τάδε εταιρεία που θα σώσει τον τόπο, θα δώσει δουλειά κ.λπ. Σε διπλανή στήλη φιγουράρει η άποψη του «ειδικού επιστήμονα». Και αν δεν φτιαχτεί η συναίνεση, τότε έρχονται τα ΜΑΤ - παλιά τους τέχνη κόσκινο. Οι ανθρωποφύλακες -που λέγαμε- σε χαιρετάνε όταν μπαίνεις στη βουλή, σε βαράνε στο δρόμο.

Είναι όλα μαύρα; Όχι. Οι πολίτες, τα άτομα που σκέφτονται, αισθάνονται και δρουν πολιτικά και συλλογικά, εντούτοις, είναι εδώ, ανεξάρτητα από την ιδεολογική ή άλλη τοποθέτησή τους, διαφεύδοντας μεταμοντέρνες φανφάρες περί τέλους της ιστορίας, καταρρίπτοντας έμπρακτα το άλλοτε κραταιό, μεταπολιτευτικό, βασίλειο της Ιδεολογίας. Στον Ασωπό (Οινόφυτα) πρωτοστατεί στον αγώνα του αυτονόητου (να πίνουν οι κάτοικοι καθαρό πόσιμο νερό και όχι εξασθενές χρώμιο) ένας παπάς. Παράξενο; Παράξενο είναι για όσους κοιτούν την κοινωνία ακόμη με όρους της μεταπολίτευσης, με καφεενία χωρισμένα σε μπλε, κόκκινα και πράσινα, με όρους δεξιάς-αριστεράς. Και δηλαδή τι να του πει κανείς του παπά; Μην ασχολείσαι με τη μόλυνση, κοίταξε την εκκλησία σου; Βούλωσέ το;

Η υπεράσπιση του δημόσιου (ελεύθερου και όχι κρατικού) στο πανεπιστήμιο, την εργασία, τη γειτονιά, την πόλη ενώνει γιατί τους αφορά άμεσα όλους. Ενώνει γιατί είναι πεδίο άμεσης πολιτικής, πεδίο που μπορεί να έχει απτά αποτελέσματα στην καθημερινότητά μας, πεδίο όπου μπορούν να ανθήσουν αδιαμεσολάβητοι αγώνες, μακριά από κόμματα, κράτος, εταιρείες, ΜΜΕ. Όσοι μάχονται για τον Αχελώο, τους ελεύθερους χώρους στην Αττική, ενάντια στις σκουριές στη Χαλκιδική, ενάντια στα γήπεδα γκολφ στην Κρήτη, υπέρ των δασών και πολλοί άλλοι, αξίζουν τη στήριξη και την ενεργό συμμετοχή μας. Αυτοί ανοίγουν τα μέτωπα του σήμερα ενάντια στην εξουσία, αυτοί ξαναθέτουν το ζήτημα της υπεράσπισης και διεύρυνσης του δημόσιου ενάντια στο ιδιωτικό-κρατικό, αυτοί παράγουν λόγο και πράξη, αυτοί ασκούν κριτική στο μύθο της «ανάπτυξης», από εκεί μπορούν να αναδυθούν μορφές ελευθερίας. Καλύτερα μαζί τους παρά με τους «πεθαμένους» της πορείας για το Πολυτεχνείο...

ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ - **ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ** - ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ - **ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ** - ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ - **ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ** - ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ - **ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ** - ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ - **ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ** - ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ - **ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ**

★ Κορυφώνονται την Κυριακή 4 Νοέμβρη οι εκδηλώσεις-παρεμβάσεις αλληλεγγύης στους κρατούμενους όλων των φυλακών της χώρας με συγκεντρώσεις αλληλεγγύης έξω από αυτές.
«Μετά τις εξεγέρσεις του Απριλίου στις φυλακές, η τρομοκρατία, οι μεταγωγές και τα πειθαρχικά ενάντια στους εξεγερμένους κρατούμενους είναι στην ημερήσια διάταξη.
Με κύριο όπλο τα άρθρα 68/69 και 70/71, του νόμου 27-76/99 οι διευθύνσεις των 30 Σωφρονιστικών καταστημάτων καταστέλλουν κάθε διαμαρτυρία ενάντια στις άθλιες συνθήκες κράτησης.
Η τρομοκρατία συνεχίζεται, η αντίσταση και η αλληλεγγύη οργανώνονται μέχρι τον τελικό στόχο, την καταστροφή όλων των φυλακών.
Κατάργηση των άρθρων 68/69 πειθαρχικά παραπτώματα, 70/71 πειθαρχικές διαδικασίες, του νόμου 27-76/99.
Συγκέντρωση - Πορεία προς τις φυλακές Κορυδαλλού, Κυριακή 4 Νοεμβρίου 2007, πλατεία Ελευθερίας Κορυδαλλός 12 το μεσημέρι.

Παράλληλες συγκεντρώσεις και πορείες σε Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Βόλο, Ιωάννινα, Κομοτηνή.
Όσο υπάρχει έστω κι ένας άνθρωπος στη φυλακή κανείς δεν είναι ελεύθερος.
Οι κρατούμενοι των φυλακών των παραπάνω πόλεων, έχουν ειδοποιηθεί και περιμένουν να ενώσουν τις φωνές τους με τους διαδηλωτές.
Πρωτοβουλία αναρχικών ενάντια στις φυλακές»

Η κίνηση αυτή ξεκίνησε ύστερα από ανοικτό κάλεσμα της Πρωτοβουλίας Αναρχικών Ενάντια στις Φυλακές με μια πρώτη συνάντηση την Πέμπτη 4/10 στο κτίριο Γκίνη του ΕΜΠ και θέματα: -Η κατάσταση στις φυλακές τώρα, -Καμπάνια ενάντια στα πειθαρχικά, τις μεταγωγές και την τρομοκρατία όσον κρατούμενων συμμετείχαν στις εξεγέρσεις - Διοργάνωση συγκεντρώσεων έξω από τις φυλακές πανελλαδικά.

★ Την Τρίτη 9/10, οι δυνάμεις καταστολής προχώρησαν στη μεταγωγή του Γιάννη Δημητράκη από τον Κορυδαλλό, στις φυλακές Αλικαρνασού Κρήτης. Στο λιμάνι του Πειραιά θα συγκεντρωθούν σύντροφοι/ες και φίλοι/ες του Δημητράκη φωνάζοντας συνθήματα αλληλεγγύης. Ο Νίκος Κουνταρδός εμποδίζεται από λιμενικούς να επιβιβαστεί στο πλοίο της ANEK, Lissos, αφού του γίνεται εξακρίβωση στοιχείων και μολοντί κατέχει νόμιμα εισιτήριο, ενώ ο Γιώργος Καλαϊτζίδης εκ των μελών της Πρωτοβουλίας για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων απαγγέλλεται κυριολεκτικά από ασφαλίτες στην προβλήτα και μεταφέρεται στην Ασφάλεια Πειραιά για δήθεν υπόθεση του που εκκρεμεί από το 2002!

★ Σε μια πράξη αλληλεγγύης, αναρχικοί κρατούμενοι στον Κορυδαλλό προχωρούν σε αποχή συσσίτιου για την εκδικητική μεταγωγή του Δημητράκη. Στο γράμμα τους επισημαίνουν:

«Σύντροφοι και φίλοι, γεια σας
Αποφασίσαμε να γράψουμε αυτό το γράμμα για να ισχυροποιήσουμε το μέτωπο της δράσης μέσα από τη φυλακή. Όπως έξω, έτσι και μέσα στη φυλακή, το κράτος επιχειρεί να αφομοιώσει και να καταστείλει οτιδήποτε βαδίζει έξω από τα όρια της νομιμότητας.
Όπως και έξω, έτσι και μέσα, η αφομοίωση αποτελεί ταυτόσημη έννοια με τη ρουφιανιά, το γλείψιμο, το lifestyle της παραβατικότητας, την υποταγή και τη πρέζα.
Όσο για τη καταστολή, η έκφραση της πραγματώνεται μέσα από ξυλοδαρμούς, στέρηση αδειών και μεροκάματων, εξευτελισμούς, εκβιασμούς, παρακολούθησεις, απαγωγές-μεταγωγές.
Οι μεταγωγές αποτελούν κομμάτι του κατασταλτικού σχεδίου. Είναι ένα μέσο διάσπασης των κρατουμένων με στόχο την απομόνωση και την φυσική και ψυχολογική εξόντωσή τους.
Για μια ακόμη φορά πραγματοποιήθηκε χθες η μεταγωγή του συντρόφου Γ. Δημητράκη από τις Δικαστικές Φυλακές Κορυδαλλού στις φυλακές της Αλικαρνασού.
Σαν μια ελάχιστη κίνηση αλληλεγγύης, επιλέγουμε σήμερα (10/10/2007) να απέχουμε από το συσσίτιο της υπηρεσίας των Δικαστικών Φυλακών Κορυδαλλού. Μια πράξη η οποία για να μην παραμείνει στον συμβολικό της χαρακτήρα θα συνεχιστεί και τις επόμενες ημέρες.
Για εμάς δεν τίθεται ζήτημα αναβολής της δράσης μας μέσα στα κάτεργα του "σωφρονισμού", όπως ποτέ δεν τέθηκε και έξω από τις φυλακές. Διατηρούμε τον αυτοσεβασμό μας, την λύσσα μας και την επιθετική διάθεση για δράση σαν ατομικότητες.
Όπως και δεν αναμένουμε την επόμενη εξέγερση στις φυλακές για να επιτεθούμε στην συνθήκη της αιχμαλωσίας. Την προετοιμάζουμε καθημερινά. Η καθημερινότητα και μέσα στις φυλακές είναι συγκρουσιακή.

Σε αυτή τη διαδρομή, επιλέγουμε να συνδεθούμε με τους ελάχιστους ανθρώπους που διατηρούν τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια τους και να συμπράξουμε μέχρι και την καταστροφή της τελευταίας φυλακής. Η δύναμη που μας δίνετε καθημερινά δεν γίνεται να αποτυπωθεί με λόγια. Ας αφήσουμε τις πράξεις να μιλήσουν.

Γιάννης Λαζαρίδης
Γιώργος Τσόλκας
Μάριος Τσουραπάς
Γιώργος Βούτσης-Βογιατζής»

★ Μηνύματα ενόψει της πανελλαδικής κινητοποίησης έστειλαν οι Γιάννης Δημητράκης και Βαγγέλης Πάλλης. Ο Γιάννης Δημητράκης αναφέρει:
«Ο εγκλεισμός του ανθρώπου μέσα στα σωφρονιστικά καταστήματα αποτελεί ένα διαρκές έγκλημα. Ο εντοχισμός του μέσα σε αδιαπέραστους τοίχους και αγκαθωτά σύρματα καταλήγει στον αργό θάνατο, στον μαρasmus σώματος και μυαλού. Ο συνεχής βομβαρδισμός του κρατούμενου με μηνύματα υποταγής και υποδούλωσης, ως μέτρο πρόληψης για αποφυγή εκδήλωσης οποιαδήποτε παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς που δε συνάδει με ότι επιτάσσει η αθλιότητα και η χυδαιότητα της φυλακής βαφτίζεται σωφρονισμός.
Οι έννοιες και λέξεις όπως υπερηφάνεια, αξιοπρέπεια, αλληλεγγύη, αγωνιστικότητα, πετσοκόβονται, ξεριζώνονται και αλλοιώνονται, άμεσα, όπου και σε όποιον εντοπιστούν. Όποιοι δεν υποκύπτει εξαγοράζεται ή συμβιβάζεται. Αλλιώς έχει να αντιμετωπίσει τις ραδιουργίες, τα βρώμικα σχέδια και τις κατασταλτικές μεθόδους που εφαρμόζουν οι ανθρωποφύλακες και οι προϊστάμενοι του, υποβοηθούμενοι ενίοτε και από κατάπτυστους σιχαμερούς συγκροτούμενους.
Αν κάποτε, πριν αιώνες, η επιβολή της τιμωρίας είχε σαν κύριο στόχο το σώμα του κρατούμενου, σήμερα οι σύγχρονες μέθοδοι «ορθοπεδικής» και «αναμόρφωσης», ενισχυμένες από επιστήμες όπως η ψυχολογία, κοινωνιολογία, ιατρική, αρχιτεκτονική και εγκληματολογία, προσδιορίζουν και υποδεικνύουν, τον εγκέφαλο και τη ψυχή του. Εκεί θα εφαρμοστούν οι εξελιγμένες τακτικές καθυπόταξης και πειθαναγκασμού, προσδοκώντας στο καλύτερο, «ποιοτικότερο» και αμεσότερο αποτέλεσμα. Στην επαναφορά του ατόμου στην επιβαλλόμενη και κυρίαρχη κανονικότητα, στην επανένταξη του ως πειθηνίου εντολοδόκτη και άβουλης μονάδας στην παραγωγική διαδικασία, στον τερματισμό του κοινωνικού παραβατισμού.
Μέσα σ' αυτά τα δεδομένα, τις διαπιστώσεις και τις εμπειρίες, προσδιορίζεται και διαμορφώνεται ο αγώνας και η αντίσταση των εξεγερμένων, στη ψυχή και το μυαλό, κρατούμενων, ενάντια στη φρικαλεότητα του εγκλεισμού, στον κατακερματισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, μέχρι την τελική κατάρρευση του σωφρονιστικού συστήματος και το γκρέμισμα των φυλακών.

Στην πορεία μας προς την ελευθερία όμως, δεν είμαστε μόνοι. Υπάρχουν κομμάτια αυτής της κοινωνίας που συναισθάνονται, συμπαρίστανται και συντάσσονται μαζί μας, με την αγνότητα και την καθαρότητα που τα χαρακτηρίζει, δίνοντας μας τα εφόδια και το κουράγιο να συνεχίζουμε απτόητοι να αντιμαχόμαστε και να θρυμματίζουμε τη σκοτεινή και μίζερη καθημερινότητα του εγκλεισμού. Είναι τα ίδια άτομα που κατά τη διάρκεια των εξεγέρσεων στις 23 Απρίλη, στις φυλακές όλης της χώρας, έδωσαν ένα ηχηρό μήνυμα στο κράτος και τους υποτελείς του, ότι οι κρατούμενοι δεν είναι κοινωνικά απόβλητα για τα οποία δεν αξίζει κανείς να ασχοληθεί, να κινητοποιηθεί και να δραστηριοποιηθεί, ριψοκινδυνεύοντας ακόμη και την ίδια τους την ελευθερία.
Στις 4 Νοέμβρη θα διεξαχθούν μαζικές συγκεντρώσεις έξω από πολλές φυλακές της Ελλάδας, γεγονός που εγώ προσωπικά, αλλά πιστεύω και η πλειονότητα των κρατουμένων, το προσδοκά, το αναμένει και το αγαλλιάζει με όλη την καρδιά της.
Εκφράζω εκ των προτέρων ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όσους και όσες θα συμμετάσχουν σ' αυτή τη κίνηση και θα σταθούν έμπρακτα αλληλέγγυοι στο πλευρό μας.
Όσον αφορά τις ταλαιπωρίες και δοκιμασίες που κάποιοι από μας υπόκεινται κατά τη διάρκεια της ομηρίας τους στα σωφρονιστικά καταστήματα αυτής της χώρας, διαβεβαιώνουμε τους πάντες ότι το μόνο που επιτυγχάνουν είναι να ποτίζουν με ζωγόνες σταγόνες το άγριο άνθος της οργής και της εκδίκησης.
Τέλος, όσοι στέκονται εμπόδιο στο δρόμο μας προς την ελευθερία, να ξέρουν ότι θα γευτούν την κοφτερή λεπίδα της αλήθειας μας.
Το δικίο το έχουν οι εξεγερμένοι και όχι οι ρουφιάνοι και οι προσκυνημένοι

Με αγωνιστικούς χαιρετισμούς
Γιάννης Δημητράκης
Φυλακές Αλικαρνασού 18/10/07»

★ Ο αγωνιστής κρατούμενος Βαγγέλης Πάλλης στο γράμμα του σημειώνει:
«Σε όλες και όλους εσάς που δίπλα μας και τόσο κοντά μας, με αλληλεγγύη και ανιδιοτέλεια, αγωνίζεστε να δημοσιοποιήσετε και να βγάλουμε προς τα έξω τα προβλήματα των φυλακών της Ελλάδας και να φτάσουμε στο σημείο κάποια στιγμή να περπατήσουμε στα συντρίμια τους, είναι αναγκαίο να επιδείξουμε εκ των έσω εκτίμηση, σεβασμό και θαυμασμό.
Εκτίμηση γιατί σε αντίθεση με τις και τους ανυποψίαστους νέους και νέες που φραπεδιάζονται και καναπεδιάζονται, σχολιάζοντας και κρίνοντας στην απόλυτη ασφάλεια του καναπέ, εσείς αγωνιάτε και αγωνίζεσθε.
Σεβασμό γιατί αγωνίζεσθε και αγωνιάτε σε αντίξοες συνθήκες που έχουν μερικές φορές προσωπικό κόστος απ' την αλαζονική συμπεριφορά της κατασταλτικής εξουσίας που αλιεύει από τις αναγκαίες διαμαρτυρίες και διαδηλωτές στην τύχη και τους βαπτίζει όπως βολεύουν οι καιροί!
Και θαυμασμό γιατί ότι κάνετε το κάνετε για την ψυχή σας.
Χαιρετίζω όλες και όλους που συμμετέχουν στις εκδηλώσεις στις 4 Νοέμβρη, αλλά και όλες και όλους που συμμετείχαν και στάθηκαν αλληλέγγυοι στις τελευταίες μαζικές εξεγέρσεις όλων των φυλακών, στις 23 Απρίλη, με αφετηρία την φυλακή Μαλανδρινού.

Β. Πάλλης
Φυλακές Χίου»

★ Στην πανελλαδική κινητοποίηση της 4ης Νοέμβρη καλούν: «Η πρωτοβουλία για τα δικαιώματα των φυλακισμένων στη Θεσσαλονίκη συμμετέχει σε ημέρα δράσης για τις φυλακές σε ένδειξη αλληλεγγύης στους φυλακισμένους για τις πειθαρχικές διώξεις που υφίστανται εξαιτίας της συμμετοχής τους στην τελευταία εξέγερση. Επιπλέον θα οργανώσει και καμπάνια ενημέρωσης για ευρύτερα ζητήματα που αφορούν στους φυλακισμένους, τις συνθήκες κράτησης τους, τα δικαιώματά τους.
Στις 4 Νοέμβρη λοιπόν, προετοιμάζουμε δράση αλληλεγγύης, στις φυλακές των Διαβατών συμμετέχοντας σε μια πανελλαδική μέρα που έχουν καλέσει και οι ίδιοι οι φυλακισμένοι και στην οποία συμμετέχουν και άλλες πρωτοβουλίες με δράσεις αλληλεγγύης σε άλλες φυλακές της χώρας.
e-mail: gedikoule@socialcenter.gr, τηλ: 2310.265.346»

Στη Θεσσαλονίκη μέχρι τη στιγμή που τυπωνόταν η «Β», υπήρχαν 2 καλέσματα:
- 11πμ στο άγαλμα Βενιζέλου, μηχανοκίνητη πορεία στα Διαβατά από την Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των κρατουμένων και
- 11.30πμ από την Καμάρα, πορεία στα Διαβατά που συνδιοργανώνουν οι καταλήψεις Terra Ingognita & Φάμπρικα Υφανέτ, το Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Φιλοσοφικής καθώς και σύντροφοι-συντρόφισσες.
Στη Λάρισα, Αυτόνομοι καλούν σε προσυγκέντρωση που θα γίνει έξω από το κλειστό γήπεδο Νεάπολης στις 12 το μεσημέρι και θ' ακολουθήσει πορεία προς τις φυλακές.

★ Συνεχίζεται η συστηματική παρακολούθηση, παρενόχληση, οι προσαγωγές κι οι απειλές κατά του «συνθήκη υπόπτου» Νίκου Μαζιώτη.

★ Ποινική δίωξη για ληστεία κατά συναυτουργία, παράνομη οπλοφορία και οπλοκατοχή, άσκηση ο εισαγγελέας σε βάρος του 23χρονου αναρχικού Γιώργου Βογιατζή-Βούτση, που συνελήφθη στις 3/10 κατηγορούμενος για ληστεία στην Εθνική Τράπεζα στην περιοχή του Γκύζη. Μετά την απολογία του ενώπιον του 12ου τακτικού ανακριτή, κρίθηκε προφυλακιστέος και σύμφωνα με τους συνηγόρους του, δέχεται ότι διέπραξε τη ληστεία, αλλά αρνείται να δώσει οποιοδήποτε άλλο στοιχείο για την υπόθεση.

Στα δικαστήρια είχαν συγκεντρωθεί από νωρίς το πρωί φίλοι και σύντροφοί του, οι οποίοι με συνθήματα εξέφραζαν τη συμπάραστασή τους. Λίγο πριν από την έναρξη της απολογίας του 23χρονου σημειώθηκε ένταση, όταν δεκάδες φίλοι του θέλησαν να τον πλησιάσουν την ώρα της προσαγωγής του από τον εισαγγελέα στον ανακριτή και δέχθηκαν επίθεση από τις δυνάμεις καταστολής.

Σάκης Κηπουρός

Ναυπηγεία Σκαραμαγκά: Ώρα μηδέν

Τα Ναυπηγεία του Σκαραμαγκά, και οι εργαζόμενοι που δουλεύουν εκεί, για χρόνια τώρα βρίσκονται στο επίκεντρο της συνολικής επίθεσης κράτους και κεφαλαίου.

Είναι γνωστό ότι η μεγαλύτερη ναυπηγοεπισκευαστική μονάδα της χώρας -στρατηγικής παραγωγικής σημασίας- παραδόθηκε σταδιακά από τις κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ και ΝΔ στα αρπακτικά του κεφαλαίου. Σημαντικό και αποφασιστικό ρόλο στη διαδικασία της ιδιωτικοποίησης και καταστρατήγησης των εργασιακών δικαιωμάτων έπαιξε και ο ξεπουλημένος κρατικός, κυβερνητικός και κομματικός συνδικαλισμός.

Όμως η δράση της ανοιχτής «Εργοστασιακής Επιτροπής» που πλαισιώνεται από εργάτες, και έχει πολλούς αλληλέγγυους συμπαραστάτες, αντιστάθηκε στους εκβιασμούς της εργοδοσίας και στις προσπάθειες μαζικής εξαγοράς, δε δέχθηκε στις απειλές των κομματάρχων και με όπλο την αποκάλυψη του προδοτικού ρόλου των εργατοπατέρων συνέβαλε πρόσφατα στην πραγματοποίηση μιας πραγματικής Γ. Συνέλευσης Βάσης. Η απόφαση της οποίας είναι να απορριφθεί η συμφωνία μεταπώλησης του Τμήματος Τροχαίου Υλικού και συνάμα οι απολύσεις που αυτή υπέκρυπτε.

Αυτό αποτελεί ένα μικρό αλλά πολύ σημαντικό βήμα αντίστασης. Ένα βήμα που σφυρηλατήθηκε στην καθημερινή επαφή των εργαζομένων με τη δράση της ανοιχτής «Εργοστασιακής Επιτροπής» που αποκάλυψε ότι από την πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων, που διαδοχικά -και με ιδιαίτερη ένταση από το 1995 και ύστερα- εφάρμοσαν ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, χαμένοι θα έβγαιναν μόνο οι εργαζόμενοι. Ένα βήμα που κατέδειξε σε όλους τους εργαζόμενους ότι η «ανάπτυξη» που προπαγάνδιζαν οι εργοδότες και οι κρατικοσυνδικαλιστικοί τους βαστάζοι, αφορά μόνο στην ανάπτυξη των κερδών του κεφαλαίου και καμιά σχέση δεν έχει με την υπεράσπιση των εργασιακών δικαιωμάτων και των θέσεων εργασίας στα Ναυπηγεία.

Αυτές οι ώρες, είναι ώρες κρίσιμες για τους εργαζόμενους στα Ναυπηγεία. Ολοκληρώνοντας αυτό που με αποφασιστικότητα ξεκίνησαν, το ζητούμενο είναι να πετάξουν από το σβέρκο τους όλους τους εργατοπατέρες «μισθωτούς» της εργοδοσίας -που λειτουργούν σα στελέχη πολυεθνικής- και να πάρουν τους αγώνες στα χέρια τους. Στο χέρι τους είναι. Άλλωστε σ' αυτή την προσπάθειά τους δε θα είναι μόνοι τους.

θ. θ.

Η αριστερά του κράτους-εργοδότη

Σήμερα που επιταχύνεται το ξεπούλημα της δημόσιας κοινωνικής περιουσίας σε ΟΤΕ, ΟΛΠ, Ολυμπιακή, ΔΕΚΟ, Ναυπηγεία Σκαραμαγκά η καθεστωτική και μη αριστερά επικαλείται το μεγαλύτερο ασφυκτικό κρατικό έλεγχο και το «κράτος πρόνοιας», καθότι ταυτίζει τους δημόσιους/ κοινωνικούς οργανισμούς με το κράτος.

Πρόκειται για ένα ιστορικό φληνάφημα του συνόλου της αριστεράς που θέλει να δει τον εαυτό της στη θέση του κρατικού αφεντικού του κεφαλαίου, επιβεβαιώνοντας το δοκιμασμένο ανελεύθερο «ιστορικό» της ρόλο στις πάλαι ποτέ χώρες του κρατικού καπιταλισμού ή καλύτερα του ανύπαρκτου σοσιαλισμού. Ένας ρόλος που την κάνει σήμερα να παίρνει ανοιχτά το μέρος των αφεντικών του κρατικού τομέα, δηλαδή τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οργανισμών υπό κρατικό και όχι εργατικό κοινωνικό έλεγχο. Ένας ρόλος που συνεχίζει να επιβραβεύει τον κρατικό έλεγχο των δημόσιων κοινωνικών οργανισμών, ως τον θεματοφύλακα διασφάλισης των εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων και των «εγγυημένων» επί χρήμασι υπηρεσιών για όλες τις λαϊκές κοινωνικές ομάδες.

Η σκληρή πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Οι απολύσεις, η ανεργία, οι ελαστικές εργασιακές σχέσεις, οι επί χρήμασι υπηρεσίες των κρατικών οργανισμών (ΟΤΕ, ΔΕΗ, Υγεία κλπ), οι ελλειπείς έως ρατσιστικές -για τους αθίγγανους και μετανάστες- προσφερόμενες υπηρεσίες στα κρατικά νοσοκομεία και στα ιδρύματα αποτελούν την αχίλλειο φτέρνα του λεγόμενου «κράτους πρόνοιας» και πολύ περισσότερο της αριστεράς. Μιας αριστεράς που ταυτίζει την ύπαρξή της και τους όποιους αμυντικούς αγώνες με την καλύτερη διαχείριση του κρατικού κεφαλαίου και την υπεράσπιση του κράτους-εργοδότη. Μιας αριστεράς που ποτέ δεν εμπιστεύθηκε την αυτενέργεια και την αυτοοργάνωση των εργαζομένων και πολύ περισσότερο την αυτοδιεύθυνση και αυτοθέσμιση της κοινωνίας. Και σε αυτό το σημείο ταυτίζεται πλήρως με την αστική πολιτική και την κουστωδία των κρατικών αξιωματούχων.

Γιατί τελικά ο μεγαλύτερος εχθρός όλων των κρατούντων και όλων των κομματικών επιτελείων της αριστεράς είναι η λαϊκή κοινωνική αυτοδιεύθυνση. Δηλαδή ο εργατικός και κοινωνικός έλεγχος και διεύθυνση της παραγωγικής διαδικασίας και των πραγματικά κοινωνικών οργανισμών από τους ίδιους τους εργαζόμενους και τις λαϊκές κοινωνικές ομάδες.

θ. θ.

Το άσυλο είναι κοινωνικό

Με αφορμή την επίθεση φασιστοειδών στο μεταπτυχιακό φοιτητή του φυσικού και τον τραυματισμό του με μαχαίρι, προκύπτει ένα πολιτικό συμπέρασμα. Δεν φτάνει πια η έκφραση συμπαράστασης ή η εύκολη συνταγή του αντιφασισμού.

Είναι χαρακτηριστικό αυτού ότι όλες σχεδόν οι ανακοινώσεις αναφέρονται σε έναν πολιτικό διαπληκτισμό ανάμεσα στο φοιτητή και τους φασίστες που δεν έλαβε χώρα ποτέ. Η επίθεση ήταν προσχεδιασμένη και απρόκλητη, δεν είχε στόχο το συγκεκριμένο φοιτητή αλλά ευρύτερες στοχεύσεις. Έχει αναπτυχθεί ένας ευρύτατος μηχανισμός για τη διαχείριση της κατάργησης του ασύλου, που ξεκινά από το Πανεπιστήμιο Κρήτης και την απόφασή του να καταργήσει το άσυλο τους καλοκαιρινούς μήνες, τη διαμόρφωση μιας κοινωνικής συμμαχίας των μεταρρυθμίσεων και των τηλεπαραθύρων και φτάνει σε τέτοιες συμμορίτικες κρατικές πρακτικές.

Το πρόβλημα όμως βρίσκεται στην πλευρά μας και στην αποδοχή του ασύλου ως μέρος των ακαδημαϊκών ελευθεριών με διοικητική ισχύ. Ζητάμε το θέμα του ασύλου να ανοίξει από το κίνημα και να τονίζει το ρόλο του ως χώρου ελεύθερου από την εξουσία, τους καταναγκασμούς, ενός χώρου που θα ανταποκρίνεται στην ανάγκη επανάκτησης του δημόσιου. Το κίνημα οφείλει να διαφυλάσσει και να επικυρώνει αυτό το χαρακτήρα πάνω από διοικητικές ρυθμίσεις. Τώρα που οι ακροδεξιές λογικές ενσωματώθηκαν (ποτέ άλλωστε στην ουσία δεν ξεμάκρυναν) στον κοινοβουλευτισμό, πρέπει να δημιουργηθούν οι όροι αποδόμησης των όρων συγκρότησής τους. Οι όροι είναι βαθύτατα κοινωνικοί, η απάντησή μας δεν μπορεί να είναι ιδεολογική. Τέρμα στις ευκολίες, για να κόψουμε το χέρι σε κάθε τέτοια ενέργεια πρέπει να κόψουμε οριστικά τις ρίζες του. Ας ξεκινήσουμε με την επανανοηματοδότηση του ασύλου.

Φιλήμονας Πατσάκης

Πανελλαδική δράση ενάντια στις φυλακές

Μετά τις εξεγέρσεις του Απριλίου, σε πολλές φυλακές της χώρας η τρομοκρατία, οι μεταγωγές και τα πειθαρχικά ενάντια στους εξεγερμένους κρατούμενους είναι στην ημερήσια διάταξη.

Με κύριο όπλο τα άρθρα 68/69 70/71 του νόμου 27-76/99 οι διευθύνσεις των περίπου 30 σωφρονιστικών καταστημάτων καταστέλουν κάθε διαμαρτυρία ενάντια στις άθλιες συνθήκες κράτησης. Κρατούμενοι από διάφορες φυλακές μας ενημερώνουν ότι ο αριθμός των πειθαρχικών που έχει δοθεί σε κρατούμενους φθάνει τα 500! Δηλαδή, ένας στους είκοσι κρατούμενους έχει στην πλάτη πειθαρχικό. Και να εξηγήσουμε τι είναι τα πειθαρχικά. Η διάρκειά τους είναι δίχρονη. Έχουν μια ευρεία γκάμα κατασταλτικών μεθοδεύσεων. Υπάρχει πειθαρχικό που σου στερεί τη δυνατότητα να εργαστείς στη φυλακή, δηλαδή τη δυνατότητα να μειώσεις την ποινή σου, αλλά κυρίως τα πειθαρχικά αφορούν τη στέρηση του δικαιώματος να πάρεις άδεια, όπως επίσης τη στέρηση της αναστολής της ποινής σου. Έτσι, ένας κρατούμενος δεν θα μπορεί να παίρνει άδειες για δύο χρόνια και να αποφυλακιστεί με αναστολή. Και το χειρότερο από όλα, εάν ο κρατούμενος πάρει και δεύτερο πειθαρχικό κατά τη διάρκεια του πρώτου, αυτό δεν συγχωνεύεται αλλά ξεκινάει από τη στιγμή που τελειώνει το πρώτο. Δηλαδή αν κάποιος έχει πειθαρχικό μέτρο έως το 2009 το καινούργιο ξεκινάει τότε και τελειώνει το 2011. Οπότε έτσι μπορεί ένας κρατούμενος να μην μπορέσει να πάρει αναστολή ή άδεια για τέσσερα χρόνια ή και περισσότερα. Δηλαδή μπορεί να μην αποφυλακιστεί ποτέ. Ουσιαστικά δεν γνωρίζει ακριβώς τι διάρκεια ποινής θα εκτίει. Κι αυτό είναι μια ευρωπαϊκή πατέντα της υπέρλαμπρης δημοκρατίας μας. Αυτές οι πειθαρχικές διαδικασίες είναι που κρατάνε άβουλη και τρομοκρατημένη την πλειοψηφία των κρατούμενων στο να διαμαρτυρηθούν για τις άθλιες συνθήκες που βιώνουν καθημερινά. Όπως βέβαια και οι ξυλοδαρμοί αλλά και οι μεταγωγές από φυλακή σε φυλακή που εξοντώνουν ψυχικά και σωματικά τον κρατούμενο και τον αποκλείουν από τους οικείους του και το δικηγόρο του.

Με τη γνώση όλων των παραπάνω, μια ομάδα συντρόφων πήραμε την πρωτοβουλία για την αρχή μια καμπάνιας ενάντια στην τρομοκρατία, τις μεταγωγές και τα πειθαρχικά που αυτή τη στιγμή βιώνουν μαζικά οι κρατούμενοι στις ελληνικές φυλακές. Η αρχή γίνεται με μια πανελλαδική δράση τις 4 Νοέμβρη με συγκεντρώσεις και πορείες σε φυλακές οκτώ πόλεων.

Η Πρωτοβουλία Αναρχικών Ενάντια στις Φυλακές υιοθετεί ένα σημαντικό αίτημα της πλειοψηφίας των κρατούμενων που είναι κυρίως σημαίων των αγωνιζόμενων κρατούμενων. Κατάργηση των άρθρων 68/69 πειθαρχικά παραπτώματα, 70/71 πειθαρχικές διαδικασίες. Μέχρι να περπατήσουμε μαζί τους πάνω στα συντρίμια τους...

Γιώργος Καλαϊτζίδης
Πρωτοβουλία Αναρχικών Ενάντια Στις Φυλακές

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ Κοινωνικός αποκλεισμός και μετανάστες

του Genti Guri*

Ανάμεσα στα διάφορα γεγονότα που συνέβησαν τον Οκτώβριο στη Θεσσαλονίκη, πραγματοποιήθηκε και το διήμερο συνέδριο (20-21 Οκτωβρίου) «Κοινωνία και Ψυχική Υγεία» στο οποίο συμμετείχαν και αρκετοί ομιλητές από το χώρο της ψυχιατρικής υγείας σε παγκόσμιο επίπεδο. Διοργανωτής του συνεδρίου ήταν το τμήμα ψυχολογίας του ΑΠΘ.

Αυτό που προκάλεσε εντύπωση ήταν ο μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων σε όλη τη διάρκεια του διημέρου. Ένα από τα σημαντικά μηνύματα που μετέδωσαν οι συζητήσεις είναι η άσκηση μιας κριτικής της ίδιας της ψυχιατρικής επιστήμης από τους ανθρώπους του χώρου της. Η κυρίαρχη αντίληψη είναι πως η Ψυχιατρική έχει χρησιμοποιηθεί και συνεχίζει να χρησιμοποιείται από το ίδιο το κράτος ως ένα άλλο μέσο κοινωνικού ελέγχου, και εντάσσει τα ψυχιατρικά ιδρύματα μέσα στο σωφρονιστικό σύστημα. Όλα αυτά γίνονται σε απόλυτη συνεργασία με τα δικαστήρια, τις φυλακές, την αστυνομία και άλλα όργανα του κράτους.

Ένα άλλο εξίσου σημαντικό ζήτημα που τέθηκε είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός των συγκεκριμένων ομάδων ανθρώπων που δέχονται τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, η δυσκολία επανένταξής τους στην κοινωνία και η λανθασμένη χρήση των όρων «ασθενής», «τρελός» για τον χαρακτηρισμό τους. Όσον αφορά το τελευταίο, τονίστηκε ιδιαίτερα η σημασία της μη θεώρησης των ψυχοπαθώντων ως ασθενών, καθώς επιβαρύνει την ψυχική κατάσταση των ίδιων και τους κάνει να νιώθουν άρρωστοι.

Τέλος, συμπεριλήφθηκε στη θεματολογία η ενότητα «Μετανάστευση και Μετανάστες». Ανάμεσα στους ομιλητές υπήρξε και μια μετανάστρια δημοσιογράφος, η οποία έφερε την προσωπική της εμπειρία από τη δύσκολη ζωή της μετανάστριας γυναίκας στην Ελλάδα, καθώς και νομικός που έκανε μια λεπτομερή ανάλυση πάνω στις «γκρίζες ζώνες» που εμφανίζονται στην εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με τους μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Παράλληλα με τις ομιλίες προβλήθηκαν σχετικά ντοκιμαντέρ που υποστήριζαν και αποδείκνυαν τις θέσεις των ομιλητών και το καινούργιο ρεύμα που αναπτύσσεται σήμερα στο χώρο της ψυχικής υγείας.

Ελπίζουμε

*Ο Genti Guri δραστηριοποιείται στην "Ομάδα Προσφύγων και Μεταναστών Θεσσαλονίκης" (ΟΜΠΘ).

Ανεργία και φτώχεια: Η άλλη όψη του πλούτου που ξεχειλίζει

Σε επανεξέταση της τακτικής της προχωρεί η κυβέρνηση για την προώθηση των αντικοινωνικών μεταρρυθμίσεων στο ασφαλιστικό και στην παιδεία. Θέλει προληπτικά να εκτονώσει τη διαφαινόμενη λαϊκή δυσαρέσκεια και να κάμψει τις αντιστάσεις, ώστε να αποφύγει ένα λαϊκό ξεσηκωμό σαν αυτόν της εποχής Γιαννίτση και μια παρατεταμένη κινητοποίηση-όπως η περσινή- στην εκπαίδευση.

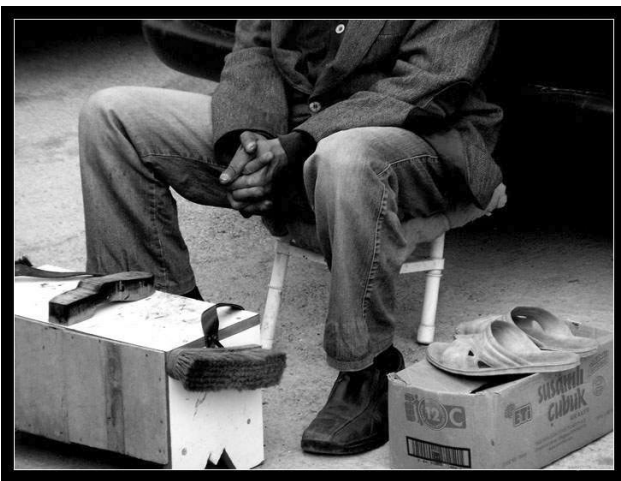
Η κυβέρνηση σήμερα, όχι μόνο δε μπορεί καν να επικαλεστεί το οχταετές «κοινωνικό συμβόλαιο» των μεταρρυθμίσεων που της έδωσε την ισχυρή αυτοδυναμία, αλλά και λόγω της ενδοσυστημικής πολιτικής ρευστότητας (εξελίξεις ΠΑΣΟΚ, διαφωνούντες βουλευτές της) θα προσέξει πολύ καλά τα επόμενα βήματά της. Ο στόχος της κυβέρνησης δεν είναι βέβαια να αναβληθούν οι μεταρρυθμίσεις, που αποτελούν την τροφή του συστήματος, αλλά να γίνουν με μια πολυσύνθετη τακτική, τέτοια που θα διασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους χωρίς μεγάλες κοινωνικές αντιδράσεις και τριγμούς. Σε αυτή την κατεύθυνση αξιο-

Η κατανομή του πλούτου γίνεται προκλητικά υπέρ των αφεντικών και σε βάρος των λαϊκών κοινωνικών στρωμάτων, ενώ 2.200.000 άνθρωποι ζουν στα όρια ή κάτω από το όριο της φτώχειας

ποιεί τη συμμετοχή των κρατικοσυνδικαλιστών της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ στο λεγόμενο «κοινωνικό διάλογο» για το ασφαλιστικό, αποκτώντας ένα ισχυρό άλλοθι για το βάθεμα της αντεργατικής και αντικοινωνικής της επιδρομής. Τη στιγμή μάλιστα που η κατανομή του πλούτου γίνεται προκλητικά υπέρ των αφεντικών και σε βάρος των λαϊκών κοινωνικών στρωμάτων, ενώ 2.200.000 άνθρωποι (21% του πληθυσμού στην Ελλάδα) ζουν στα όρια ή κάτω από το όριο της φτώχειας και το 60% των ελλήνων θεωρεί ότι η επόμενη μέρα θα τους βρει να περνούν κι αυτοί το κατώφλι της φτώχειας και της ανεργίας. Μια κατάσταση που θα επιβαρυνθεί από την άγρια φορολογία, τις αυξήσεις στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ, του πετρελαίου και στα είδη πρώτης ανάγκης.

Είναι γεγονός ότι η φτώχεια και η ανεργία, οι δίδυμοι πύργοι της λαϊκής δυσαρέσκειας, έχουν πάρει μεγάλες διαστάσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος (ΕΣΥΕ) το 24% των εργαζομένων λαμβάνει μηνιαίο καθαρό εισόδημα που κυμαίνεται μεταξύ 500 και 750 ευρώ, τρεις στους τέσσερις εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα λαμβάνουν μηνιαίο εισόδημα το πολύ μέχρι 1.000 ευρώ και τρεις στους τέσσερις εργαζόμενους που παίρνουν έως 500 ευρώ είναι γυναίκες. Αντίστοιχα το 71% των συνταξιούχων του ΙΚΑ (628.000) παίρνουν συντάξεις κάτω από 600 ευρώ.

Στην περίπτωση της λεγόμενης γενιάς των απασχολήσιμων των 500 ευρώ και της γενιάς των 700 ευρώ (56% των νέων ηλικίας 18 έως 30 ετών) υπάρχει άγρια επιδείνωση της κατάστασής τους. Συνεχώς βρίσκονται αντιμέτωποι με το φάσμα της ανεργίας ή δουλεύουν 10ωρα, 12ωρα ακόμα και 16ωρα. σε καθεστώς διευθυντικής και εργοδοτικής αυθαιρεσίας και αυταρχισμού. Βιώνουν την εργασιακή ανασφάλεια άλλοτε ως ανασφάλιστοι (μαύρη εργασία), άλλοτε ως «ενοικιαζόμενοι εργαζόμενοι» και άλλοτε συμμετέχοντας σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ, και σε συνεντεύξεις. Στο τέλος όμως καταλήγουν να δουλεύουν ως πωλητές, ντιλιβεράδες και γραμματείς σε εμπορικά καταστήματα και γραφεία με πενιχρούς μισθούς. Είναι αυτή η γενιά που σε ποσοστό

25% στις ηλικίες και μέχρι τα 25 χρόνια πλήττεται κυρίως από την ανεργία, σε μια στρατιά ανέργων που ξεπερνά το 10,5% (493.000) του ενεργού πληθυσμού.

Ακριβώς στον αντίποδα είναι οι 500 μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις που για το 2006 αύξησαν τα καθαρά κέρδη τους κατά 1,62 δισ. ευρώ και σε ποσοστό 12%. Μια προκλητική αύξηση των κερδών που έχει ως βάση την αύξηση της παραγωγικότητας, το φτηνό εργατικό κόστος, τους χαμηλούς μισθούς, τις άθλιες συνθήκες εργασίας και τα δολοφονικά εργατικά «ατυχήματα». Είναι ενδεικτικό ότι την περίοδο 1995-2004 η αύξηση της παραγωγικότητας έφτασε στο 35%, ενώ οι αντίστοιχες αυξήσεις των πραγματικών μισθών στα όρια του πληθωρισμού. Αυτό πρακτικά σημαίνει την υπερεκμετάλλευση της μισθωτής εργασίας/σκληράς από τα αφεντικά, που αποτυπώνεται πιο ξεκάθαρα στα υπερκέρδη που παρουσίασε το τραπεζικό κεφάλαιο. Το πρώτο εξάμηνο του 2007 ξεπέρασαν τα 3 δις ευρώ από το 1,9 δις ευρώ το αντίστοιχο εξάμηνο του 2006. Μια αύξηση (1,1 δισ. ευρώ ή 59%) που ξεπερνά κατά πολύ τα κέρδη των τραπεζών της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης και πολλών δυτικοευρωπαϊκών. Αύξηση που βασίζεται κυρίως στην νόμιμη τοκογλυφία των λαϊκών στρωμάτων, που για να τα βγάλουν πέρα προσφεύγουν στις πιστωτικές κάρτες και στον δανεισμό (στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια). Το αποτέλεσμα είναι

Η υπερεκμετάλλευση της μισθωτής εργασίας/σκληράς από τα αφεντικά φαίνεται από τα καθαρά κέρδη των 1,62 δισ. ευρώ που παρουσίασαν οι 500 μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις και αποτυπώνεται πιο ξεκάθαρα στα υπερκέρδη των 3 δις ευρώ του τραπεζικού κεφαλαίου

η διόγκωση του χρέους των λαϊκών στρωμάτων προς τις τράπεζες που φτάνει τα 107,5 δις ευρώ για το δεύτερο τετράμηνο του 2007 από τα 84,5 δισ. ευρώ του 2006.

Ο Δρόμος έρχεται από το μέλλον

Η προσπάθεια της κρατικής κυβερνητικής πολιτικής, υπό τις ευλογίες

της Ε.Ε, να μεγαλώσει ακόμα περισσότερο την ψαλίδα υπέρ των αρπακτικών του κεφαλαίου, με την καταστρατήγηση των εναπομεινάντων ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, επαναφέρει στο προσκήνιο το ζήτημα της ανάπτυξης της άμεσης συλλογικής αντίστασης και αντιμετώπισης όλης της κοινωνίας. Γιατί καμιά απόφαση, καμιά μορφή αγώνα δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική και συνάμα ανατρεπτική αν δε βασίζεται στην ενεργό συμμετοχή όλων των κοινωνικά δρώντων.

Σήμερα οι διαθέσεις των εργαζομένων χαρακτηρίζονται ολοένα και πιο πολύ από την απελπισία. Διαθέσεις που είναι φοβερά επικίνδυνες για

Η απαίτηση για την αξιοπρεπή διαβίωση όλου του λαού πρέπει να συνοδεύεται με την αντίπαλη πρόταση εργατικού και κοινωνικού ελέγχου και διεύθυνσης της κοινωνίας και της παραγωγικής διαδικασίας από τους ίδιους τους εργαζόμενους και τα λαϊκά κοινωνικά στρώματα, που θα βάλει τα θεμέλια της ανατρεπτικής διεκδίκησης του κοινωνικού πλούτου, για μια κοινωνία χωρίς αφέντες και δούλους

όλες τις μορφές εξουσίας που υπερασπίζονται το μύθο του λιγότερου κακού, τον περιορισμό των αιτημάτων στα πλαίσια του εφικτού, την απεριόριστη ανάπτυξη, τον πολιτικό μεσσιανισμό και την εκλογική εξαργύρωση των αγώνων.

Ωστόσο το ζήτημα είναι καθαρά κοινωνικοπολιτικής ανατρεπτικής κατεύθυνσης και όχι μιας ρηχής προσέγγισης συστημικού τύπου που διατυμπανίζει ότι για την αποτροπή των αντεργατικών αντιλαϊκών πολιτικών αρκεί να ενδυναμωθεί το λεγόμενο «κράτος πρόνοιας».

Η αλήθεια είναι ότι η ολοένα και αυξανόμενη παραγωγικότητα και κερδοφορία των αφεντικών, η αύξηση της φτώχειας και της ανεργίας, η άρνηση της εξουσίας για την ικανοποίηση ακόμα και των μικρών διεκδικήσεων, το ξεπούλημα της δημόσιας κοινωνικής περιουσίας στα αρπακτικά του κεφαλαίου και ο σύγχρονος ολοκληρωτισμός των κρατούντων πάνω στις ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας εξακολουθούν να γίνονται στο όνομα του λεγόμενου «κράτους πρόνοιας» και της ελαστικοποίησής του, ανάλογα με τα εκάστοτε συμφέροντα της πολιτικής εξουσίας και των κεφαλαιοκρατικών ομίλων. Για τούτο και η απαίτηση για την αξιοπρεπή διαβίωση όλου του λαού πρέπει να συνοδεύεται με την αντίπαλη πρόταση εργατικού και κοινωνικού ελέγχου και διεύθυνσης της κοινωνίας και της παραγωγικής διαδικασίας από τους ίδιους τους εργαζόμενους και τα λαϊκά κοινωνικά στρώματα, που θα βάλει τα θεμέλια της ανατρεπτικής διεκδίκησης του κοινωνικού πλούτου για μια κοινωνία χωρίς αφέντες και δούλους. Και γι' αυτό ο Δρόμος, για την ανάπτυξη και το ριζωμα μιας συνολικής ανατρεπτικής κοινωνικής πολιτικής των ιδίων των λαϊκών κοινωνικών στρωμάτων, των εργαζομένων και των τοπικών κοινωνιών τους, παραμένει ανοιχτός και πάντα επίκαιρος.

Θοδωρής Θεοδωρόπουλος

«Κράτος εν κράτει» το καζίνο στην καμένη Πάρνηθα

Του Πάνου Τότσικα

Ο ορεινός όγκος της Πάρνηθας, συνολικής έκτασης 300.000 στρ. περίπου (στην Αττική), έχει κηρυχθεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και θεωρείται ο μεγαλύτερος βιότοπος της Αττικής, έχοντας, σύμφωνα με το ΥΠΕΧΩΔΕ “σημαντικότερο περιβαλλοντικό ρόλο, ειδικά στη σύνδεση αστικού και περιαστικού πράσινου σε ολόκληρη την Αττική”. Ο Εθνικός Δρυμός της Πάρνηθας καταλαμβάνει έκταση 175.000 στρεμμάτων περίπου –την οποία διαχειρίζεται το Δασαρχείο Πάρνηθας– εντός της οποίας περιλαμβάνεται και ο πυρήνας του Εθνικού Δρυμού έκτασης 38.000 στρεμ. περίπου.

Από την πρόσφατη, μεγάλη πυρκαγιά στην Πάρνηθα (28/6/07) κήκαν συνολικά 56.000 στρέμματα, εκ των οποίων τα 15.723 περιλαμβάνονται στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού, ενώ η συνολική καμένη έκταση ελατόδασους ανέρχεται σε 20.488 στρεμ.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ, ύστερα από μια διαδικασία που κράτησε αρκετά χρόνια, ετοίμασε και έστειλε στις 17 Ιουλίου 2007 για υπογραφή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο, σύμφωνα με τον κ. Σουφλιά «είναι μια από τις σημαντικότερες θεσμικές παρεμβάσεις που κάνει το ΥΠΕΧΩΔΕ για την προστασία του περιβάλλοντος». Πέρα όμως από τις εκτιμήσεις και τις διακηρύξεις του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, ας δούμε το ζήτημα πιο συγκεκριμένα.

Μελέτη του «Οργανισμού Αθήνας», 2003

Στη «Μελέτη προστασίας ορεινού όγκου Πάρνηθας» που εκπονήθηκε τον Ιούλιο του 2003 από τον «Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας» (που υπόκειται στο ΥΠΕΧΩΔΕ), αναφέρεται μεταξύ άλλων (σελ. 71): «... Εντός των ορίων του ορεινού όγκου της Πάρνηθας υπάρχουν σήμερα ειδικές χρήσεις προβλεπόμενες από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο... Επειδή οι χρήσεις αυτές δημιουργούν προβλήματα στα σημαντικά οικοσυστήματα του ορεινού όγκου, σκόπιμη θα ήταν η σταδιακή μείωση της δραστηριότητάς τους και η μετεγκατάστασή τους...».

Μεταξύ των χρήσεων που θεωρείται ότι δημιουργούν προβλήματα και θα ήταν σκόπιμη η μετεγκατάστασή τους καταγράφεται και η «Ζώνη Ε2», η οποία περιλαμβάνει το εν λειτουργία ξενοδοχείο «Μοντ Παρνές», καθώς και το πρώην ξενοδοχείο «Ξενία».

Ακόμη, στην σελ. 54 αναφέρεται: «...Οι αρνητικές επιπτώσεις του «Μοντ Παρνές» στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής συνίστανται κυρίως στη μεγάλη κυκλοφορία οχημάτων σε σημαντικό τμήμα του πυρήνα του εθνικού δρυμού, κατά τις νυχτερινές κυρίες ώρες, που προκαλεί θορύβους, αυξημένη ρύπανση, κίνδυνο πυρκαγιάς και αναστάτωση της άγριας πανίδας της περιοχής, καθώς και αισθητική αλλοίωση του τοπίου, δεδομένου ότι οι εγκαταστάσεις του είναι ογκώδεις και ασύμβατες με το ευρύτερο περιβάλλον...».

Επίσης, στην σελ. 63 επισημαίνεται: «...Στην Πάρνηθα, τόσο κατά το παρελθόν όσο και πρόσφατα, έγιναν πολλές κατασκευές στο σύνολό τους σε περιόπτες θέσεις. Οι κατασκευές αυτές, με τη

μορφή που έχουν και τον όγκο που καταλαμβάνουν, επηρεάζουν αρνητικά την αισθητική του τοπίου, τη χλωρίδα και την πανίδα του ορεινού όγκου... Μεταξύ των ασύμβατων χρήσεων περιλαμβάνονται οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις, το πάρκο κεραίων, οι εγκαταστάσεις του ΟΤΕ, οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, οι λατομικές εργασίες, οι οργανωμένες κατασκηνώσεις, καθώς και μερικοί χώροι αναψυχής...».

Ο νόμος 3139/2003 για το καζίνο

Ωστόσο, παράλληλα με την «Μελέτη του Οργανισμού Αθήνας» για την προστασία του ορεινού όγκου της Πάρνηθας, προωθήθηκε και ψηφίστηκε ο νόμος 3139/2003 για το καζίνο της Πάρνηθας, ο οποίος όχι μόνο δεν λαμβάνει υπ’ όψιν του τις υποδείξεις της «Μελέτης του Οργανισμού Αθήνας», αλλά κινείται σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 3 αναφέρεται:

· «...Στη θέση «Μαυροβούνι», σε έκταση 90.000 τ.μ. όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του συγκροτήματος-ξενοδοχείου «Μοντ Παρνές» και του άνω σταθμού τηλεφερί (οι οποίες περιήλθαν στην κυριότητα της «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.»), επιτρέπεται η ανακατασκευή, η αναμόρφωση, η αναδιάταξη, ο εκσυγχρονισμός, καθώς και η επέκταση και οι αλλαγές των χρήσεων των προ του 1993 κτιριακών εγκαταστάσεων... Επιτρέπεται επίσης η κατασκευή υπόγειων χώρων στάθμευσης χωρητικότητας μέχρι 300 θέσεων... η ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου και των υπαίθριων αθλητικών εγκαταστάσεων, η αναδιάρθρωση του υπαίθριου χώρου στάθμευσης, καθώς και κάθε άλλης αναγκαίας εργασίας για τη βελτίωση της λειτουργικότητας, της ασφάλειας, της αντισεισμικής θωράκισης και της αισθητικής του συγκροτήματος. Ακόμη, στην προαναφερόμενη έκταση κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών, επιτρέπεται η εγκατάσταση προσωρινών λυόμενων κατασκευών...επιφάνειας όχι μεγαλύτερης των 3.000 τ.μ....»

· «...Στη θέση «Ξανατόριο», σε έκταση 25.000 τ.μ. όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του πρώην ξενοδοχείου «Ξενία», επιτρέπεται η ανακατασκευή, η αναδιάταξη και ο εκσυγχρονισμός των προ του 1993 κτιριακών εγκαταστάσεων...».

· Όσον αφορά την περιοχή του «Μοντ Παρνές» και την περιοχή του πρώην «Ξενία», η προβλεπόμενη δόμηση ανέρχεται συνολικά σε 25.300 τ.μ.

· Ακόμη, στη θέση «Μετόχι», όπου βρίσκεται ο κάτω σταθμός του τηλεφερί, σε έκταση 51.000 τ.μ. προβλέπεται να δομηθούν εγκαταστάσεις 2.500 τ.μ. και μέγιστο ύψος τα 21 μέτρα. Στον ίδιο χώρο προβλέπεται η ανακατασκευή, η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων κτιρίων, η κατασκευή μέχρι δύο υπογείων ορόφων για στάθμευση 1000 αυτοκινήτων, η αναδιάρθρωση του υπαίθριου χώρου στάθμευσης κ.α.

· Τέλος, οι υπαίθριες αθλητικές εγκαταστάσεις του συγκροτήματος του «Μοντ Παρνές» δεν προσμετρώνται στην κάλυψη, ενώ επιτρέπεται η επέκταση του υπόγειου χώρου στάθμευσης και εκτός του περιγράμματος των κτιρίων. Επίσης, επιτρέπεται η εκτέλεση των απαιτούμενων έργων για μικρές τοπικές διαπλάτυνσεις της οδικής χάραξης «...για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ασφάλειας της υφιστάμενης οδικής σύνδεσης...».

Απ’ όσα αναφέρονται παραπάνω προκύπτει ότι όταν υλοποιηθούν όσα προβλέπονται στο άρθρο 3 του νόμου 3139/2003, θα μεταβληθεί ο χαρακτήρας μιας δασικής έκτασης περίπου 166.000 τ.μ. στο «Μοντ Παρνές» και στο πρώην «Ξενία» της Πάρνηθας, θα τσιμεντοποιηθεί και θα δοθεί βορά στα επιχειρηματικά συμφέροντα.

Το Π.Δ. του ΥΠΕΧΩΔΕ και η γνωμοδότηση του ΣΤΕ

Στις αρχές του 2006, το ΥΠΕΧΩΔΕ προώθησε Π.Δ. με τίτλο: «Καθορισμός Ζωνών Προστασίας του Ορεινού Όγκου Πάρνηθας (ν. Αττικής)». Μεταξύ των «Ζωνών Προστασίας» της Πάρνηθας εμφανίζεται και η «Ζώνη Ε2», η οποία περιλαμβάνει τις λεγόμενες ζώνες τουρισμού, οι εγκαταστάσεις των οποίων έχουν καθοριστεί με τον νόμο 3139/2003 στον οποίο αναφερθήκαμε παραπάνω. Είναι προφανές ότι η θεσμοθέτηση του Π.Δ. από τον σημερινό υπουργό ΠΕΧΩΔΕ σημαίνει, πέρα των όποιων βελτιώσεων και θετικών μέτρων όπως η επέκταση του πυρήνα του Εθνικού Πάρκου, την υλοποίηση ενός νόμου που εκπονήθηκε από την προκάτοχό του υπουργό ΠΕΧΩΔΕ. Με δυο λόγια, ΝΔ και ΠΑΣΟΚ προωθούν την ίδια «τουριστική πολιτική» στην Πάρνηθα που έχει ως επίκεντρο τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση του καζίνο. Δηλαδή προωθούν την επέκταση κάποιων εγκαταστάσεων στην Πάρνηθα οι οποίες, σύμφωνα με τη «Μελέτη του Οργανισμού Αθήνας», είναι ασύμβατες με το ευρύτερο περιβάλλον και θα πρέπει σταδιακά να μετεγκατασταθούν...

Το Συμβούλιο της Επικρατείας, γνωμοδοτώντας επί του σχεδίου Π.Δ. του ΥΠΕΧΩΔΕ απεφάνθη ότι: «... η Ζώνη Ε2 νομίμως, κατ’ αρχήν, ορίζεται ως ζώνη τουρισμού...», παραπέμποντας στον υπάρχοντα νόμο 3139/2003. Αυτό όμως το «κατ’ αρχήν», θα πρέπει να διερευνηθεί ειδικότερα.

Μετά την καταστροφή της Πάρνηθας, τι θα γίνει με το καζίνο;

Η μεγάλη φωτιά που κατέστρεψε την Πάρνηθα στις

28 Ιουνίου, έφερε στο προσκήνιο ορισμένα ζητήματα όπως:

· Πόσο αναγκαίες και αναπόφευκτες είναι οι εγκαταστάσεις που προβλέπονται από το νόμο 3139/2003;

· Γιατί έπρεπε να εξαιρεθούν από την αναδάσωση 62.500 τ.μ., προκειμένου να επεκταθούν οι εγκαταστάσεις του καζίνο, του «Μοντ Παρνές» και του πρώην «Ξενία»; (βλ. απόφαση 3220/23.07.2007 της Περιφέρειας Αττικής)

Το ζήτημα που τίθεται αφορά καθαρά πολιτικές επιλογές. Γιατί δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρόσχημα κάποιες συμβατικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις ισχύουσες अपαράδεκτες ρυθμίσεις του νόμου 3139/2003. Εδώ η κυβέρνηση, αλλά και ο καθένας θα πρέπει να πάρει μια ξεκάθαρη θέση...

Κοινωνικές παρεμβάσεις

«Πάνω στην καμένη Πάρνηθα η Hayat εκδήλωσε το ενδιαφέρον της να αγοράσει από το δημόσιο (και όπου να ’ναι θα το καταφέρει) το υπόλοιπο 49% του Καζίνο της Πάρνηθας, αφού από το 2008 θα ελέγχει το 51%... Παρά τα αποκαϊδία στον Εθνικό Δρυμό, το κεφάλαιο κάνει τα δικά του όνειρα για καζίνο-κέρδη. Άλλωστε η προοπτική των κυρί-αρχων είναι να αναδειχθεί η χώρα περίπου σε ένα απέραντο καζίνο...».

(Παναγιώτης Λαφαζάνης – «Αυγή» 29.7.07)

Στις 8 Ιουλίου από το «Παναττικό Δίκτυο» διοργανώθηκε Οδοιπορικό στην καμένη Πάρνηθα, από το Μον Παρνές μέχρι την Αγία Τριάδα και ακολούθησε συνέλευση των συμμετεχόντων. Επίσης, το «Παναττικό Δίκτυο» συμμετείχε σε όλες τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας που έγιναν στο κέντρο της Αθήνας καθώς και στη συγκέντρωση που έγινε μετά την πυρκαγιά στον Υμηττό, από τοπικούς φορείς.

Ακόμη το «Παναττικό Δίκτυο» με ανακοίνωσή του εκδήλωσε τη συμπράστασή του στους 27 συλλληθθέντες στην Πάρνηθα και ζήτησε την αθώωσή τους.

Θεωρώντας ως απάραδεκτο και αντισυνταγματικό το νόμο 3139/2003 για το καζίνο, υποστηρίζουμε όλες τις παρεμβάσεις που γίνονται στην κατεύθυνση της ακύρωσης της απόφασης 3220/23.7.2007 του Γ. Γ. Περιφέρειας Αττικής, η οποία προωθεί την εξαίρεση των 62,5 στρεμ. από την αναδάσωση, λόγω καζίνο.

Επίσης, θεωρώντας ως ανεπαρκές για την προστασία της Πάρνηθας το Π.Δ. που προωθείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ, θα προβούμε σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες για την ακύρωσή του.

* Κείμενο ομιλίας από την Ημερίδα «Πάρνηθα – Πεντέλη – Υμηττός – Ποικίλο Όρος: Τα βουνά της Αττικής εκπέμπουν Σ.Ο.Σ. – Δράσεις για την σωτηρία τους – Κοινωνικός έλεγχος», που οργανώθηκε από το Παναττικό Δίκτυο Κινημάτων Πόλης και Ενεργών Πολιτών στις 17 Οκτωβρίου 2007.

Καβάλα:

Όταν οι αποφάσεις παίρνονται ερήμην μας, μόνος δρόμος είναι η ανατροπή τους

Γη και ύδωρ ζητούν, γη και ύδωρ παίρνουν το ΝΑΤΟ, οι ΗΠΑ και οι πολυεθνικές εταιρίες πετρελαίου από τις κυβερνήσεις της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, οι οποίες δίνουν το πράσινο φως για τη δημιουργία νατοϊκού λιμανιού στη Νέα Πέραμο Καβάλας, εγκατάσταση νατοϊκού ραντάρ στη θάσο και νέα επέκταση δεξαμενών υγρών καυσίμων στη λιμνοθάλασσα της Βάσσοβας (δυτικό τμήμα του δέλτα Νέστου).

Τον τελευταίο καιρό οι ΗΠΑ με την ομπρέλα του ΝΑΤΟ προσπαθούν να εγκαταστήσουν νέες βάσεις σε όλες τις χώρες των Βαλκανίων. Στην Ελλάδα επιχειρούν την εγκατάσταση μιας νέας Σούδας στην Καβάλα με στόχο τον έλεγχο των θαλασσίμων δρόμων και την ταχεία επέμβαση των νατοϊκών δυνάμεων στη Μεσόγειο. Πριν λίγο καιρό έγινε μια άσκηση με νατοϊκά στρατεύματα στην περιοχή μας (χώρος μεταξύ των νομών Δράμας – Καβάλας). Η άσκηση ήταν μέρος του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας».

Η κατασκευή στρατιωτικών λιμενικών εγκαταστάσεων στο φυσικό όρμο της Νέας Περάμου θα επιφέρει την πλήρη οικολογική και οικονομική καταστροφή της πόλης. Μιας πόλης με ιδιαίτερη φυσική ομορφιά, που προστατεύεται από τη Natura 2000, με εκπληκτικές αμμουδιές (αμμόλοφοι), με καταπράσινα βουνά και πλούσιο ιστορικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον (αρχαία Οισύμη, βυζαντινή Ανακτορούπολις). Σήμερα ως παραθεριστικό κέντρο έχει μια ήπια γεωργική, αλιευτική και τουριστική δραστηριότητα.

Η απόπειρα μετατροπής μιας ειρηνικής κατοικημένης περιοχής σε στρατιωτική ζώνη, η δεύτερη μετά το 2003, για λογαριασμό και με χρηματοδότηση του ΝΑΤΟ συναντά και πάλι την καθολική αντίδραση των κατοίκων, οι οποίοι διαφωνούν με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που αποδέχτηκε, με προϋποθέσεις και με αντάλλαγμα κάποια αντισταθμιστικά οφέλη, την εκτέλεση του έργου!

Όμως και οι πετρελαϊκές εταιρίες (Revoil, Motor Oil, Αιγαίο Oil, Leon Gaz) εδώ και μερικά χρόνια σε μια περιοχή που ήδη υπάρχουν εγκατεστημένες δεξαμενές (16) προσπαθούν να εγκαταστήσουν νέες (34), να κατασκευάσουν αγκυροβόλια και νησίδες φόρτωσης για δεξαμενόπλοια, μέσα στην προστατευόμενη από τη συνθήκη Ramsar λιμνοθάλασσα της Βάσσοβας, ανατολικά της πόλης της Καβάλας. Τμήμα της λιμνοθάλασσας που ανήκει στο Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης σκανδαλώς εξαιρείται για να μετατραπεί σε βιομηχανική ζώνη, όπου θα αποθηκεύονται και θα διακινούνται τεράστιες ποσότητες πετρελαίου, βενζίνης, μαζούτ, πίσσας, ασφάλτου και υγραερίου.

Ο ανταγωνισμός και το κυνήγι του κέρδους κάνει τις πολυεθνικές να επεκτείνονται και να γιγαντώνονται συνεχώς, όπως συμβαίνει με τη Revoil, που έχει τετραπλασιάσει τους αποθηκευτικούς χώρους, τους οποίους μάλιστα εφοδιάζει παράνομα με αγκυροβόλια και αγωγούς που βρίσκονται μέσα στην προστατευόμενη θαλάσσια περιοχή του Εθνικού Πάρκου. Πολύτιμοι προστατευόμενοι βιότοποι καταστρέφονται για να διευκολυνθεί η κερδοφορία των πολυεθνικών.

Ας μη γελιόμαστε λοιπόν, το δάσος δεξαμενών δεν προορίζεται για τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, αλλά για την οικονομική εξόρμηση των μεγαλοεπενδυτών (Βαρδινογιάννης, Μελισσανίδης κ.ά.) στα Βαλκάνια, στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, ή στο νατοϊκό στρατό. Όσο τα κέρδη τους θα ρέουν στις τσέπες τους, εμείς θα εισπράττουμε τη ρύπανση και την υποβάθμιση του τόπου μας.

Αφού λοιπόν οι τοπικές αρχές κι οι υπουργοί (πριν λίγο καιρό ο Σουφλιάς έδωσε άδεια επέκτασης στη Revoil), έχουν πουλήσει το παιχνίδι, όπως πάντα άλλωστε, μόνο η κοινωνία μπορεί να σώσει την κατάσταση. Αφού δεν λογαριάζουν τη γνώμη μας ας γευτούν την οργή μας. Μόνο εμείς, η κοινωνία μπορούμε να τους σταματήσουμε.

Ο πρόσφατος αγώνας των θασίων ενάντια στην εγκατάσταση του νατοϊκού ραντάρ δείχνει ότι ο εχθρός δεν είναι ανίκητος. Το γεγονός ότι οι κάτοικοι συγκρούστηκαν και απέκρουσαν την απρόκλητη επίθεση των δυνάμεων καταστολής των ΜΑΤ αναγκάζοντάς τις να φύγουν ηττημένες από το νησί, ενώ παράλληλα κατάφεραν να καταστρέψουν και το ραντάρ, υποδηλώνει ότι οι κοινωνικές αντιστάσεις μπορούν να νικήσουν. Να σημειωθεί ότι τρεις άνθρωποι που διώκονται, ή καλύτερα «τιμωρούνται» για τη δράση τους ενάντια στην εγκατάσταση, δείχνει το αληθινό πρόσωπο αυτών που με την αποικιοκρατική λογική τους προσπαθούν να καταπατήσουν την αξιοπρέπεια και την ελευθερία των θασίων να αποφασίζουν για τη ζωή τους. «Δεν θέλουμε συνδιαλλαγές και αντισταθμιστικά οφέλη. Θέλουμε να μαζέψουν τα παλιοσίδερά τους (ραντάρ) και να φύγουν από το νησί», είπε ένας από τους διωκόμενους στην απολογία του.

Το νεοαποικιακό όραμα των εταιριών και τα πολεμικά σχέδια του ΝΑΤΟ έχουν συναντήσει την αντίσταση της καβαλιώτικης κοινωνίας. Οι τοπικοί άρχοντες προσπαθούν να διαχειριστούν και να εκτονώσουν τις τοπικές αντιστάσεις. Ο ρόλος τους στο να γειώνουν και να εφαρμόζουν τις αποφάσεις της κεντρικής εξουσίας στην τοπική κοινωνία είναι κι αυτός που καθορίζει τη δράση τους.

Στη μάχη για την αποτροπή των σχεδίων της κυριαρχίας σημαντικό ρόλο έχουν παίξει κι οι Επιτροπές Αγώνα. Σε αυτές συμμετέχουν στελέχη του ΚΚΕ για το νατοϊκό λιμάνι και του ΣΥΝ και του Φόρουμ για τις δεξαμενές, αλλά και αρκετοί κάτοικοι, πολίτες και φορείς της πόλης. Οι επιτροπές έχουν διοργανώσει αρκετές εκδηλώσεις, ομιλίες, συγκεντρώσεις, πορείες στο κέντρο, αλλά δεν έχουν καταφέρει ακόμα να συγκροτήσουν μια δυναμική πρόταση αγώνα, αφού στις συνελεύσεις τους οι κομματικοί διεκπεραιώνουν τις πολιτικές κατευθύνσεις που χαράσσουν τα επιτελεία τους. Οτιδήποτε ξεφεύγει από τα σχέδια και τις επιλογές τους χαρακτηρίζεται ως εχθρικό κι επικίνδυνο, ενώ οι ίδιοι καπηλεύονται τις κινητοποιήσεις προκειμένου να τις μετατρέψουν σε εκλογικές μονάδες στο τοπικό ή στο εθνικό κοινοβούλιο.

Παρόμοιες αντιστάσεις κατοίκων υπήρξαν και στα χωριά Ολυμπιάδα και Βαρβάρα Χαλκιδικής πριν λίγα χρόνια. Τέτοιες κοινωνικές αντιστάσεις πρέπει να στηρίξουμε, μπλοκάροντας κάθε διαμεσολαβητικό και συναινετικό μηχανισμό όπως κόμματα, ΜΜΕ, δημοτικούς άρχοντες. Δυναμώνοντας τις διαδικασίες αγώνα χωρίς ιεραρχίες και διαχωρισμούς.

Ας είμαστε σε ετοιμότητα και σε εγρήγορση. Ας οπλιστούμε με την αλληλεγγύη και ας δώσουμε τη μάχη μέχρι τέλος. Γιατί ο πολιτισμός της ρύπανσης δεν καθαρίζεται... Ανατρέπεται.

Γιάννης Φιλιππίδης

ΑΣΤΑΚΟΣ, ΑΣΠΡΑ ΣΠΙΤΙΑ, ΜΑΝΤΟΥΔΙ, ΑΛΙΒΕΡΙ

Τετραπλή επίθεση με πετροκάρβουνο

Σε μία γραμμή από τον Αστακό μέχρι το Αλιβέρι, σε τέσσερα κομβικά σημεία της νότιας Ελλάδας, σχεδιάζονται τέσσερις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής χρησιμοποιώντας λιθάνθρακα ως καύσιμο. Τρεις ιδιωτικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της ενέργειας και η Δ.Ε.Η. επιδιώκουν να στήσουν τα φουγάρα τους αγνοώντας τις επιπτώσεις για τους πληθυσμούς που κατοικούν εκεί και το περιβάλλον τους.

Η «Endesa Ελλάς» της γνωστής «Μυτιληναίος» σχεδιάζει μονάδα ισχύος 600 Μεγαβάτ στα Άσπρα Σπίτια δίπλα στην Αλουμίνα. Η πολυεθνική Edison στον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας μονάδα ισχύος 600 Μεγαβάτ. Η «ΤΕΡΝΑ» στο Μαντούδι της Εύβοιας μονάδα 450 Μεγαβάτ. Η Δ.Ε.Η. στο Αλιβέρι της Εύβοιας μονάδα ισχύος 700-800 Μεγαβάτ.

Ο λιθάνθρακας είναι από τα πιο φτηνά καύσιμα για ηλεκτροπαραγωγή. Συγκρινόμενο με το φυσικό αέριο προτιμάται ο λιθάνθρακας αφού δίνει τη δυνατότητα στις μονάδες να λειτουργούν πολύ περισσότερες ώρες αποφέροντας μεγαλύτερη οικονομική απόδοση. Οι επιπτώσεις όμως στο περιβάλλον είναι τεράστιες. Οι μονάδες που καίνε λιθάνθρακα εκπέμπουν ανά παραγόμενη κιλοβατώρα συγκριτικά με τις μονάδες φυσικού αερίου, διπλάσιες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα. Έχουν πενταπλάσιες εκπομπές σε οξειδίο του θείου και τετραπλάσιες σε οξειδίο του αζώτου. Οι εκπομπές σε αιωρούμενα σωματίδια και ιπτάμενη τέφρα είναι γνωστό ότι είναι σε πολύ υψηλά επίπεδα και η πληρωμένη προπαγάνδα των συγκεκριμένων εταιρειών δεν έπιασε πουθενά τόπο παρά μόνο στα κυβερνητικά κλιμάκια και τις «διστακτικές» νομαρχίες. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση του δημάρχου Αστακού μετά την καθολική αντίδραση των κατοίκων: «Θα ήμουν απελπιστικά μόνος αν υποστήριζα την εγκατάσταση της επένδυσης της EDISON».

Η επίθεση στη φύση και η αντίδραση της κοινωνίας

Πραγματικά, η αντίδραση της κοινωνίας του Αστακού υπήρξε καθολική αλλά και δυναμική. Στις 29 του περασμένου Ιουλίου πραγματοποιήθηκε αποκλεισμός του λιμανιού της ΝΑ. ΒΙ. ΠΕ. ενώ έγιναν πολλές ακόμα εκδηλώσεις κατά της μονάδας λιθάνθρακα. Το ίδιο δυναμική υπήρξε και η αντίδραση στα Άσπρα Σπίτια ενώ εκδηλώσεις σχεδιάζονται στο Μαντούδι και το Αλιβέρι.

Υπάρχει μία έντονη κινητικότητα το τελευταίο διάστημα σε ζητήματα περιβάλλοντος, σε δύο επίπεδα. Το ένα είναι η επίθεση των εταιρειών στους φυσικούς πόρους που πραγματοποιείται υπό τη νέα πρόταση τους (που αυθαίρετα επιβάλλουν μέσω της κρατικής διαχείρισης) να διαχειρίζονται αυτές ό,τι κινείται και ό,τι είναι ακίνητο, ό,τι ζει και ό,τι δεν ζει πάνω στη γη. Θέλουν να διαχειρίζονται ακόμη και τον αέρα που αναπνέουμε. Οι αυθαίρετοι παγκόσμιοι οργανισμοί έδωσαν το πράσινο φως στους εταίρους τους να αλώσουν τα πάντα με βασικό διεκπεραιωτή την κρατική μηχανή και εξουσία. Στην Ελλάδα η είσοδος αυτής της νέας πολιτικής βρήκε αμέσως έδαφος, άλλωστε είναι μία χώρα της διαπλοκής.

Το άλλο επίπεδο είναι η θέση της κοινωνίας που, παρόλη τη μικρή ακόμη δυναμική της, παρουσιάζει μία ωριμότητα για πρώτη ίσως

«Από τον αποκλεισμό του λιμανιού στο Πλατιγιάλι Αστακού όπου προτίθεται η EDISON να εγκαταστήσει μονάδα ηλεκτροπαραγωγής με λιθάνθρακα»

φορά, αφού έχουμε ταυτόχρονα σε όλη την Ελλάδα κινήσεις για περιβαλλοντικά ζητήματα και ζητήματα πόλης.

Το παράδειγμα του Αχελώου με τη διεύρυνση και το συντονισμό σε πανελλαδικό επίπεδο των κινητοποιήσεων έχει ήδη απασχολήσει τις συνελεύσεις και επιτροπές πολιτών κατά των μονάδων λιθάνθρακα. Η επιτροπή του Αστακού έχει ήδη επικοινωνία με την Κίνηση του Αχελώου στην Αιτωλοακαρνανία για προώθηση κοινών κινητοποιή-

σεων. Στην Αθήνα προωθούνται ανάλογες κινήσεις. Οι πολίτες αρχίζουν να κατανοούν τι συμβαίνει όταν παίρνουν την κατάσταση στα χέρια τους. Όταν αμφισβητούν την ιδιοκτησιακή αντίληψη των εταιρειών και του κράτους για τη φύση. Όταν αμφισβητούν το Δημόσιο ως κρατικό και κατ' επέκταση το ιδιωτικό. Η τετραπλή επίθεση με πετροκάρβουνο πρέπει να έχει, όχι μόνο μία τετραπλή απάντηση, αλλά μία απάντηση από όλους μας.

Νίκος Ιωάννου

Εκπομπές CO2 από μια μονάδα ισχύος 500MW ανά είδος και τεχνολογία καυσίμου (πηγή: UK energy plan)

Είδος μονάδας	Εκπομπές CO2 (εκ. τόνοι/έτος)
Τυπική μονάδα λιγνίτη	0,90
Άνθρακας με καθαρές τεχνολογίες	0,69 - 0,74
Άνθρακας με καθαρές τεχνολογίες και βιομάζα	0,60 - 0,65
Φυσικό αέριο	0,36
Φυσικό αέριο ή άνθρακας με καθαρές τεχνολογίες και CCS (δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα)	0,10
Ηλιακά – Αιολικά συστήματα	

φάκελος / Σοσιαλδημοκρατία

Η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας είναι δομική; Στην ουσία είναι ένα δομικό αδιέξοδο με ρίζες στην ίδια την απαξίωση του μαρξισμού ως εργαλείου ανάγνωσης της κοινωνίας.

Στην Ευρώπη, επάνοδος της σοσιαλδημοκρατίας στην εξουσία στις αρχές της δεκαετίας του 90 ήταν μέρος της ενσωμάτωσης, της συντριβής του κομμουνισμού, της ανάδυσης των παγκοσμιοποιημένων δομών και αποτέλεσε τον οριστικό ενταφιασμό του σοσιαλδημοκρατικού παραδείγματος. Συμπύκνωσε την καπιταλιστική αρπακτικότητα της νεοφιλελεύθερης εποχής και διακρίθηκε από όλα τα στοιχεία εξουσιολαγνείας, διαφθοράς, εγωισμού και ιδεολογικού μηδενισμού που χαρακτηρίζουν τη «δημοκρατία» στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Πρέπει πλέον να πάμε πολύ πέρα από τη διαμάχη ανάμεσα στην επανάσταση και την μεταρρύθμιση που καθόρισε την κριτική σκέψη και δράση για πάρα πολλά χρόνια και είχε ως αφετηρία και διακύβευμα την κατάληψη της εξουσίας και την διαχείρισή της. Το ανταγωνιστικό κίνημα οικοδομεί την αυτονομία και την ανατρεπτικότητά του στον αντίποδα όχι του καπιταλισμού γενικά, αλλά οποιουδήποτε τον αποτελεί και τον αναπαράγει.

Η σοσιαλδημοκρατία βιώνει τελευταία τη δομική κρίση του αριστερού λόγου.

φάκελος / Σοσιαλδημοκρατία

Σοσιαλδημοκρατία:

Παρατηρώντας τη μάχη διαδοχής στο ΠΑΣΟΚ να μετατρέπεται σε μάχη χαρακωμάτων και ύβρεων ανάμεσα σε ανθρώπους που δε δείχνουν να διαφωνούν κάπου συγκεκριμένα, στέκεις με χιούμορ απέναντι στον καταγιγισμό λέξεων που δήθεν έχει ανοίξει μια πολιτική συζήτηση. Αριστερή στροφή, επανασύνδεση με τις κοινωνικές δυνάμεις που μας καθιέρωσαν, καθεστωτισμός, κυβερνητισμός. Επειδή όλα αυτά περιέχουν κάτι από το λαϊκό κωμικό στοιχείο παλαιότερων εποχών, θα επικεντρωθούμε σε ένα ρητορικό ερώτημα: Η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας είναι δομική; Το ερώτημα είναι ρητορικό γιατί το έχουμε απαντήσει από αυτές τις σελίδες πολύ πριν γίνει αυτός ο διάλογος της μόδας. Στην ουσία είναι ένα δομικό αδιέξοδο με ρίζες στην ίδια την απαξίωση του μαρξισμού ως εργαλείου ανάγνωσης της κοινωνίας.

Μετά την κατάρρευση της ευχής για μια πλανητική προοδευτική διακυβέρνηση που ενθουσίασε την ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία την εποχή του Κλίντον, εκσυγχρονισμένη σοσιαλδημοκρατία, τρίτος δρόμος, ριζοσπαστικό κέντρο, ενεργό κέντρο, νέο κέντρο, είναι μερικές μόνο από τις εργασίες απόπειρες πολιτικο-ιδεολογικής ανασύνθεσης των κομμάτων της λεγόμενης μεταρρυθμιστικής αριστεράς. Η κρίση που ταλανίζει το ΠΑΣΟΚ παρατηρείται σε μια σειρά από χώρες με παρόμοια μάλιστα χαρακτηριστικά:

Στη Γαλλία όπου φάνηκε ότι η κοινωνική συμμαχία που ανέδειξε τον Σαρκοζί ήταν τόσο ισχυρή ώστε να απορροφήσει σε μια νύχτα ένα τεράστιο στελεχικό δυναμικό από τους σοσιαλιστές και μάλιστα από όλο το ιδεολογικοπολιτικό τους φάσμα. Ο Σαρκοζί έκλεψε από την αριστερά κυρίως το σύνθημά της για τη θεραπευτική δύναμη της εργασίας.

Στη Γερμανία γίνεται αυτές τις μέρες το συνέδριο του SPD με κρίσιμα ζητήματα την αποδοχή ή όχι της ατζέντας 2000 του Σρέντερ (μεταρρυθμιστική ατζέντα αποδόμησης του κοινωνικού κράτους), κάτι σαν την κληρονομιά του Σημίτη ένα πράγμα. Εδώ επίσης ένα αί-

τημα επέκτασης του επιδόματος ανεργίας για άλλους 12 μήνες (για τους μακροχρόνια ανέργους) που απευθύνει προς έγκριση στους συνέδρους του SPD ο Μπεκ (τρίτος κατά σειρά πρόεδρός του από την εκλογική ήττα) γίνεται μέρος του διαγωνισμού για την κατάκτηση της προεδρικής καρέκλας. Απίστευτη κατάσταση αν αναλογιστεί κανείς ότι το κόμμα των σοσιαλιστών συμμετέχει στην κυβέρνηση της Μέρκελ με ελάχιστες αποστασιοποιήσεις όσον αφορά την κοινωνική πολιτική.

Στην Ιταλία όπου το ΚΚΙ έγινε Δημοκρατικό κόμμα και τώρα ολοκληρώνει τη μεταστροφή του σε πιο “ρεαλιστικές πολιτικές” με την σύμπραξή του με το κεντρώο κόμμα της Μαργαρίτας, εξελέγη ως πρόεδρος του νέου σχηματισμού ο δήμαρχος της Ρώμης, Βελτρόνι, ο οποίος διατήρησε και τη θέση του στον δήμο!!! Ο κυβερνητικός αχταρμάς του Ρομάνο Πρόντι βρίσκεται σε δεινή θέση από τη λαϊκή δυσαρέσκεια και από οικονομικά σκάνδαλα, ενώ οι δημοσκοπήσεις εμφανίζουν τον Μπερλουσκόνι προ των πυλών.

Στην Αγγλία, όπου ο Μπλερ έφυγε νύχτα, μια αναγγελία από τον ηγέτη των συντηρητικών Κάμερον ήταν αρκετή για να συντρίψει τη

διαφορά που είχε δώσει στους εργατικούς μια υποψία αναμόρφωσης. Οι εργατικοί που κυβέρνησαν πάνω «στα συμπεράσματα της διακυβέρνησης της Θάτσερ» βιώνουν την ουσία αυτών των συμπερασμάτων και αντιλαμβάνονται ότι αν χαθεί η εξουσία η κρίση είναι δεδομένη.

Στην Αμερική έρχεται ο νέος Μπους, η Κλίντον, ενώ στον παράδεισο της σοσιαλδημοκρατίας τις Σκανδιναβικές χώρες η δεξιά κερδίζει άνετα σχεδόν παντού.

Τις πταίει λοιπόν; Μια ανάλυση των κοινωνικών πραγματικοτήτων και του ρόλου της σοσιαλδημοκρατίας απέναντι στο νέο παράδειγμα της εξουσίας έκαναν οι Γάλλοι στο “θερινό πανεπιστήμιο” των σοσιαλιστών (31 Αυγούστου - 2 Σεπτεμβρίου του 2007) όπου το συμπέρασμα των εμβριθών αναλύσεων ήταν «πρέπει η ουτοπία μας να γίνει συγκεκριμένη, εφαρμοζόμενη μέσα σε συγκεκριμένη πραγματικότητα, αυτή της αγοράς και της παγκοσμιοποίησης». Αναλύσεις που αδυνατούν να αντιληφθούν ότι η σημερινή κρίση του διαχειριστικού μοντέλου είναι απόρροια της κρίσης των δεκαετιών του 70-80, και ότι η επάνοδος στην εξουσία στις αρχές της δεκαετίας του 90 ήταν μέρος της ενσωμάτωσης, της συντριβής του κομμουνισμού, της ανάδυσης των παγκοσμιοποιημένων δομών και αποτέλεσε τον οριστικό ενταφιασμό του σοσιαλδημοκρατικού παραδείγματος. Άλλωστε οι ιδεολογικές βάσεις για τους προληπτικούς πολέμους μπήκαν, ως γνωστόν, επί Κλίντον. **Σε ένα άρθρο σαν και αυτό ΈΝΑ πράγμα έχει σημασία να τονιστεί. Η σοσιαλδημοκρατία βιώνει τελευταία τη δομική κρίση του αριστερού λόγου.**

Η ιδεολογία της προόδου, η ηθική της αποτελεσματικότητας, ο μεσσιανισμός, οι φασιστικές δομές, το δόγμα της αξιωματικής αλήθειας των ιδεολογικών συμφραζόμενων, η μετατροπή του ανθρώπου σε αντικείμενο της ιστορικής πορείας, η λογική των ιστορικών σταδίων που αθώωσε την καπιταλιστική ανάπτυξη στα πρώιμα της στάδια, η λογική της εκπροσώπησης είναι ο στυλοβάτης της εμφάνισης της εξουσίας ως αυθεντίας. Απέναντι στη διάλυση του κράτους πρόνοιας και δικαίου, τη μείωση της πολιτικής δύναμης της εργασίας, την απαξίωση κάθε μηχανισμού ενσωμάτωσης εκπροσώπησης, τα μαζικά κόμματα διαγνώνουν την αποδόμηση του ρόλου τους ακόμα και ως φορείς ενός ευρύτερου διαλόγου εξουσίας-κοινωνίας. Το σύνολο της κοινωνίας μετατοπιζόμενο προς έναν μεσαίο χώρο δεν προσφέρει χώρο στα αριστερά, δημιουργούνται νέοι όροι ρευστότητας του κοινωνικού ιστού που οι ιδεολογίες δεν μπορούν πλέον να εκφράσουν.

Είναι αδύνατος ο συμβιβασμός κεφαλαίου-εργασίας που δομικές αλλαγές στον πυρήνα της παραγωγής τινάζουν στον αέρα, και η ιδέα της συμμαχίας εργατών και μεσαίας τάξης που ανατρέπεται λόγω της διεύρυνσης των ανισοτήτων. Η πολιτική εκπροσώπηση διαμέσου της κοινωνικής μεσολάβησης των κομμάτων έχει στην

φάκελος / Σοσιαλδημοκρατία

μια κρίση χωρίς τέλος

ουσία εκλείπει, με την έννοια ότι αυτή προβλέπει ένα μηχανισμό πληρεξουσιοδότησης που διαμορφώνεται στην κοινωνία, καθετοποιείται στο κράτος και επιλέγει πολιτικό προσωπικό. Αυτός ο τύπος της αντιπροσώπευσης ανήκε στην κοινωνία στην οποία η υπαγωγή της στο κεφάλαιο δεν ήταν ακόμα πλήρης. Το πολιτικό τείνει να ακυρωθεί στο συστημικό τερματίζοντας την εικόνα της σοσιαλδημοκρατικής εκδοχής.

Προκρίνεται η δημιουργία χώρων-παρατάξεων χωρίς ξεκάθαρες διαχωριστικές γραμμές. Διαχειριστικοί μηχανισμοί όπου οικονομία και πολιτική θα ενοποιούνται. Το πολιτικό προσωπικό ως manager θα πλασάρει ένα περίπου κοινό προϊόν με διαφορετικό περιτύλιγμα. Μέσω της χειραγώγησης της κοινής γνώμης από τα ΜΜΕ, πλαισιωμένης από την κοινωνία ελέγχου, τις σφυγμομετρήσεις που περιχαράκωνουν τις τάσεις, της ψυχαναλυτικές ερμηνείες που ποσοτικοποιούν την πραγματικότητα, η εξουσία προσπαθεί να προαπεικονίσει την ίδια την κοινωνική της βάση. Η παθητικότητα της νέας συναίνεσης γίνεται ο θεμελιώδης κανόνας. Κάθε παρέκκλιση εντάσσεται στα ποινικά αδικήματα καθώς η εξουσία επανακαθορίζει το δίκαιο με βάση το δίκαιο της αστυνομίας. Το κράτος επιτελεί το ρόλο μυθοποίησης της δημοκρατίας. Απόδειξη όλων αυτών ήταν η υπουργοποίηση του Κουσνέρ που είχε το συμβολισμό της οριστικής ενσωμάτωσης του Μάη και της κατάδειξης του εύρους της πολιτικής συμμαχίας πίσω από τους σύγχρονους πολέμους.

Η αριστερή ιδεολογία κινήθηκε στη βάση τόσο του ενιαίου της ανθρώπινης ουσίας, την ύπαρξη ενός επαναστατικού υποκειμένου, για να δικαιολογείται η συγκρότηση ενός κόμματος σωτήρα. Κινήθηκε όμως και στη βάση της τελεολογικής αντίληψης της αναπόφευκτης επικράτησης, της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων ως κινητήρα της ιστορίας, έναν αδυσώπητο οικονομισμό που αλλοίωσε οριστικά την ανθρώπινη φύση επιβάλλοντας την αρχή της αποτελεσματικότητας, επιφέροντας τον οριστικό διαχωρισμό ανθρώπου φύσης. Ο άνθρωπος δε γεννιέται έχοντας μέσα του το οριστικό νόημα της ζωής του, μας λέει κριτικάροντας το μαρξισμό ο Καστοριάδης, και έχει απόλυτο δίκιο. Αυτή η αναγκαστική ακινησία, ιδίων όλων των -ισμών ώθησε την αριστερά στο να μην απαντήσει στο: γιατί της ταξικής ταυτότητας επικράτησε η εθνική ταυτότητα. Πώς να εξηγηθεί ότι οι σημασίες, τα κίνητρα, οι αξίες που δημιουργούνται από κάθε πολιτισμό δεν έχουν ούτε άλλη λειτουργία, ούτε άλλη δράση από το να καλύπτουν μια οικονομική ψυχολογία που υπήρχε ανέκαθεν;

Πρέπει πλέον να πάμε πολύ πέρα από τη διαμάχη της Λούξενμπουργκ και του Μπερνστάιν, δηλαδή τη διαμάχη ανάμεσα στην επανάσταση και την μεταρρύθμιση που καθόρισε την κριτική σκέψη και δράση για πάρα πολλά χρόνια και είχε ως αφετηρία και διακύβευμα την κατάληψη της εξουσίας και την διαχείρισή της.

Με άξονα αυτή την αγωνία, οι δομές των κομμάτων αντέγραψαν τις μεθόδους των κυρίαρχων, οι μάχες για την οργανωτική μορφή δεν είναι πολιτικές, είναι βαθιά κοινωνικές. Είναι όμως αδιαχώριστες από την τοποθέτηση κάθε σχηματισμού στον κοινωνικό ανταγωνισμό. **Το επαναστατικό κίνημα συγκροτήθηκε σε πολλές περιπτώσεις ως αντιποτισμός της εξουσίας, με αποτέλεσμα η εξουσία να αναπαράγεται μέσα στην επανάσταση.**

Ο Μπερνστάιν, με το έργο του «Στον εξελικτικό σοσιαλισμό» του 1898, εξέφρασε μια αγανάκτηση για τα στενά όρια που έθεσε στην αριστερά ο ιστορικός υλισμός (που συχνά έβγαине ολωσδιόλου λάθος αλλά, όπως το σύστημα του Πτολεμαίου, διατηρούνταν στη ζωή με τις απαραίτητες προσαρμογές), αντιλήφθηκε πρώτος την ισχύ της ευελιξίας του καπιταλισμού. Μια ευελιξία που δημιουργούσε όρους κοινωνικής συγκρότησης και πέραν του οικονομικού. Όμως ο καμβάς ήταν δεδομένος, ο καυγός θα γινόταν πλέον για το πάπλωμα. Η ανάλυσή του ήταν σε μερικά σημεία τραγική και οδηγούσε σε μια δημοκρατικοποίηση της ισότητας με όρους εξουσίας. Η πανούκλα που σήμερα κατατρώνει τη σοσιαλδημοκρατία αναγράφεται ανάγλυφα σε ένα βιβλίο που κυκλοφόρησε πρόσφατα με τον τίτλο «Ο εκσυγχρονισμός του εργατικού κόμματος της Βρετανίας». Σε έναν εξάισιο πρόλογο, ο Βενιζέλος συμπυκνώνει τα συμπεράσματα του ομολόγου του της Βρετανίας θεωρώντας αναπόφευκτη τη διαδρομή σε ένα κόμμα μαζών, όχι απλά πολυσυλλεκτικό αλλά συλλογικό, επαγγελματικό, ένα κόμμα καρτέλ. Διότι η οργανωτική δομή πρέπει να αποτυπώνει πόσο αναγκαία είναι η εκλογική κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

«Ο προορισμός των ατόμων είναι να κάνουν μια γενική ζωή», θα πει ο Χέγκελ. Σήμερα λειτουργούν πάρα πολλοί μηχανισμοί διατήρησης αυτής της ταύτισης θέλησης και γενικής βούλησης, στην ουσία μηχανισμοί διαφύλαξης της παθητικότητας. Οι λέξεις άτομο, ατομικισμός, καθόριζαν σφαίρες και δυνάμεις που δεν είχαν ενσωματωθεί στις καταστημένες δομές και ήταν σφαίρες έντασης και αντίθεσης. Αυτές οι κατηγορίες χάνουν σήμερα το κριτικό τους περιεχόμενο και γίνονται όροι περιγραφικοί. Οι κατηγορίες πάνω στις οποίες θεμελιώθηκε η κεντρική πολιτική (δεξιά-αριστερά, ιδιωτικό-δημόσιο, απολυταρχία-δημοκρατία) ξεθώριασαν. Έχει πλέον καταστεί αδύνατη η όποια μεταξύ τους διάκριση. Ο ρόλος του συνόλου της αριστεράς για την ταύτιση δημόσιου-κρατικού είναι καταλυτικός.

Το κράτος πρέπει να ειδωθεί και ως ένας μηχανισμός παραγωγής δικαίου. Καθώς κάθε πτυχή της ανθρώπινης δραστηριότητας εκχωρείται στο εμπόριο, κάθε σημείο των ανθρώπινων επαφών ιδιωτικοποιείται και ο άνθρωπος καθίσταται ένα στατιστικό δεδομένο που κρίνεται με βάση συνεχώς επαναπροσδιοριζόμενους κανόνες χρησιμότητας. Αυτό που βρίσκεται λοιπόν στο κέντρο της διαμάχης είναι ο επανακαθορισμός της ίδιας της ζωής. Οι διαρρηγμένοι δεσμοί της αστικής κοινωνίας οδηγούν τον ατομικοποιημένο άνθρωπο-καταναλωτή να χάνει κάθε ιδεολογική αναφορά εκτός από την ανάγκη διατήρησης της βολής του.

Η παθητικότητα έχει θεσμοθετηθεί και η ασφάλεια είναι πολύ ψηλά στην ατζέντα των μεσαίων στρωμάτων. Αυτό επικύρωσε ο υπ. εξωτερικών της Αγγλίας όταν ζήτησε «την επανεξέταση των ατομικών δικαιωμάτων προς όφελος της γενικής απαίτησης των πολιτών για ασφάλεια».

Συχνά η λογική του τρίτου δρόμου, όπως δημοσιεύτηκε από το ομώνυμο βιβλίο του Γκίντενς, έκανε κριτική στο νεοφιλελευθερισμό επειδή άφηνε το άτομο να αποδράσει από την κοινωνία αδυνατίζοντας το σκέλος που αφορούσε τις υποχρεώσεις του. Ο τρίτος αυτός δρόμος αναγνώριζε την ισχύ της ασφάλειας ως μέσου συναίνεσης και επέβαλλε τις κοινωνίες ελέγχου ως μια αναγκαία επανακοινωνικοποίηση του ατόμου. Η αποκατάσταση του κύρους της δημόσιας τάξης και της αυθεντίας της εξουσίας είναι αναγκαία ώστε να ξανα-υφανθεί ο κοινωνικός δεσμός. Μια τέτοια λειτουργία της δημόσιας τάξης, σύμφωνα με το σύμβουλο της Ρουαγιάλ Βάις, «είναι αριστερή αξία γιατί συνιστά μια από τις πρωταρχικές εγγυήσεις του να θέλουμε να ζούμε μαζί». Και έχει δίκιο, είναι αριστερή λογική η επιβολή του «μαζί»...

Ταυτιζόμενη όλο και περισσότερο με το κράτος και τις δομές του, η μεσαία τάξη, πιεζόμενη, αναζητά όλο και πιο δεξιές λύσεις. Είναι ενδεικτική η εμφάνιση μιας λαϊκής δεξιάς που διαπερνά κάθετα το σύνολο του πολιτικού κατεστημένου και διεκδικεί την ιδιαιτερότητα του σκοταδισμού της απέναντι στη λαίλαπα του νεοφιλελεύθερου κοσμοπολιτισμού. Η ενσωμάτωση των ακροδεξιών αντιλήψεων, πολύ πριν μπουν στα κοινοβούλια της Ευρώπης, είχε καταστεί ορατή στις κοινωνικές διεργασίες καθώς ο λόγος τους διαπερνά οριζόντια όλες τις πολιτικές δυνάμεις.

Αυτά όμως αποδεικνύουν ότι η κρίση της αριστεράς είναι στρατηγική. Η εξουσία εξοβελίζει τις συγκρούσεις από το κέντρο των κοινωνιών ποινικοποιώντας κάθε μορφή αντίστασης. Η σοσιαλδημοκρατία, ήδη από την εποχή του Grzemoski, θεωρούσε το κράτος ως εγγυητή του συμβιβασμού και πεδίο της ταξικής πάλης, μιας πάλης όμως που είχε προσωρινά επιλυθεί.

Σήμερα όμως η εξουσία είναι σαφώς κάτι πέραν του κράτους και δεν είναι τυχαία η αναφορά πλέον όχι σε κυβέρνηση αλλά σε διακυβέρνηση. Όρος ευρύτερος που περιλαμβάνει ποικίλους τρόπους ρύθμισης της κοινωνικής ζωής, τις αγορές, τις ιεραρχίες, τα δίκτυα, τον πόλεμο, είναι ένας όρος που διαλύει τα σύνορα ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία. Αυτά τα σύνορα δεν μπορούν να τα επαναφέρουν λογικές διαχείρισης και πρωτοποριών, αλλά λογικές που θα εμπιστεύονται τις κινηματικές διεργασίες, που θα παίρνουν θέση στα διλήμματα της εξουσίας με όρους ρήξης και θα επαναπροσεγγίσουν το δημόσιο μακριά από τον κρατισμό.

φάκελος / Σοσιαλδημοκρατία

Το... ένδοξο ΠΑΣΟΚ

Από τις ΕΑΜικές προσδοκίες και το μεταπολιτευτικό ριζοσπαστισμό στην κρατικο-κομματική χειραγώγηση και την «ιδιωτικοποίηση» της πολιτικής

Αναγκαία αναδρομή: Κάποτε οι «από κάτω» πίστεψαν ότι θα αλλάξουν τα πράγματα...

Το ΕΑΜ ήταν ένα μεγάλο λαϊκό κίνημα. Εθνικοαπελευθερωτικό αλλά με έντονο κοινωνικοχειραφετησιακό πρόταγμα. Όσοι-ες αγωνίστηκαν μέσα από τις γραμμές του πίστεψαν (δικαίως, πλην όμως ματαιώς...) ότι όταν απαλλαγούν από τον κατακτητή, οι ζωές τους θα γίνονταν πολύ καλύτερες απ' ό,τι ήταν πριν τον Πόλεμο και την Κατοχή. Και τούτο δεν υπήρξε μια απλή ελπίδα. Εκεί γύρω στο Δεκέμβρη του 1944 στην Ελλάδα -όπως και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου πριν και μετά- διαμορφώθηκε η «ιδανική συνθήκη»: οι «από πάνω» δεν μπορούσαν να κυβερνήσουν και οι «από κάτω» δεν ήθελαν να κυβερνηθούν. Ωστόσο, το ΕΑΜ (και ο ΕΛΑΣ και μετέπειτα ο ΔΣΕ) ηττήθηκαν - όχι ήπια αλλά άγρια, αιματηρά, συντριπτικά. Και με δικές τους ευθύνες βεβαίως (δηλαδή του ΚΚΕ), όμως η «λευκή τρομοκρατία», τα εκτελεστικά αποσπάσματα, ο 509 και τα ξερονήσια -μαζί με το σταλινικό ολοκληρωτισμό και το «όπλο παρά πόδα»- προφανώς δεν αποτελούσαν το ευνοϊκότερο περιβάλλον για απολογισμό και αναζήτηση, κοινωνική ανασύνταξη και πολιτική αντεπίθεση.

Τουλάχιστον τρεις πολιτικές γενιές (άνθρωποι, δηλαδή, με ηλικιακή διαφορά από ένα ως τριάντα χρόνια - ώριμοι στα Δεκεμβριανά, νέοι ή παιδιά) βίωσαν την ήττα με διαφορετική ένταση αλλά πολλαπλώς τραγικό τρόπο: προσφυγιά, διώξεις, φυλακίσεις,

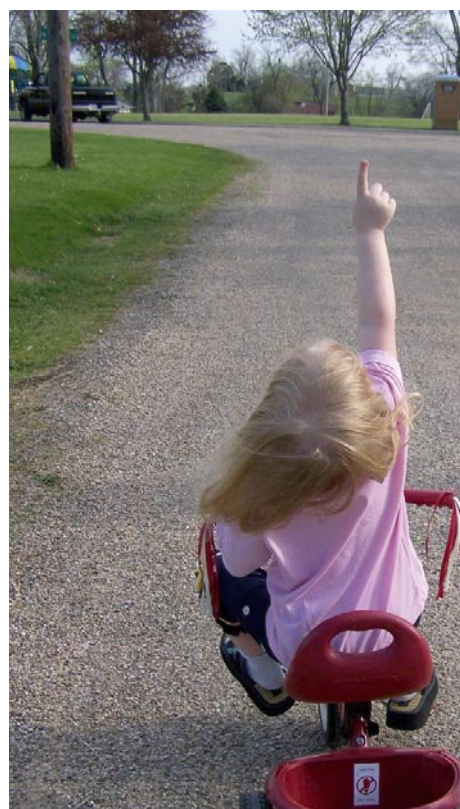
εκτοπίσεις από τη μία, αποκλεισμοί λόγω πιστοποιητικού κοινωνικών φρονημάτων, εξαναγκαστική μετανάστευση, τρόμος από την άλλη. Οι πιο στρατευμένοι και ριζοσπαστικοί απ' αυτούς συνέχισαν -με την ψυχή στο στόμα- να αγοράζουν τη «Νέα Ελλάδα» και την «Αυγή», να προσπαθούν να αντισταθούν στο «μακρηθεοδωρισμό», στελεχώνοντας τα αγωνιστικά σωματεία των οικοδόμων, των σερβιτόρων, των τσαγκαράδων και των ραφτάδων, αναδεικνύοντας την ΕΔΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση, με 25%, το 1958. Οι υπόλοιποι, πολλοί περισσότεροι, ΕΑΜίτες με τα παιδιά τους αλλά και «συνοδοιπόροι», λούφαξαν, ωστόσο ψήφισαν Πλαστήρα, Σ. Βενιζέλο, Μακεζίνη και βέβαια Γ. Παπανδρέου, ελπίζοντας στον Ανένδοτο του «παπατζή» μετά την καραμανλική βία και νοθεία του 1961, δίνοντας, το 1964, το 53% στην Ένωση Κέντρου.

Όμως, και πάλι όλοι αυτοί ηττήθηκαν. Όχι τόσο αιματηρά και συντριπτικά όσο 18 χρόνια πριν (όλα αυτά πλέον μπορεί να μας φαίνονται πολύ μακρινά, αλλά μεταξύ του 1949 και του 1967 μεσολάβησε τόσος χρόνος όσος από το «βρώμικο '89» μέχρι σήμερα), αλλά για δεύτερη φορά. Προφανώς, και τώρα οι ηττημένοι είχαν μεγάλη ευθύνη για την επιβολή της δικτατορίας. Φευ, όμως, για μία ακόμα φορά στην Ιστορία αποδείχτηκε το εξής «αντιστορικό»: Η ήττα, κατά κανόνα, όταν συντελείται, δεν διδάσκει αλλά απογοητεύει και συντηρητικοποιεί. Έτσι, ακόμα κι αν δικαιώνει ηθικά αυτούς που την προέβλεψαν, ωθεί τους πολλούς σε εκείνες τις κοινωνικές και πολιτικές πλευρές που θα τους προφυλάξουν από μια νέα ήττα ακριβώς γιατί δεν προτίθενται να δώσουν καμία μάχη. Η ΕΑΜική προσδοκία, λοιπόν, της «λαοκρατίας» του 1944 συρρικνώνεται στο αίτημα της «δημοκρατίας» το 1974...

Φυσιολογική διαδρομή: Τριάντα χρόνια μετά τα πράγματα άλλαξαν...

Τρεις δεκαετίες μετά τα Δεκεμβριανά (την πραγματική, κατά τη γνώμη μου, ήττα της ελληνικής επανάστασης) γίνεται η Μεταπολίτευση. Νόμιμα όλα τα αριστερά κόμματα και έντυπα, έκρηξη της συνδικαλιστικής και της ευρύτερης κοινωνικής αυτοοργάνωσης, απογείωση της νεανικής ριζοσπαστικοποίησης, μεγάλες απεργίες και συγκρούσεις, κοινωνική και πολιτισμική ηγεμονία της Αριστεράς κ.λπ. Τώρα, όμως, τα πράγματα δεν είναι όπως το '44. Οι «από πάνω» μπορούν να κυβερνήσουν και οι «από κάτω» θέλουν να κυβερνηθούν... Ο μεταπολιτευτικός -πλειοψηφικός- κοινωνικοπολιτικός ριζοσπαστισμός, παρότι διεκδικητικός και μαχητικός, δεν αντίκειται στο «παλλαϊκό αίτημα» (και ελπίδα των ηττημένων του Εμφυλίου) για «δημοκρατική ομαλότητα».

Γι' αυτό ακριβώς, μέσα σε τρία μόλις χρόνια (1974-

1977) λαμβάνουν χώρα δύο, φαινομενικά, διαμετρικά αποκλίνουσες τάσεις: Καταστολή, περιοριοποίηση και ήττα του «σκληρού πυρήνα» του μεταπολιτευτικού ριζοσπαστισμού (ν.330 ενάντια στον εργοστασιακό συνδικαλισμό, απολύσεις 12.000 μαχητικών εργατών-ριών, χτύπημα των άγρων απεργιών της περιόδου κ.λπ.) και, παράλληλα, εκλογική ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνικής πλειονότητας, ώστε το ΠΑΣΟΚ από το 13% του 1974 να φτάσει στο 48% το 1981.

Το ΠΑΣΟΚ, παρά το ό,τι λεγόταν τότε και -ως καρκατούρα- επαναλαμβάνεται σήμερα, δεν αποτέλεσε και δεν αποτελεί κλασικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Κι αυτό όχι μόνο γιατί γεννήθηκε 60 χρόνια μετά τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Δυτικής Ευρώπης, αλλά κυρίως επειδή ουδέποτε αποτέλεσε, όπως εκείνα, το πολιτικό αντίστοιχο της εγγενούς τάσης της εργατικής τάξης για μεταρρυθμίσεις που θα της εξασφαλίζουν καλύτερη θέση στον αστικό καταμερισμό εργασίας. Το ΠΑΣΟΚ εξέφρασε τη διάθεση ενός μεγάλου τμήματος του λαού για κοινωνική αποκατάσταση και πολιτική ισοτιμία που, αμφότερα, κατακρουρήθηκαν από το μετεμφυλιοπολεμικό κράτος έκτακτης ανάγκης και την αρπακτικότητα των εθνικοφρόνων νικητών.

Το κοινωνικό στίγμα, λοιπόν, του ΠΑΣΟΚ δεν είναι ο εργατικός ρεφορμισμός αλλά ο μικροαστικός ριζοσπαστικός λαϊκισμός. «Μικροαστικός» κυρίως ως προς την αμφισημία των επιδιώξεων και των ταξι-

κών αναφορών του, «ριζοσπαστισμός» επειδή δίνει τη δυνατότητα στους ηττημένους του Εμφυλίου να ξαναποκτήσουν φωνή, παρουσία και αυτοπεποίθηση και «λαϊκισμός» γιατί δεν δεσμεύεται από κανένα κοινωνικό ή προγραμματικό σύμβολο, αλλά, αντίθετα, χρησιμοποιεί το λαϊκό παράγοντα απολύτως εργαλειάκω στην επιχείρηση της άλωσης και, στη συνέχεια, της διατήρησης της εξουσίας.

Μοιραία κατάληξη: Από το κόμμα-κράτος στο κόμμα-επιχειρηματία

Είναι αδύνατο να περιγραφούν σε λίγες γραμμές το πρώτο ΠΑΣΟΚικό μοντέλο εξουσίας, η σοσιαφιλελεύθερη μετάλλαξη του και η «εκσυγχρονιστική» παρακμή του. Θα περιοριστώ, λοιπόν, σε ορισμένες επισημάνσεις που αφορούν και τις τρεις φάσεις, προσπαθώντας να συνδέσω την αρχική «μικρομεσαία δημοκρατία» με την ενδιάμεση «αρπακτική δημοκρατία» και την τελική «εικονική δημοκρατία» του ΠΑΣΟΚ.

Το ΠΑΣΟΚ (με πρωταγωνιστή τον Α. Παπανδρέου) ουδέποτε πίστεψε, καθ' οιονδήποτε τρόπο, στο ρόλο της κοινωνίας. Υπήρξε ανέκαθεν ένα αρχηγικό, υπερσυγκεντρωτικό και απολύτως αντιδημοκρατικό κόμμα. Γι' αυτό ακριβώς, από την πρώτη τετραετία της διακυβέρνησής του οργανώνει τον ασφυκτικό έλεγχο και την ποδηγέτηση του συνδικαλιστικού κινήματος (ν.1264, άρθρο 4, συκοφάντηση των απεργιών, ανοιχτός απεργοσπαστισμός κ.λπ.), χειραγωγεί το νεαρό αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα μέσω της κηδεμονίας και της εκμύλησης χιλιάδων στελεχών του και, βεβαίως, «κρατικοποιεί» τον κοινωνικό ριζοσπαστισμό με δάιλου τον αλησμόνητο αποκρουστικό γαλαξία της «έμμισθης λαϊκής συμμετοχής» χιλιάδων πασόκων σε διοικητικές θέσεις οργανισμών, υπηρεσιών κ.λπ.

Το ΠΑΣΟΚ, εν τέλει, αποδίδει στην κοινωνία ρόλο κατ' εικόνα και ομοίωσή του. Έτσι, ανακουφίζει την παλιότερη ΕΑΜική γενιά με την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης και τις αντίστοιχες συντάξεις, το «κάψιμο των φακέλων» κ.λπ. Παράλληλα, δίνει την ευκαιρία στη νεότερη γενιά να πάρει τη ρεβάνς απέναντι στους αποκλεισμούς της Δεξιάς, εδραιώνοντας ένα αλαζονικό και βλακώδες πλέγμα διαχείρισης της εξουσίας. Χαρακτηριστικότερες μορφές αυτού του πλέγματος είναι ο «πρασινοφρουρισμός» (οι πανταχού παρόντες πασόκοι συνδικαλιστές) και τα «νέα τζάκια» (παρασιτικοί πασόκοι επιχειρηματίες).

Το ΠΑΣΟΚ, από την ίδρυσή του, υπήρξε αστικό κόμμα τόσο ως προς τη στόχευσή του όσο κυρίως σε ό,τι αφορά την πολιτική πρακτική και τη λειτουργία του. Δεν με βρίσκουν σύμφωνο οι κοινωνιολογίζου-

φάκελος / Σοσιαλδημοκρατία

σες θεωρήσεις περί «εργατικών κομμάτων» με κριτήριο τις τάξεις ή τα στρώματα από τα οποία κυρίως αντλούν τους ψηφοφόρους τους. Επίσης, δεν πιστεύω ότι ισχύουν ιδεολογικά πρωτόγονες κατατάξεις των κομμάτων στη βάση των συμφερόντων που εκπροσωπούν: το κόμμα του μεγάλου κεφαλαίου, το κόμμα της μικροαστικής διανόησης κ.ο.κ. Η ταξική φύση και το «κοινωνικό πρόσημο» ενός κόμματος, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για κόμμα εξουσίας όπως το ΠΑΣΟΚ, καθορίζεται κυρίως από την κοινωνική και την ταξική συναίνεση που εξασφαλίζει στην εξυπηρέτηση του «γενικού εθνικού συμφέροντος», το οποίο αποτελεί την πεμπτουσία της κυριαρχίας του αστικού κράτους, του «μόνου διαχρονικού κόμματος του κεφαλαίου».

Υπό αυτή την έννοια, το ΠΑΣΟΚ, από το «ήπιο κλίμα» της δεκαετίας του '70 ως την «Ισχυρή Ελλάδα» και τα «μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια» των ημερών μας, αποτελεί οργανικό και καλοδεχούμενο τμήμα του αστικού πολιτικού συστήματος, συμπυκνώνει -και στο εσωτερικό του- την καπιταλιστική αρπακτικότητα της νεοφιλελεύθερης εποχής και διακρίνεται από όλα τα στοιχεία εξουσιολαγνείας, διαφθοράς, εγωισμού και ιδεολογικού μηδενισμού που χαρακτηρίζουν τη «δημοκρατία» στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Αυτονόητο συμπέρασμα: Η κρίση του ΠΑΣΟΚ υπό το πρίσμα της κοινωνικής αντιπολίτευσης

Η ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού διατηρείται μεν, ωστόσο -και στην Ελλάδα- διακρίνουμε σοβαρά ρήγματα και συνθήκες ευρύτερης κοινωνικής απονομιμοποίησής της. Το πολιτικό σύστημα αντιμετωπίζει μια μειοψηφική, ωστόσο διακριτή και αυξανόμενη αμφισβήτηση, η οποία, εκτός της εκλογικής καταγραφής της προς τα αριστερά, πυροδοτεί ευρύτερες κοινωνικές και κινηματικές κινητικότητες.

Η κρίση του ΠΑΣΟΚ μπορεί να ενδιαφέρει το κοινωνικό κίνημα και τους ανταγωνιστικούς προς το σύστημα πολιτικούς χώρους μόνο υπό την έννοια του απεγκλωβισμού από την πασοκική χειραγώγηση ευρύτερων δυνάμεων στην κατεύθυνση της κοινωνικής αντιπολίτευσης, και όχι στην προοπτική μιας «μεγάλης Αριστεράς», πολλώ δε μάλλον μιας «προοδευτικής διακυβέρνησης».

Το ανταγωνιστικό κίνημα, με την πολλαπλότητα και την πολυσχιδεΐα των εκφάνσεών του, χρειάζεται νίκες σήμερα, άρα (πρέπει να) ενδιαφέρεται για οτιδήποτε μαζικοποιεί την κοινωνική αντιπολίτευση στη νεοφιλελεύθερη επίθεση, οπότε και για την κρίση στο ΠΑΣΟΚ. Ταυτόχρονα, όμως, το ανταγωνιστικό κίνημα (ή, εν πάση περιπτώσει, τα υποκείμενα που αναφέρονται σ' αυτό) οικοδομεί την αυτονομία και την ανατρεπτικότητα του στον αντίποδα όχι του καπιταλισμού γενικά, αλλά οποιουδήποτε τον αποτελεί και τον αναπαράγει συγκεκριμένα - του «όλου ΠΑΣΟΚ» πρωτίστως συμπεριλαμβανομένου...

Νίκος Γιαννόπουλος

Τι Δημοκρατία, ρε; Σοσιαλισμός Τι Σοσιαλισμός, ρε; Δημοκρατία Καλά εντάξει. Κεντροαριστερά πάει; Πάει, πάει.

Σιγά μην είναι σοσιαλδημοκρατία το ΠΑΣΟΚ. Γιατί, είναι η Ελλάδα της φουστάνελας και της ορθοδοξίας Ευρώπης; Ή μήπως παρήχθη η σοσιαλδημοκρατία στη βιομηχανική ζώνη του Ασπρόπυργου(!!!), για μην πω στο Ζεφύρι και παρεξηγηθώ; Και αυτή η Ένωση Κέντρου; Ένα δράμα ήτανε. Όλο ανένδοτους ήταν και όλα τα καλτσόν από τους πάγκους της Σταδίου έσκιζε.

Γιατί, η ΕΔΑ; Τις καλύτερες καρπαζιές έτρωγε. Καρπαζοεισπράκτορες της ΕΔΑ που λέμε. Όχι μαλακίες.

Και είχαν απέναντί τους κάτι δειλούς ταγματσαφλίτες που με ένα μπραφ το σκάγανε για Γερμανίες και Αυστραλίες. Θα μου πείτε, ήταν και οι χωροφύλακες. Ακόμα καλύτερα στην κατάντια που ήτανε.

Ο λαός μέσα στη φτώχεια του ανάμεσα σε αποστάτες, κεντρώους, εδαίτες, φρεϊδερίκες, διάλεξε τη φυγή. Η μεγάλη απόδραση. Γέμισαν τα κέντρα υποδοχής του Μονάχου, της Νέας Υόρκης, της Μελβούρνης. Και Καναδά είχαμε και Βραζιλία λόγω πιστοποιητικών. Άδειασε ο τόπος. Απελπισμένη συνειδηση, πού για συνειδηση της απελπισίας; Και ήταν πολύς ο κόσμος, πλειοψηφία. Αλλά οι πουλημένοι με τους πουλημένους και οι απελπισμένοι με τους απελπισμένους. Κάποιοι όμως ραδιοουργούσαν για το μέλλον. Ήξεραν από παπάρα. Γεννήθηκαν στην παπάρα. Οικογενειακή υπόθεση.

Ιδού - Νέοι Δρόμοι, Ιανουάριος 1967 (περιοδικό ανδρεοπαπανδρεϊκό με Σημίτη, Κριμπία και άλλους) γράφει: «Η έννοια της κεντροαριστεράς σαν ιδεολογικό σχήμα είναι νέα στην Ελλάδα, γιατί βασικά νέα είναι και η δυνατότητα υπάρξεώς της. Κατ' αρχήν **δεν έχει καμιά σχέση με την κλασική μορφή της αριστεράς στη Ελλάδα ή αλλού, πριν ή μετά το χωρισμό των σοσιαλιστικών και των κομμουνιστικών κομμάτων.** Δεν έχει επίσης καμιά σχέση με τη μορφή των συνασπισμών που πήραν τα λαϊκά μέτωπα στα χρόνια του μεσοπολέμου. Αν και έχει βαθύτατα ελληνικές ρίζες, τόσο στο δημοκρατικό αίτημα όσο και στο αντιστασιακό παρελθόν, η πολιτική παράταξη που γεννιέται με το όνομα της **κεντροαριστεράς** σήμερα είναι επίσης δημιούργημα μίας δεκαετίας

γρήγορης οικονομικής αναπτύξεως, παράλληλα με το εντεινόμενο κοινωνικό πρόβλημα. Πρόκειται επομένως για μία παράταξη ιστορικά σύγχρονη που αναγκαστικά ψάχνει για την ολοκλήρωσή της, την ταύτισή της με το μέλλον του έθνους, δηλαδή για τους στόχους της. (...) Θα γίνει βιώσιμη σαν κυβέρνηση και σαν ηγετικός φορέας της αναπτύξεως του τόπου. (...) Με αυτή την έννοια η κεντροαριστερά είναι κέντρο εφόσον εκπροσωπεί πολίτες με κεντρώα φρονήματα αλλά αριστερά αιτήματα».

Σαφήνεια μανιφέστου χωρίς σοσιαλισμούς. Η χούντα επιτάχυνε τις διαδικασίες ριζοσπαστικοποίησης των μικροαστών και από ΠΑΚ γίνεται ΠΑΣΟΚ. Ε, για ένα ΣΟ θα κολλήσουμε τώρα. Επειδή ο Χαρίλαος δεν καταλαβαίνει. Να 'ταν μόνο ο Χαρίλαος. Και ο Λεωνίδας. Και οι της πολιτιστικής επανάστασης και πολλοί άλλοι. Αφού είμαστε λενινιστές, αυτοί σοσιαλδημοκράτες ή είναι σοσιαλιστικό κόμμα με προοδευτική κατεύθυνση ή είναι μικροαστικό κεντριστικό ή μήπως είναι αστικό προοδευτικό. Μπα, για εθνικό και σοσιαλιστικό μου φαίνεται έλεγε άλλος. Και ενώ στο στρατόπεδο των λενινιστών με ειδικές ανάγκες μαδούσαν τη μαργαρίτα, το ΠΑΣΟΚ ήταν λυμένο αίνιγμα για την ιστορία. Και από 12% στο 48%. Οι τυχαίες συμπτώσεις των ποσοστών με το παρελθόν είναι τυχαίες... Ας όψεται η διαφορά χρονικότητας, αλλιώς α πα, πα, πα, πα...

Άνοιγμα δημοκρατίας, συμφιλίωση, εκσυγχρονισμός, ανακατανομή εισοδήματος. Ποιος θα τα κάνει αυτά; Ο Γκίκας ο φασίστας; Ο Λάσκαρης της εργασίας; Ή οι παραθρησκευτικές οργανώσεις, δηλαδή η Δεξιά της εποχής; Άντε να γινόταν ένας καλός εμ-

φύλιος, το πολύ. Το σύστημα ήθελε αποσυμπίεση. Οκτώβρης '81, πράσινες σημαίες αλλά και κόκκινες (χάρηκε και ο Χαρίλαος). Πολλά τα χρόνια στην εξουσία, τους έφαγε ο καθεστωτισμός, ρε γαμώτο! Πολλά τα δωράκια, πολλά τα λεφτά. Οι μικροαστοί μπήκαν επιτέλους στα σαλόνια. Από Λαμία στην Κηφισιά κατευθείαν εκτοπίζοντας τους ντόπιους πιο πάνω. «Φάγανε από τα τούβλα, φάγανε από τα μπετά, φάγανε, φάγανε, φάγανε», διορίστηκαν άπαντες. Και το σπουδαιότερο: και σοσιαλιστές και διασφαλισμένοι. Αφήστε τις εκτροπές Αχελώου, γέφυρες Ρίου-Αντιρρίου, ΟΝΕ, ευρώ, Ολυμπιάδα. Φωτιά στα μπατζάκια κάθε μικροαστού. Και ενώ όλα έχουν ένα τέλος, οι μικροαστοί δεν έχουν. Αναπαράγονται σαν τα κουνέλια. Ο ένας γεννάει τον άλλον. Και με τους εργάτες και με τις γραβάτες.

Τώρα όμως πάει η φωλιά, παν τα κοτσυφόπουλα, παν όλα... Και ενώ μετά το μεγάλο φαγοπότι η υπνηλία ήταν κατάσταση, ο ακόρεστος, ο αδίστακτος μικροαστός, σαν ταύρος εν υαλοπωλείο εισέρχεται στο στάδιο ψάχνοντας τη μπουκιά του. Κάθε μικροαστός έχει κομμάτι Χίτλερ μέσα του. Στον ηγέτη διαθλώνται οι προλήψεις και οι δεισδαίμονιες ανήμπορων ανθρώπων. Στην Ελλάδα κάθε μικροαστός έχει ένα κομμάτι Ανδρέα μέσα του.

Είμαι παρών φωνάζει ο μανιασμένος μικροαστός. Φοβούνται πολλοί και το ερώτημα ξανα-αναδυέται: εθνικό-σοσιαλιστικό ή δημοκρατικό προοδευτικό; Πάλι τα ίδια ρε παιδιά; Τώρα το πλαίσιο είναι καθορισμένο. Φλώρος και ο ένας, φλώρος και ο άλλος. Κακομαθημένος τσόγλανος ο ένας, μίζερος ο άλλος. Τώρα το ΠΑΣΟΚ τι είναι; Είναι ένα κόμμα που διαχειρίζεται το καθεστώς του ελληνικού καπιταλισμού ο οποίος είναι ενταγμένος στην ισορροπία της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης κυριαρχίας. Απλά πράγματα.

Τουλάχιστον το ΠΑΣΟΚ κανέναν πλέον δεν απασχολεί περισσότερο. Ίσως κάποιους από το Συνασπισμό οι οποίοι θα βρουν φόρμουλα να το αναλύσουν όταν συγκυβερνήσουν.

Νώντας Σκυφτούλης

Το σύγχρονο ποδόσφαιρο, το φαινόμενο της βίας και ο τρομονόμος του Ορφανού

Ποδόσφαιρο, το άθλημα δηλαδή που παίζεται περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο στη γη. Είναι τόσο ισχυρή και πολυεπίπεδη η επίδρασή του στη κοινωνία που δεν μας επιτρέπει να το προσπερνάμε έτσι εύκολα. Πάντοτε υπήρχε ένα θέμα "αγκάθι" για την αριστερά και γενικότερα για τη διάνοηση, πολλοί διανοούμενοι όπως ο Γκράμσι, ο Αλμπέρ Καμύ και ο Τσε έχουν ταχθεί εξίσου υπέρ η κατά του ποδοσφαίρου. Από αριστοκρατική ψυχαγωγία έχει μετατραπεί στο πιο λαοφιλές άθλημα για την εργατική τάξη. Οι πρώτες λαϊκές ομάδες είναι οργανωμένες από εργάτες σε σιδηροδρομικούς σταθμούς λιμάνια μεταλλεία.

Έτσι βάδιζε ανέκαθεν το ποδόσφαιρο, με τις αντιφατικές του πλευρές, όπως όλα τα πράγματα στη ζωή, φτάνοντας στη σημερινή μορφή όπου οι ποδοσφαιριστές είναι καλοαδωμένες μηχανές που μπαίνουν στο παιχνίδι με αυστηρές οδηγίες, μοιάζουν περισσότερο με μοντέλα παρά με αθλητές, η αποφυγή της ήττας πλέον είναι σημαντικότερη από την νίκη.

Όλα τα παραπάνω αλλά και η υπερβολική εμπορευματοποίηση του αθλητισμού αρχίζουν την στιγμή που το ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο μετατρέπεται σε επαγγελματικό. Ο υπερδιεθνοποιημένος καπιταλισμός βρήκε μια αγορά και όρμηξε με τα νύχια πάνω σε αυτή. Η ίδια η FIFA είναι ο μοναδικός διεθνής οργανισμός που απολαμβάνει τέτοια ασυλία, οι καταπατήσεις ως προς τα δικαιώματα των παικτών είναι συχνές. Διατηρεί τον απόλυτο έλεγχο χωρίς να ακούσει τα συνδικάτα τους ενώ δεν επιτρέπει τη σύνδεσή τους με εργατικούς αγώνες. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Φάουλερ, ο οποίος σκοράροντας σήκωσε τη φανέλα του εκφράζοντας την συμπαράσταση τους απεργούς λιμενεργάτες με αποτέλεσμα η FIFA να τον αποκλείσει για δυο μήνες από κάθε αθλητική δραστηριότητα. Το ποδόσφαιρο από παιχνίδι μετατράπηκε σε "μούμια", τυλιγμένο από το νέφος της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το γήπεδο πλέον είναι το πεδίο όπου μεταφέρονται οι ανταγωνισμοί των ομίλων οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ένα ευρύ φάσμα της οικονομικής ζωής.

Όσο παράξενο και αν φαντάζει αυτό, το ποδόσφαιρο, παρά την εμπορευματοποίηση του, κατορθώνει να εκφράσει με τον καλύτερο τρόπο το συνδυασμό της συλλογικότητας με την ατομική πρωτοβουλία, επιτρέπει την ανάδειξη του ατομικού ταλέντου και την επιβράβευσή του μέσα από τη συλλογική προσπάθεια. Κανένα άλλο παιχνίδι δεν μπορεί να γοητεύσει την ανθρώπινη φύση και να διεγείρει όλες μαζί της αισθήσεις όπως το ποδόσφαιρο, είτε βρίσκεται μέσα στο γήπεδο είτε στην εξέδρα.

Όπως έγραφε ο Ιγνάθιο Ραμονέ και υιοθετείται από όλους, «είναι μια βία που το σύστημα την ανέχεται, είναι η έκφραση μιας ξεστρατισμένης εξέγερσης που περισσότερο ενισχύει παρά απειλεί την εκάστοτε εξουσία».

Το ποδόσφαιρο εμφανίζεται κατά περιόδους να λειτουργεί ως υποκατάστατο της πολιτικής και αξιοποιείται για πολιτικές επιδιώξεις που επενδύουν στον εθνικισμό και στο σωβινισμό. Ο χαρακτήρας του παιχνιδιού, που το καθιστά εκπρόσωπο τον τοπικών, περιφερειακών και εθνικών συλλογικοτήτων, γίνεται ευεπίφορο "όπλο" στα χέρια όσων θέλουν να προωθήσουν πολιτικές επιλογές αποκοιμίζοντας τις μάζες ή ακόμα χειρότερα, κατευθύνοντάς τες μεθοδευμένα σε αντιδραστικές ατραπούς μέσω του φανατισμού.

Συνεπώς, αν θέλει κανείς να εξηγήσει το φαινόμενο της βίας στο ποδόσφαιρο, θα πρέπει να κοιτάξει τις κοινωνικές αδικίες, την περιθωριοποίηση διαφόρων στρωμάτων που γεννούν απογοήτευση και μίσος, την ιδεολογική επίδραση που ασκεί στους οπαδούς το σύστημα της

“ελεύθερης αγοράς”. Να δει τελικά πώς η βασική αρχή μετουσιώνεται από τους βασικούς παράγοντες στο δόγμα: καλύτερα μια άτιμη νίκη παρά μια ένδοξη αξιοπρεπής ήττα.

Όσο για τις κυβερνήσεις που με τα κροκοδείλια δάκρυα θρηνούν για τα φαινόμενα αυτά που αμαυρώνουν, όπως λένε, την εικόνα του ποδοσφαίρου, δεν κρύβουν ότι ένα πράγμα τους απασχολεί σημαντικά και αυτό δεν είναι η σωματική ακεραιότητα των φιλάθλων ούτε η φήμη του αθλήματος. Εκείνο που τους νοιάζει είναι ότι η βία συνιστά, όπως υποστήριξε ένας υπουργός αθλητισμού ένα «αντιοικονομικό φαινόμενο»!!! Το οποίο μειώνει τα μεγέθη της ποδοσφαιρικής αγοράς. Υπ’ αυτό το πρίσμα, το ποδόσφαιρο είναι περισσότερο το πρόσχημα παρά η αιτία της βίας. Είναι περισσότερο το τραγικό θύμα παρά ο θύτης και ο υπεύθυνος για τις τραγωδίες που έχουν σημειωθεί στα γήπεδα.

Πέραν τούτου όμως, όσοι κατηγορούν το ποδόσφαιρο ότι καλύπτει τις ταξικές αντιθέσεις και αντιπαλότητες, φαίνεται να αγνοούν τα κάθε άλλο παρά υπερταξικά συνθήματα όπως το «Μπάτσοι, Γουρούνια, Δολοφόνοι». Δεν είναι το ποδόσφαιρο το παιχνίδι των καρκινωμάτων του εθνικισμού, τα καρκινώματα αυτά παρεισφρουν στις εξέδρες του με ευθύνη των hooligan της εκάστοτε πολιτικής εξουσίας.

Ένα ακόμα μεγάλο πρόσφατο παράδειγμα είναι ο νόμος του Ορφανού ο οποίος μπορεί άνετα να χαρακτηριστεί ως ένας αθλητικός τρομονόμος με χουντικά χαρακτηριστικά αφού μπορεί άνετα να στείλει έναν εικοσάχρονο με λευκό ποινικό μητρώο στη φυλακή χωρίς καμία αναστολή και δικαίωμα εξαγοράς της ποινής επειδή απλά είχε στην κατοχή του μια κροτίδα. Πρόσφατα δεν δίστασε να φυλακίσει έναν οικογενειάρχη και εργαζόμενο χωρίς κανένα ελαφρυντικό επειδή τόλμησε και άναψε έναν πυρσό κατά τη διάρκεια των πανηγυρισμών. Σίγουρα, ούτε το μέτρο απαγόρευσης της μετακίνησης φιλοξενουμένων φιλάθλων θα μειώσει το φαινόμενο της βίας στα ποδοσφαιρικά γήπεδα, απλώς θα το μετατοπίσει έξω από αυτά. Στη χώρα μας επίσης έχουμε το μεγαλύτερο αριθμό ημερήσιων αθλητικών εφημερίδων, ο οποίος μπορεί άνετα να φτάσει τα αριθμητικά επίπεδα των αθλητικών και πολιτικών εφημερίδων άλλων μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών. Να ένας μεγάλος λόγος που οδηγεί στο φανατισμό.

Στην Ελλάδα το 1979, ο νόμος 879/1979 με τον οποίο θεσμοθετείται ο επαγγελματισμός, απλώς αποτυπώνει την πραγματικότητα που ίσχυε στην πράξη. Τότε ιδρύονται οι ΠΑΕ, οι οποίες υπάγονται στο νόμο 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιριών». Στο πρώτο του άρθρο, ο

νόμος περί ανωνύμων εταιριών προβλέπει ότι «κάθε ανώνυμος εταιρεία είναι εμπορική (δηλαδή, αποσκοπεί στο κέρδος) ακόμα και αν ο σκοπός της δεν είναι εμπορικός». Ο νόμος ορίζει επιπλέον ότι αν οι υποχρεώσεις της εταιρείας προς τρίτους ξεπεράσουν το μισό του μετοχικού της κεφαλαίου, τότε συντρέχουν λόγοι διάλυσης. Η διάταξη αυτή ουδέποτε εφαρμόστηκε. Τι έγινε στην πραγματικότητα; Ακριβώς 28 χρόνια μετά και την ένταξη των ΠΑΕ στο νόμο αυτό, ένας άλλος νόμος «περί προβληματικών επιχειρήσεων» και το περιλάλητο άρθρο 44 έγινε νέο παραθυράκι της ατιμωρησίας και της επιβράβευσης για τους “μπαταχστήδες”, οι οποίοι, λίγους μήνες μετά το κύπελλο της Πορτογαλίας και ενώ «όλα πια θα άλλαζαν», απαλλάχτηκαν από τα χρέη τους. «Για το καλό του ελληνικού ποδοσφαίρου»... Ενώ ταυτόχρονα η πολιτεία, αν και της επιβάλλεται μέσω του γνωστού μας άρθρου 16 να χρηματοδοτεί άμεσα όλα τα ερασιτεχνικά σωματεία, δεν εφαρμόζει τη συγκεκριμένη διάταξη, με αποτέλεσμα τη διάλυση λόγω οικονομικών προβλημάτων πολλών αθλητικών σωματείων της επαρχίας.

Ως κοινωνικό γεγονός, το ποδόσφαιρο έχει ιδεολογικές άρα και πολιτικές διαστάσεις. Επομένως, όποιος κλείνει τα μάτια σε εστίες που επωάζουν το αυγό του φιδιού στις κερκίδες είναι συνυπεύθυνος και υπόλογος διπλά: μια φορά διότι η γέννηση του “αυγού” οφείλεται στην πολιτική του, την πολιτική που μετατρέπει τον ξένο σε “ύποπτο”, σε “υπεύθυνο” για την ανεργία, και δυο φορές υπόλογο γιατί αφήνει το “φίδι” να κουλουριάζεται στον κόρφο του ποδοσφαίρου και να τρέφεται με ανοησίες περί του γονιδίου του Έλληνα που μεγαλουργεί στα γήπεδα και της ανωτερότητας της φυλής του.

Παρόλα αυτά, για το ποδόσφαιρο δε χρειάζεται να πάρει κανείς θέση υπέρ η κατά. Δεν είναι αυτός ο σκοπός του εξάλλου Η ειδωλολατρική αυτή τελετή που ελευθερώνει τόσο πάθος, εάν αφεθεί ελεύθερη, θα πραγματοποιηθεί μόνη της, δίνοντας απλόχερα ένα πράγμα. Τη χαρά του παιχνιδιού.

ΚΑΜΙΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΜΕΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΡΟΜΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΟΡΦΑΝΟΥ
ΚΑΜΙΑ ΚΑΜΕΡΑ ΣΤΑ ΓΗΠΕΔΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ

Και αν γίνει η εκτροπή;

Ας υποθέσουμε ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας, παρά τη χρόνια φιλοπεριβαλλοντική του συμπεριφορά, στη συνεδρίαση της 2ας Νοεμβρίου απορρίψει την προσφυγή των φορέων της Αιτωλοακαρνανίας και της Μεσοχώρας περί της συνταγματικότητας του νόμου Σουφλιά με τον οποίο εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για τη μερική εκτροπή του Αχελώου. Πόσος χρόνος θα χρειαστεί για να λειτουργήσει το έργο; Μπορεί μία πενταετία, μπορεί δέκα χρόνια, μπορεί και το 2025!

Η εκτίμηση δεν είναι και τόσο αυθαίρετη: καταρχήν, αν το δούμε από καθαρά τεχνοκρατική σκοπιά, ο τρόπος από την πρώτη ημέρα που «σχεδιάστηκε» το έργο είναι τουλάχιστον ανορθολογικός, αν όχι ανόητος. Στην πραγματικότητα, το έργο δεν μελετήθηκε ποτέ και επειδή η βλακεία είναι ανίκητη, είναι επικίνδυνο. Οι μελέτες όσων προωθούν την εκτροπή έχουν από χρόνια καταρρίψει την οικονομική ωφελιμότητα του έργου. Παράδειγμα: με τον υδροηλεκτρικό σταθμό Μεσοχώρας η ΔΕΗ θα χάνει, όπως είχε υπολογίσει η ίδια το '90, τουλάχιστον πέντε δις δρχ./χρόνο μόνο από τη μείωση των νερών. Σήμερα, πόσο θα είναι το κόστος; Σε εμάς τα οικονομικά μπορεί να μην λένε και πολλά αλλά στον ψυχρό κόσμο των τεχνοκρατών δε μετρούν καθόλου; Η επιστημονική κοινότητα, τουλάχιστον όσοι αντιστέκονται ακόμη στους πειρασμούς του κέρδους και της συναλλαγής, είναι επίσης αντίθετη.

Όπως είπε ο καθηγητής διαχείρισης υδάτινων πόρων Βαγγέλης Πισίας, στην εκδήλωση εν όψει της ολομέλειας του ΣτΕ που διοργάνωσε η Πανελλαδική Κίνηση ενάντια στην εκτροπή την Παρασκευή 26/10 στο Κέντρο Ρουμελιωτών στην Αθήνα, «η παγκόσμια “εταιρεία” κατασκευής μεγάλων φραγμάτων παραδέχεται ότι το 50% των φραγμάτων σε όλο τον κόσμο απέτυχαν». Αντιθέτως, στην Ελλάδα καμαρώνουμε για τα μεγάλα φράγματα που κόβουν ποτάμια στη μέση και καταστρέφουν ανεπανόρθωτα τα οικοσυστήματα όταν παγκοσμίως η τάση είναι να φτιάχνονται μικρά φράγματα στους ορεινούς όγκους, στο πλαίσιο ήπιων επεμβάσεων στο πε-

ριβάλλον. Μόνο στην Ιταλία, παρότι το λόμπι των εργολάβων είναι εξαιρετικά ισχυρό, έχουν φτιαχτεί 10.000 μικρά φράγματα στα βουνά και από εκεί με τα κατάλληλα αρδευτικά έργα γίνεται η διαχείριση του νερού. Ένα μικρό φράγμα φτάνει το πολύ τα 15 μ. Της Μεσοχώρας είναι 150!

Αντίστοιχη επέμβαση στο θεσσαλικό κάμπο προτείνει η Πανελλαδική Κίνηση ενάντια στην εκτροπή με φράγματα στους παραποτάμους του πληγωμένου Πηνειού σε συνδυασμό βέβαια με μία αειφορική ορθολογική διαχείριση του νερού και με μία αλλαγή του υπάρχοντος τρόπου καλλιέργειας. Στοπ στην μονοκαλλιέργεια, τα χημικά, στοπ και στο σημερινό σύστημα άρδευσης (τεράστια αυλάκια στα οποία το νερό εξατμίζεται) με αντικατάστασή του από το στάγδην πότισμα, είναι εφικτές άμεσες λύσεις προς σωτηρία του κάμπου.

Το 2009, εξάλλου, σε εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας 2000/60, πρέπει να ξεκινήσει η τιμολόγηση του νερού που σημαίνει πως οι αγρότες θα πληρώνουν για το νερό που θα καταναλώνουν. Ό,τι και αν είναι η ΕΕ, όσοι αντιδράσουν τότε μιλώντας αντι-ευρωπαϊκά όταν την ίδια ώρα στηρίζουν την εκτροπή και το υπάρχον μοντέλο γεωργίας, αξίζουν την αποδοκιμασία των Θεσσαλών. Η ψηφοθηρία μεγάλων και μικρών κομμάτων στέκεται εμπόδιο στις προτεινόμενες λύσεις, το ίδιο και η συμμαχία ΔΕΗ-εργολάβων-εταιρειών ενέργειας που ετοιμάζονται να γεμίσουν την Ελλάδα φράγματα. Ο Αχελώος, ακόμη και αν η εκτροπή δεν ολοκληρώνεται, παραμένει χρυσοφόρο φιλέτο για εταιρείες τσιμέντου, μικρο-εργολάβους, πολιτευτές, αγροτοπατέρες, υπουργούς.

Ο Β. Πισίας τάχτηκε υπέρ της αντιμετώπισης του νερού ως δημόσιου ελεύθερου αγαθού και σημείωσε πως στο πλαίσιο μιας τεχνοκρατικής αντίληψης με δεδομένες τις λειψές μελέτες που έχουν γίνει για τον Αχελώο (π.χ. δεν υπάρχουν στοιχεία για την επιφανειακή απορροή του ποταμού ή τις υπόγειες διαφυγές του νερού), δεν μπορούν να απαντηθούν ερωτήματα όπως: «Έχει πλεονάσματα ο Αχελώος; Τι σημαίνει αυτό; Ζει ένα ποτάμι χωρίς πλεόνασμα; Δεν χρειάζεται να υπερχειλίζει ένα ποτάμι;». Με αυτά τα ερωτήματα που μας παραπέμπουν απευθείας στην απάντηση που δίνει το ίδιο το οικοσύστημα τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια όσων αντιμετωπίζουν τη φύση σαν εμπόρευμα μέσα από στατιστικά μοντέλα.

Είναι χαρακτηριστικό, όπως τόνισε ο Δημήτρης Λυμπουρίδης (Συνέλευση Αγρινίου ενάντια στην εκτροπή), ότι από το 1984, όταν ξεκινούν τα έργα

της εκτροπής, έως το 1991 τα νερά του Αχελώου είχαν μειωθεί στο μισό. Σήμερα επίσημα στοιχεία για την υδρολογική κατάσταση του Αχελώου δεν υπάρχουν και, εάν υπάρχουν, δεν δίνονται επισήμως. Γιατί άραγε;

Θεσσαλικοί εκβιασμοί

Υδροηλεκτρικό στην αρχή, αρδευτικό ύστερα, για την εξυγίανση του Πηνειού μετά, το έργο προβάλλεται σήμερα ως λύση στο υδρευτικό πρόβλημα των Θεσσαλικών πόλεων. Είπαμε όμως: ακόμη εάν η (μερική) εκτροπή περάσει από το ΣτΕ, θα αργήσει ο μισοπεθαμένος κάμπος να δει νερό. Το λένε οι ίδιοι οι φορείς της Θεσσαλίας: ενόψει του ΣτΕ, οι τέσσερις νομάρχες της Θεσσαλίας συναντήθηκαν στην Αθήνα στα τέλη Οκτωβρίου με τον υφυπουργό Οικονομίας, Γ. Παπαθανασίου για να ζητήσουν να αυξηθούν τα χρήματα για την ολοκλήρωση των έργων της εκτροπής. Οι πληρωμές στις δυο εργολαβίες σε Σήραγγα και Φράγμα καθυστερούν με αποτέλεσμα 300 εργαζόμενοι να κινδυνεύουν να μείνουν άνεργοι. Τι εκτιμούν οι Θεσσαλοί; Ότι, αν δεν αυξηθούν τα χρήματα η εκτροπή θα ολοκληρωθεί το 2025, αλλιώς, ίσως τελειώσει 10 χρόνια νωρίτερα. Τι αποκρύπτουν; Ότι δεν φταίει ο Αχελώος για την ανεργία αλλά το μοντέλο «ανάπτυξης» που ακολουθούν και η ψηφοθηρία αυτών και των κομμάτων τους. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που γράφτηκε στην τρικαλινή εφημερίδα Έρευνα: «Οι μάσκες πια πέφτουν. Ως τότε η υποκρισία. Ως τότε οι πολιτικές σκοπιμότητες. Τα πράγματα είναι απλά. Το αν θα συνεχιστούν ή όχι οι εργασίες για την εκτροπή δεν εξαρτάται από την καλή ή κακή διάθεση των μελών του ΣτΕ, ούτε από «σκοτεινά κέντρα» που δήθεν μηχανεύονται τη διακοπή του έργου. Η απόφαση είναι καθαρά πολιτική. Εξαρτά-

ται από την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης να χρηματοδοτήσει απρόσκοπτα τα έργα. Ας μας πουν επιτέλους τι θέλουν; Τον θέλουν τον Αχελώο ή όχι, για να τελειώνει αυτή η φαρσοκωμωδία... ».

Την ίδια ώρα, όπως τόνισε στην εκδήλωση της Αθήνας, ο Γιώργος Χονδρός (Αχελώου Ρους-Μεσοχώρα), το φράγμα που έγινε στο Σμόκοβο δεν έχει δώσει ακόμη σταγόνα νερό στον κάμπο επειδή δεν υπάρχει ούτε ένα έργο υποδοχής των υδάτων! Στο ίδιο πλαίσιο, της ανορθολογικής, αντιοικολογικής και διαπλεκόμενης ανευθυνότητας, πρέπει να δούμε και το γεγονός ότι το έργο επανασύστασης της λίμνης Κάρλας (αποξηράνθηκε το '50), δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Προβλεπόταν να γίνει το 2001 αλλά μόλις πρόσφατα (23/10) ο Σουφλιάς υπέγραψε απόφαση για πίστωση 50, 5 εκ. ευρώ για τη δημοπράτηση μίας σειράς έργων.

Είναι φανερό ότι κάποιοι κοροϊδεύουν τους Θεσσαλούς και όχι μόνο, και αυτοί δεν είναι στην Πανελλαδική Κίνηση ενάντια στην εκτροπή. Παρά το γεγονός ότι η εκτροπή, αν εγκριθεί, θα καθυστερήσει σίγουρα, η εναντίωση στο έργο έχει νόημα. Γιατί ο Αχελώος είναι το σύμβολο του αγώνα της κοινωνίας να αποκτήσει τον έλεγχο επάνω στο νερό. Γιατί, όπως τόνισε ο Ν. Ιωάννου (Πανελλαδική Κίνηση), «από τις κοινωνικές διεργασίες του κινήματος ενάντια στην εκτροπή του Αχελώου παρήχθη ένας πολιτικός λόγος που κατάφερε να πείσει τους κατοίκους της Μεσοχώρας να απαξιώσουν τις αποζημιώσεις της ΔΕΗ και να αντισταθούν στην εκτροπή του φράγματος που κατακλύζει το χωριό τους. Παρήχθη ένας κοινωνικός οικολογικός λόγος που ίσως είναι η τελευταία ελπίδα για πολιτική. Μαζί στα ΣτΕ, μαζί στο δρόμο, μαζί στην κοίτη του ποταμού που πρόκειται να πνίξει η τεχνητή λίμνη, αυτό το έργο δεν το αφήσουμε να γίνει ποτέ».

Υδρόγειος / Χωρίς σχόλια

* Την Κυριακή στις 28 Οκτωβρίου κι ενώ στην Αθήνα τέλειωναν οι παρελάσεις για την εθνική επέτειο, στο Νέο Δελχί ολοκληρωνόταν η πορεία είκοσι πέντε χιλιάδων αγροτών, σε μια διαμαρτυρία για το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στους "οδηγούς" της λεγόμενης ατμομηχανής της ινδικής οικονομίας και τους φτωχούς αγρότες.

Στην Ινδία με του 23% του πληθυσμού να ζει στην απόλυτη φτώχεια άκληροι αγρότες ξεκίνησαν από την Γκουαλιόρ, στις 2 Οκτώβρη, ημέρα που η χώρα γιορτάζει τα γενέθλια του Μαχάτμα Γκάντι, με στόχο την επαναδιεκδίκηση της γης που τους πήραν, στο όνομα της οικονομικής ανάπτυξης. Η κυβέρνηση δημιούργησε Ειδικές Οικονομικές Ζώνες σε χιλιάδες εκτάρια καλλιεργήσιμης γης για να προσελκύσει ξένες επιχειρήσεις, όμως σε πολλές περιπτώσεις οι πρωτοβουλίες αυτές προκάλεσαν βίαιες διαδηλώσεις.

Η οικονομία της Ινδίας θεωρείται ιδιαίτερα δυναμική, με την ανάπτυξη του ΑΕΠ να φθάνει το 9% σε ετήσια βάση. Αναμφίβολα, οι τομείς των υπηρεσιών και της βιομηχανίας αναπτύσσονται με διψήφιους αριθμούς. Ωστόσο ο αγροτικός τομέας υστερεί δραματικά. Οι διαδηλωτές επισημαίνουν το ήδη τεράστιο και διευρυνόμενο, χάσμα μεταξύ του μικρού ποσοστού των πλουσίων και των εκατοντάδων εκατομμυρίων των φτωχών.

"Αυτοί οι άνθρωποι ζουν, περπατούν και κοιμούνται στους δρόμους αφότου ξεκινήσαμε", λέει ο επικεφαλής της οργάνωσης Εκτα Παρισάλ (Φόρουμ Ενότητας). Επτά άνθρωποι πέθαναν στη διάρκεια της πορείας των 600 χλμ.

* Εκείνες τις μέρες έξι άνθρωποι ποδοπατήθηκαν μέχρι θανάτου όταν συγκεντρωμένο πλήθος τουλάχιστον 150.000 ανθρώπων παρακολουθούσε μια δημόσια εκτέλεση σε στάδιο της Βόρειας Κορέας.

Το περιστατικό σημειώθηκε στις 5 Οκτωβρίου την ώρα που περισσότεροι από 150.000 άνθρωποι είχαν συγκεντρωθεί στο στάδιο της πόλης Σιντσόν, βορειώς της πρωτεύουσας Πιονγκγιάνγκ, για να παρακολουθήσουν την εκτέλεση ενός 75χρονου. Ο

κατάδικος είχε κατηγορηθεί ότι είχε προστατεύσει τον πατέρα του που ήταν ύποπτος για αντικομμουνιστικές δραστηριότητες.

"Μετά την εκτέλεση, έξι άνθρωποι ποδοπατήθηκαν μέχρι θανάτου από το πλήθος που διασκορπιζόταν και άλλοι 34 τραυματίστηκαν", σύμφωνα με Μη Κυβερνητική Οργάνωση, παρούσα στη Βόρεια Κορέα. Ο άνδρας που εκτελέστηκε κατηγορείτο επίσης ότι απέσπασε παράνομα θέσεις εργασίας για τα παιδιά του και ότι έκανε χωρίς να έχει άδεια, τηλεφωνικές κλήσεις στο εξωτερικό και εντός της χώρας.

Το κομμουνιστικό καθεστώς της Βόρειας Κορέας, μια από τις πιο κλειστές χώρες στον κόσμο, τιμωρεί σοβαρά οποιαδήποτε επικοινωνία με το εξωτερικό που γίνεται χωρίς ειδική άδεια. Πολύ λίγα σπίτια διαθέτουν τηλέφωνο και οι κλήσεις μεταδίδονται από τηλεφωνητές επιτρέποντας έτσι τον έλεγχο των συνδιαλέξεων. Σύμφωνα με διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι δημόσιες εκτελέσεις δεν είναι σπάνιο φαινόμενο στη Βόρεια Κορέα.

* Γλυκά και μπισκότα πρόσφεραν οι Ευρωπαίοι στα παιδιά από το Τσαντ για να τα πείσουν να φύγουν από τα σπίτια τους, όπως υποστήριξαν τα ίδια, κι ενώ συνεχίζονται οι έρευνες για την επιχείρηση της οργάνωσης "Κιβωτός της Ζωής" που φέρεται να είχε ως στόχο την παράδοση των παιδιών σε γαλλικές οικογένειες.

Η μη κυβερνητική οργάνωση προώθησε το σχέδιο αυτό υποστηρίζοντας ότι θα προσφέρει μια καλύτερη ζωή σε ορφανά παιδιά από το Νταρφούρ του Σουδάν. Ορισμένα παιδιά όμως είπαν ότι οι γονείς τους ζουν και ότι οι "λευκοί" τα πήραν από τα χωριά τους, στα σύνορα του Τσαντ με το Σουδάν.

"Οι γονείς μου είχαν πάει στα χωράφια. Ενώ παίζαμε ήρθαν κάποιοι από το Τσαντ, μας έδωσαν γλυκά και μας πρότειναν να μας πάνε στην Άντρε (μια πόλη στα σύνορα Τσαντ-Σουδάν) και μετά να γυρίσουμε στο σπίτι. Μας πήγαν στο νοσοκομείο στην Άντρε", είπε ένα αγόρι που δήλωσε ότι ονομάζεται Οσμάν. "Μείναμε επτά ημέρες στην Άντρε και εγώ είμαι εδώ στην Αμπέσε περισσότερο από ένα μήνα. Οι λευκοί μας τάζαν καλά, υπήρχε πάντα φαγητό. Θα

ήθελα να πάω πίσω στους γονείς μου", πρόσθεσε ο μικρός.

Ως εμπλεκόμενοι στην υπόθεση αυτή κρατούνται στο Τσαντ εννέα Γάλλοι και επτά Ισπανοί καθώς και ένας Βέλγος πιλότος ο οποίος μετέφερε τα παιδιά από τα σύνορα με το Σουδάν στην Αμπέσε.

Ένα άλλο παιδί, η 10χρονη Μάριαν που ήταν στην ομάδα των 103 παιδιών μαζί με τη μικρότερη αδελφή της, είπε ότι η μητέρα της έχει πεθάνει αλλά ο πατέρας της ζει. "Ήρθε ένα αυτοκίνητο με δύο λευκούς και ένα μαύρο που μιλούσε αραβικά. Ο οδηγός είπε ότι θα μας έδινε λεφτά και μπισκότα και μετά θα μας γύριζε σπίτι. Μας πήγαν στο σπίτι των λευκών και μας έδωσαν φάρμακα, και άσπρα χαπάκια. Δεν ήμουν άρρωστη. Έδωσαν χάπια σε όλα τα παιδιά. Μας είπαν ότι δεν θα μπορούσαμε πια να γυρίσουμε στο σπίτι", είπε η μικρή.

Ο 10χρονος Χάμσα Μπραχίμ αφηγήθηκε εξάλλου ότι έφυγε από το χωριό του, το Αντικούμ, κοντά στην Άντρε, με την έγκριση του πατέρα του, επειδή τους υποσχέθηκαν ότι θα τον γράψουν στο σχολείο.

Γάλλος διπλωμάτης είχε υποστηρίξει ότι περίπου 300 οικογένειες από τη Γαλλία και το Βέλγιο πλήρωσαν μεταξύ 2.800-6.000 ευρώ για κάθε παιδί.

* Λίγο έξω από τη Μαδρίτη, οι δρόμοι θυμίζουν

Μέση Ανατολή, από τις συγκρούσεις της αστυνομίας με νεαρούς διαδηλωτές που διαμαρτύρονται για την πρόθεση των αρχών να κατεδαφίσουν τη μεγαλύτερη ίσως φτωχογειτονιά της Ευρώπης, η οποία βρίσκεται μόλις 15 λεπτά από το κέντρο της ισπανικής πρωτεύουσας.

Από τη μία, πάνοπλοι αστυνομικοί με κράνη, ασπίδες και όπλα με λαστιχένιες σφαίρες. Από την άλλη, παιδιά, μερικά από τα οποία είναι μόλις επτά ετών, που κρατούν στο χέρι πέτρες έτοιμα να τις πετάξουν. Οι αρχές θα ήθελαν να κατεδαφίσουν τα κτίσματα της παραγκούπολης αλλά συναντούν την έντονη αντίσταση των κατοίκων της.

Μάλιστα, όταν πρόσφατα οι μπουλντόζες ήλθαν για να κατεδαφίσουν μία παράνομη κατοικία, περίπου 200 κάτοικοι επιτέθηκαν στην αστυνομία με πέτρες, μπουκάλια και ρόπαλα. Τραυματίστηκαν περίπου 40 αστυνομικοί και 40 κάτοικοι, και άλλοι εννέα συνελήφθησαν. Πρόκειται για περιοχή 15 χιλιομέτρων που λέγεται «Βασιλικός Ισθμός» καθώς τον 13ο αιώνα ήταν υπό την προστασία του βασιλιά Αλφόνσου του 10ου ο οποίος είχε απαγορεύσει την οικοδόμηση κάθε κτιρίου στην περιοχή. Στη συνέχεια για ένα μεγάλο διάστημα ήταν βοσκοτόπος για αγελάδες, ενώ σήμερα ακριβώς δίπλα έχει κατασκευαστεί μία μονάδα αποτέφρωσης απορριμμάτων.

Η άναρχη οικιστική ανάπτυξη της περιοχής ξεκίνησε πριν από 40 χρόνια και από τότε έχουν χτιστεί περίπου 8.000 σπίτια και καλύβες, τα περισσότερα από ξύλο αλλά και ορισμένα με τούβλα. Η περιοχή κατοικείται συνολικά από 40.000 ανθρώπους, οι περισσότεροι μετανάστες από το Μαρόκο ή την κεντροανατολική Ευρώπη αλλά και πολλούς εσωτερικούς μετανάστες. Τώρα οι αρχές θέλουν να πάρουν δραστικά μέτρα διότι όπως λένε, η περιοχή ανήκει στο κράτος και κάθε δόμηση είναι παράνομη και απαγορεύεται.

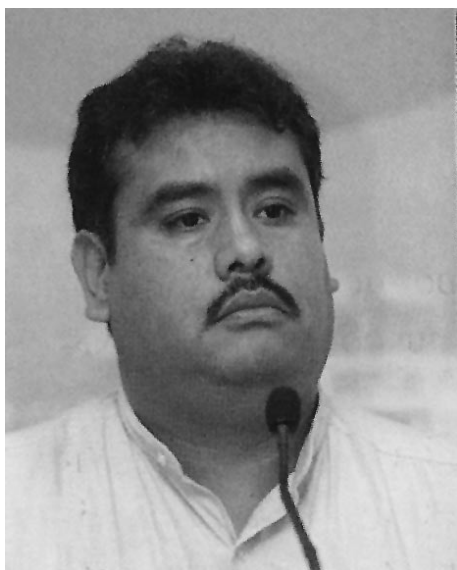
Έπρεπε να δουν τις σκηνές στην τηλεόραση πολλοί κάτοικοι της Μαδρίτης για να διαπιστώσουν ότι είχαν δίπλα τους μια παραγκούπολη τη στιγμή που η χώρα βιώνει και καλά μία άνευ προηγουμένου οικονομική άνθιση.

ΟΑΧΑΚΑ

«Ο αγώνας δεν έχει τελειώσει, ούτε θα τελειώσει, θα συνεχιστεί...»

Χαιρετισμός του Baragan Busamante, εκπροσώπου των δασκάλων του «Τομέα 22» και της Λαϊκής Συνέλευσης των Λαών της πόλης Οαχάκα του Μεξικού, στην 76η Γενική Συνέλευση της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας, που πραγματοποιήθηκε στις 22-24 Ιουνίου στην Αθήνα. Ο Baragan Busamante προσκαλέστηκε, μετά από πρόταση των Κινήσεων Παρεμβάσεων Συσπειρώσεων Π.Ε., στη Γενική Συνέλευση της ΔΟΕ που περιλάμβανε βίντεο αφιέρωμα στον αγώνα των έξι εβδομάδων των εκπαιδευτικών, καθώς και βίντεο αφιέρωμα στους αιματηρούς αγώνες των εξεγερμένων λαών της Οαχάκα.

Baragan Busamante

Εκπρόσωπος των δασκάλων του «Τομέα 22» και της Λαϊκής Συνέλευσης των Λαών της πόλης Οαχάκα του Μεξικού.

«Ανάθεμα σε όσους με τις κουβέντες τους υπερασπίζονται το λαό και με τις πράξεις τους τον προδίδουν. Αυτό είπε ο Μπενίτο Χουάρες, ο οποίος υπήρξε πρόεδρος του Μεξικού και καταγόταν από την Οαχάκα.

Συνάδελφοι και συναδέλφισσες της ΔΟΕ, φέρνουμε έναν αγωνιστικό και αδελφικό χαιρετισμό από τον Τομέα 22 των δασκάλων της Οαχάκα. Είναι μεγάλη μας χαρά και ιδιαίτερα δική μου, το ότι βρίσκομαι εδώ πέρα σήμερα, γιατί έρχομαι με τη σιγουριά ότι ό,τι συζητηθεί εδώ πέρα σήμερα θα είναι για το καλό της εκπαίδευσης γενικότερα.

Οι δάσκαλοι βρίσκονται σε έναν αγώνα εδώ και 27 χρόνια για τον εκδημοκρατισμό του συνδικάτου των εκπαιδευτικών του Μεξικού και για τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας του Μεξικού. Στην Οαχάκα, όπως και σε όλο τον κόσμο, γίνεται μια συνεχής πάλη για μια σωστή εκπαίδευση ως το μόνο μέσο για την αντιμετώπιση του καπιταλισμού.

Είναι πλέον ξεκάθαρο για μας ότι ο νεοφιλελευθερισμός κάνει γιγάντια βήματα, προς κάποιες δομικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες ξεκινάνε από το σύστημα υγείας, περνάνε στην εφορία, με αποτέλεσμα να υπάρχουν όλο και πιο μεγάλες επιβαρύνσεις για το λαό, και θα καταλήξει στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Είναι ξεκάθαρο ότι η εκπαίδευση έχει πάρα πολλά προβλήματα σε όλο τον κόσμο, αλλά επίσης είναι ξεκάθαρο για μας ότι δεν είναι εξ αιτίας των δασκάλων. Αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν πάρα πολλοί παράγοντες, οι οποίοι προκαλούν προβλήματα στο

εκπαιδευτικό σύστημα, όπως είναι οι κοινωνικές ανισότητες, η φτώχεια, οι γλωσσικές διαφορές στην Οαχάκα, αλλά επίσης θεωρούμε ότι το κύριο φταίξιμο είναι των ανθρώπων που βρίσκονται στο τιμόνι των εκπαιδευτικών οργανισμών και της κυβέρνησης, που αναλαμβάνει τον εκπαιδευτικό τομέα.

Οι πραγματικοί υπεύθυνοι για την άσχημη κατάσταση της παιδείας γνωρίζουμε ότι είναι, στην περίπτωση του Μεξικού, ο γραμματέας για την εκπαίδευση, στην περίπτωση της Ελλάδας, ο Υπουργός Παιδείας. Οι δάσκαλοι τόσο του Μεξικού όσο και της Ελλάδας έχουμε σήμερα την υποχρέωση να αγωνιστούμε για μια παιδεία δημόσια και δωρεάν.

Απαιτούμε και οφείλουμε να συμμετάσχουμε στους αγώνες όλου του κόσμου. Πρέπει να ενώσουμε τις δυνάμεις μας σε αυτόν τον αγώνα. Το τελευταίο στάδιο του αγώνα στην Οαχάκα μάς απέδειξε τον κατασταλτικό χαρακτήρα του Μεξικανικού κράτους. Ανάμεσα στο Μάιο και το Νοέμβριο του 2006 έχουν υπάρξει 27 νεκροί, 186 κρατούμενοι σε διάφορες φυλακές του Μεξικού, καθώς και πολλοί άνθρωποι οι οποίοι έχουν βασανιστεί και έχουν χτυπηθεί.

Ίσως το αποτέλεσμα αυτού του αγώνα να μην φαίνεται ξεκάθαρα σε αυτό που κερδίσανε οι δάσκαλοι της Οαχάκα ή η κοινωνία της Οαχάκα, αλλά φαίνεται σίγουρα στη δημιουργία της Λαϊκής Συνέλευσης

Δεν είμαστε έτοιμοι να παραιτηθούμε από τα μέσα του αγώνα που εδώ και 27 χρόνια κάνουμε, για να έλθουμε σε αντίθεση με τις κυβερνήσεις της Οαχάκα.

των Λαών της Οαχάκα. Το μεγάλο κατόρθωμα ήταν ότι αυτός ο αγώνας κατάφερε να ξεπεράσει τα αιτήματα των δασκάλων της Οαχάκα και να πάρει έναν χαρακτήρα πιο συνολικά κοινωνικό.

Στις 17 Ιουνίου δημιουργήθηκε η ΑΡΟ η Λαϊκή Συνέλευση των Λαών της Οαχάκα, η οποία κατάφερε να ενώσει πολλές ομάδες, οι οποίες αγωνίζονταν με τρόπο απομονωμένο και τις έφερε κοντά. Πρέπει να αναγνωρίσουμε τις δυσκολίες στο να ξεπερασθούν σε αυτές τις συνελεύσεις όλες οι ατομικές θέσεις, οι πολιτικές τοποθετήσεις, οι προσωπικές ιδέες και να ενωθούν όλοι κάτω από ένα μοναδικό αίτημα, το οποίο στην περίπτωσή μας είναι η παραίτηση του κυβερνήτη της Οαχάκα Ulises Ruisortis.

Ο αγώνας δεν έχει τελειώσει, ούτε θα τελειώσει,

θα συνεχιστεί. Αυτό τον καιρό υπάρχει στην πόλη του Μεξικού, στην πρωτεύουσα του Μεξικού μια μόνιμη καθιστική διαμαρτυρία ενάντια στις νέες εξελίξεις στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Το μεγάλο κατόρθωμα ήταν ότι αυτός ο αγώνας κατάφερε να ξεπεράσει τα αιτήματα των δασκάλων της Οαχάκα και να πάρει έναν χαρακτήρα πιο συνολικά κοινωνικό.

Τη Δευτέρα 18, που μας πέρασε ξεκινήσαμε πάλι μια καθιστική διαμαρτυρία στην κεντρική πλατεία της Οαχάκα, συμβολικό σημείο της πόλης, η οποία γίνεται τόσο και από τους δασκάλους του Τομέα 22, του συνδικάτου Τομέα 22, όσο και από τα μέλη της γενικής συνέλευσης των λαών της Οαχάκα.

Δεν είμαστε έτοιμοι να παραιτηθούμε από τα μέσα του αγώνα που εδώ και 27 χρόνια κάνουμε για να έλθουμε σε αντίθεση με τις κυβερνήσεις της Οαχάκα. Όπως θα είδατε και στο βίντεο, τα μόνα όπλα που έχουμε σε αυτό τον αγώνα είναι οι πορείες, οι καθιστικές διαμαρτυρίες, οι απεργίες, οι απεργίες πείνας, πορείες για μέχρι και 500 χιλιόμετρα.

Γνωρίζουμε ότι το μόνο όπλο που έχουμε είναι το δίκαιο με το μέρος μας, σε αυτό τον αγώνα για δίκαιες συνθήκες, για όλους. Οι μόνοι τρόποι που έχουμε είναι οι κινητοποιήσεις και οι διαπραγματεύσεις, τόσο με την κεντρική κυβέρνηση όσο και με την κυβέρνηση της Οαχάκα.

Αναγνωρίζουμε ότι τα αιτήματα των δασκάλων είναι καθολικά σε όλο τον κόσμο, καλύτεροι μισθοί, καλύτερες συνθήκες εργασίας, καλύτερες συνθήκες για τους μαθητές,, σωστοί χώροι διδασκαλίας. Γι' αυτό, θέλουμε να χαιρετήσουμε, συνάδελφοι, και να εκφράσουμε την υποστήριξή μας στον αγώνα που έγινε εδώ, στην Ελλάδα.

Θέλω επίσης να προσθέσω ότι πρέπει να ενώσουμε τον αγώνα μας για να μην υπάρχει η ιδιωτική εκπαίδευση, ούτε εδώ, ούτε στο Μεξικό. Πρέπει να αγωνιστούμε για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης για τους δασκάλους. Πρέπει να αγωνιστούμε για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων στην Οαχάκα, στο Μεξικό και σε όλο τον κόσμο. Ας αγωνιστούμε συνάδελφοι Έλληνες για τη δημιουργία μιας ΑΡΟ Λαϊκής Συνέλευσης των Λαών της Οαχάκα και στην Ελλάδα».

Με αφορμή το βιβλίο ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού

Η ιστορία, δεν γράφεται από τα πάνω

Η εμπλοκή στο ψευτοδίλημμα αν η ιστορία που διδάσκεται είναι σωστή ή όχι, αν αυτά που γράφονται είναι ψεύδη και δεν καλλιεργούν την εθνική συνείδηση των μαθητών/τριών είναι τουλάχιστον ατυχής και αποπροσανατολιστική.

Αφορμή για αυτά, το βιβλίο ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού και η απόσυρσή του. Χωρίς αμφισβήτηση, η ιστορία που διδάσκεται στα ελληνικά σχολεία είναι ελεγχόμενη από το κράτος. Κατά συνέπεια, είναι κατευθυνόμενη, και βασικές αλήθειες ή θα παραβλέπονται και θα αποσιωπούνται ή θα διαστρεβλώνονται ανάλογα με τα εκάστοτε συμφέροντα που βρίσκονται σε στενή συνεργασία με τους κυβερνητικούς μηχανισμούς. Αυτή είναι η αλήθεια.

Χέρι-χέρι

Η απόσυρση του βιβλίου δεν είναι ήττα της κυβέρνησης. Είναι νίκη των ακροδεξιών εθνικιστικών κύκλων, νίκη του νεοορθόδοξου, του (νεο)συντηρητισμού εν γένει. Με την απόσυρση επιτεύχθηκε και σύγκλιση της ακροδεξιάς και της κομμουνιστικής αριστεράς. Άνθιμος και Παπαρήγα στην ίδια πλευρά. Ο στόχος του ΚΚΕ για πλατιά κοινωνική συμμαχία, που ξεκίνησε με Ζουράρι και Κανέλλη, ολοκληρώθηκε. Μπορεί να διαχωρίστηκε από την κριτική των εθνικιστών, αλλά κατήγγειλε το βιβλίο σαν ενταγμένο «στη γενικότερη επιχείρηση να ξαναγραφτεί η ιστορία», ως βιβλίο «που προπαγανδίζει τις ιμπεριαλιστικές αρχές και αξίες, στρέφεται κατά των κοινωνικών αγώνων του 20ου και των προηγούμενων αιώνων, διαγράφει την κοινωνική πάλη της εργατικής τάξης και του λαού στην Ελλάδα και διεθνώς». Φτάνουν αυτά; Και πώς εννοεί την ιστορία το ΚΚΕ; Μήπως η μόνη αληθινή ιστορία για αυτούς βρίσκεται στο ιστορικό αρχείο του Ριζοσπάστη; Δεν υπερασπίζεται τους αγώνες του έθνους το ΚΚΕ; Δεν στηρίζει τις παρελάσεις;

Η ιστορία, όμως, δεν γράφεται από τα πάνω. Για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, ούτε η Ρεπούση και η συγγραφική ομάδα κατέρριψαν κανένα μύθο. Απομονώθηκαν εκφράσεις από το βιβλίο (π.χ. συνωσιτισμός στη Σμύρνη, που ήταν ατυχής), αλλά κανείς δε μίλησε για τις σφαγές στις οποίες προέβη ο ελληνικός στρατός καθώς προχωρούσε στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας, τους βιασμούς από έλληνες στρατιώτες κ.λπ. Δεν έγραψε για αυτά η συγγραφική ομάδα και ούτε θα μπορούσε να το κάνει. Όχι επειδή δεν έχει επιστημονικό υπόβαθρο, αλλά επειδή δεν γίνεται αυτό στο πλαίσιο της κρατικά χειραγωγούμενης γνώσης.

Ας μη γελιόμαστε: η Ρεπούση δεν εκφράζει καμιά πρωτοπορία. Προσπάθησε να συγγράψει ένα βιβλίο που θα κρατά ίσες αποστάσεις και δε θα προωθεί το μίσος μεταξύ των κρατών. Απλώς το βιβλίο ίσως είναι καλύτερο σε κάποια σημεία από το προηγούμενο σε ό,τι αφορά το στήσιμό του (πιο ευκολοδιάβαστο). Μην ξεχνάμε ότι με το προηγούμενο, που θα διδάσκονται και φέτος τα παιδιά (το οποίο ποτέ δεν αντικαταστάθηκε ουσιαστικά από το άλλο καθώς κάποιοι και κάποιες ιδιαίτερα «ευαισθητοποιημένοι/ες» εκπαιδευτικοί, το μοίραζαν σε φωτοτυπίες αγνοώντας το αναλυτικό πρόγραμμα που σε άλλες περιπτώσεις είναι το ευαγγέλιό τους) διδάσκεται ο μύθος του «κρυφού σχολειού».

Δεν καταρρίπτονται, όμως, οι μύθοι που μέχρι τώρα συντροφεύουν και αναπαράγουν το έθνος-κράτος με ένα βιβλίο που αποκρύπτει γεγονότα όπως αυτά που αναφέραμε παραπάνω. Εάν μιλήσεις, να μιλήσεις για όλα. Αλλά δεν μπόρεσε να το κάνει η συγγραφική ομάδα γιατί η κατεύθυνση που δίνουν τα αναλυτικά προγράμματα με βάση τα οποία γράφτηκε το βιβλίο είναι συγκεκριμένη: γράφουμε την ιστορία politically correct, κρύβουμε τις βαρβαρότητες, αποκρύπτουμε επαναστάσεις, εξεγέρσεις και κοινωνικούς αγώνες, δεν θέλουμε πάθη. Αυτή είναι η κατεύθυνση της παγκοσμιοποίησης, αυτή είναι η κατεύθυνση της αγοράς. Σε αυτή αντέδρασαν οι εθνικιστές αλλά από τη σκοπιά της υπεράσπισης του έθνους κράτους. Και έγινε κάτι παράδοξο: το βιβλίο το έγραψαν οι μεταμοντέρνοι για να το κρίνουν και τελικά να το αποσύρουν οι εθνικιστές!

Μπορεί να το ξαναδούμε το έργο. Και θα το βλέπουμε όσο οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές δεν αποφασίζουν αυτόνομα το αντικείμενο της ιστορίας, όσο κάποιοι επιμένουν να υπερασπίζονται φασιστικούς θεσμούς όπως οι παρελάσεις, όσο η εκκλησία παρεμβαίνει και ελέγχει τα σχολεία με προσευχές, εικόνες, εξομολογήσεις. Με τη δυναμική αμφισβήτηση του θεσμού των παρελάσεων που βλέπουμε τα τελευταία δύο χρόνια μπαίνουν τα θεμέλια για να γράψουν την ιστορία οι ίδιοι οι άνθρωποι, πέρα από εκκλησίες, συγγραφικές ομάδες και τους μηχανισμούς τους.

Ελιάνα Καναβέλη

Ο φαν, το λάτρον(*), τα καταναλωτικά τωτέμ και το

Διερωτώμενος το λόγο υπάρξης μου, βρέθηκα να περιφέρομαι στο σύγχρονο μεσαιωνικό έρεβος, ανάμεσα σε εξουσιαστικά μορμολύκεια που δια του φόβου, της αμάθειας, της ομοιομορφίας, του υποχρεωτικού ψιττακισμού, των καταναλωτικών σειρήνων και του τηλεαυνανισμού, στοιβάζουν εγκεφάλους και συνειδήσεις σε τεράστιες κιβωτούς (φαν-κλαμπς) με στόχο την επίτευξη πλεύσης (δια της δουλικής χρήσης των) στον ωκεανό που δημιούργησε ο ελιτίστικός κατακλυσμός οικονομικών, ιδιοκτησιακών και αλαζονικών συμφερόντων. Παρασυρόμενος από το καταιγιστικό κλίμα των καιρών -που περιλαμβάνει την υποχρεωτική επιβολή του iv (δηλαδή μέσα), τουτέστιν iv ή θάνατος- επισκέφτηκα μερικά από αυτά, προσδοκώντας μια ολοκληρωμένη εικόνα πριν αποφασίσω σε ποιο θα ανήκω για το υπόλοιπο της ζωής μου και πριν διεκδικήσω το χρίσμα του γνήσιου λάτρη (ορίτζιναλ φαν).

Στις εν λόγω λατρευτικές σέκτες, διαπίστωσα χρωματιστά λάβαρα αναμεμιγμένα με υπερηχητικές ριπές τύπου “είσαι και θα είσαι ο πρωθυπουργός” να χορεύουν σε ρυθμό προεκλογικού ταρατατζούμ, μάτια πλημμυρισμένα από δάκρυα χαράς και δέος καθώς θωρούν προς τα άνω με αγελαδίσια απορία και θαυμασμό ένα μπαλκόνι και τσουγκρίζουν τα κοκτέιλ γαλιφιάς και χαμέρπειας στην υγεία της ρουσφετίλας-ελεημοσύνης του λατρευτικού αντικειμένου-ηγέτη, μονόχρωμα ταγέρ να σέρνονται ανακούρκουδα για το ρασοφόρο χειροφιλήμα και την ευλογία του παγκαριού (παραβλέπω δε την τύφλωση που προκαλεί στους συγκεκριμένους φαν η αντανάκλαση του φωτός στην ολόχρυση μήτρα του δεσπότη τους, καθώς αυτός διασχίζει τα συγκεντρωμένα πλήθη τους), άριους σε στάση χάλι να σημαιοστολίζουν «πατριωτικά» το ρατσιστικό του αδόλφιου αγώνα τους περί λάτρας(*) των βρώμικων φυλών-ιδεολογιών-προτιμήσεων για το καλό του έθνους και τη δόξα της πατρίδος, φιλάθλ(ι)ους με εισιτήρια διαρκείας να χύνουν με τους κουβάδες την τεστοστερόνη και το αίμα τους στον κερκίδειο βωμό της ιδρωμένης φανελοσωβράκας, γαρούφαλα να μυρώνουνε τα ημίθεα κορμιά των άφωνων στους ναούς του γαβγαβ και της τσιφτετελολαγνείας.

Ημιλιπόθυμος και σε πλήρη σύγχυση βρήκα θαλ-

πωρή σε γνωστό πολυκατάστημα. Χιλιάδες δίποδα ανεβοκατέβαιναν με τα γόνατα τις κυλιόμενες σκάλες για να προσκυνήσουνε στο ράφι των δακρύων και να αποδώσουνε τον ύστατο φόρο τιμής στις φραγμαζώχτρες μηχανές. Το σκηνικό συμπλήρωναν χαζοχαρούμενα χαμόγελα οφθαλμικής τέρψης, μουδιασμένα δάχτυλα υπό το βάρος της παραγεμισμένης σακούλας και ανακινώσεις απολεσθέντων αντικειμένων και παιδιών.

Κλείνω τα μάτια... Θυμάμαι να σε χαζεύω Κυριακή απόγευμα από το παράθυρο του σπιτιού, να πλένεις με τις ώρες στο απέναντι πεζοδρόμιο το ολοκαίνουριο πλην όμως τόσο ανεξόφλητο τζιπάκι σου. Να σκύβεις μπροστά του με θρησκευτική ευλάβεια κάθε πρωί πριν πας στο γραφείο, σα να το προσκυνάς, για να το τρίψεις και να το γυαλίσεις. Μια φορά σε είδα να του μιλάς και να φιλάς την παγωμένη λαμαρίνα του. Ήταν τότε που το αγόρασες. Θεώρησες πως η μόνη θέση στάθμευσης που θα μπορούσε να του αρμόζει, θα ήταν το ιδιωτικό γκαράζ της βίλας που πάντα ονειρευόσουν να αποκτήσεις. Αυτό το όνειρο, που δεν ήταν αποκλειστικά δικό σου αλλά και άλλων αποχαρκτηρισμένων συγγενών σου, ήταν που πέταξε το αναμμένο στουπί στο δάσος κοντά στην πόλη σου. Ιδιοκτησιακή λατρευτική αξία που εξαργυρώνει με μερικά καμένα στρέμματα το οξυγόνο των παιδιών σου. Δεν ήταν καθόλου τυχαίο που εκείνες τις μέρες εγκρίθηκε το στεγαστικό δάνειο για την εξοχική σου κατοικία. Πόσες ώρες δεν στριμώχτηκες με άλλους πιστούς μπροστά στον τραπέζικό γκισέ για το ιερό μυστήριο της ανάληψης και πόσα ζευγάρια παπούτσια χαρτογιακάδων δεν έγλειψες για να πάρεις αυτά τα λεφτά. Σταθερή λατρευτική αξία που θα εξαργυρώνεται εφ'όρου ζωής κάθε πρώτη του μήνα με την κατάθεση του ιδρώτα σου.

Η επαναφορά μου από αυτό το τελευταίο συνειρμικό επεισόδιο αναμνήσεων, με βρήκε να στέκομαι μπροστά στη βιτρίνα ενός προποτζιδικού. Πλήθος αφοσιωμένων συνέρρεε στην καθιερωμένη γιορτή της φρούδας ελπίδας, κοινώς τζακ-ποτ. Θηλαστικά κάθε ηλικίας με δελτία τάματος στα χέρια υπόσχο-νται πλήρη υποταγή στη θεά της υλικής απόλαυσης για να τους λυπηθεί και να τους ανταποδώσει την αφιέρωση, ικανοποιώντας με το μεγάλο ποσό το καταναλωτικό τους όραμα και τοποθετώντας τους στο πάνθεον των ευνοούμενων της.

Λίγα μέτρα παρακάτω συνάντησα άντρες και γυναίκες να υποβάλουν τις σάρκες τους σε δοκιμασίες πίστης και να ποζάρουν μπροστά στον καθρέφτη-κριτή. Μέγκενες σφίγγουν ρυθμικά τα μέλη των πιστών που ουρλιάζουν, ιδρώνουν και ξεφυσάνε μετρώντας σετ και επαναλήψεις. Σύριγγες μηγνόμενες στην κοιλιακή χώρα αναρροφούν το συσσωρευμένο φαγοπότι δεκαετιών, ενώ αγκίστρια τραβάνε το δέρμα του προσώπου προσδιδοντάς του έναν μόνιμο σαρδόνιο γέλωτα. Καθρέφτη, καθρεφτάκι μου...

Αποκαμωμένος και εντελώς αναποφάσιστος για την τελική επιλογή μου, πήρα τον δρόμο για το σπίτι. Σχεδόν παραιτημένος από την αποστολή μου περί εύρεσης ρόλου-θέσης στο κοινωνικό γίγνεσθαι, παρατήρησα κάτι που ποτέ άλλοτε δεν μου είχε τραβήξει την προσοχή. Παντού στην πόλη τοποθετημένα σε μεγάλο ύψος ή πίσω από γωνίες

μάτι του θεού

κτιρίων και κορμούς δέντρων για να μην γίνονται αντιληπτά, αναλύουν διεξοδικά την υπόσταση του άτυχου που θα σταθεί ή θα περάσει τυχαία από μπροστά τους, ελέγχοντας με αυτόν τον τρόπο την συμπεριφορική λατρευτική διάθεση των αστών υπηκόων. Σε περίπτωση που η τελευταία παρεκκλίνει του «φυσιολογικού» και ξεπεράσει τα δουλικά όρια που θέτει ο επιβεβλημένος καθωσπρεπισμός, οι ρομποτικοί αυτοί ρουφιάνοι μεταδίδουν το κελεπούρι τους στα κεντρικά, όπου με την σειρά τους αναλαμβάνουν την εκκαθάριση του ενοχλητικού παρασίτου οι επίσημοι φύλακες του εξουσιαστικού συστήματος. Με αυτόν τον τρόπο οτιδήποτε διαφορετικό, ελευθεριακό ή απλά μη ενταγμένο (δηλαδή μη iv), κόβεται από τη ρίζα πριν προλάβει να μολύνει την καθημερινότητα του υπόλοιπου κοπαδιού.

Όσο σκεφτόμουν όλα αυτά, συνειδητοποίησα πως το χρονικό όριο που μου τέθηκε για την εύρεση του κοινωνικού μου στάτους είχε λήξει εδώ και ώρες. Τα μάτια του θεού ήταν στραμμένα ήδη πάνω μου και είχα σταμπαριστεί από τα κεντρικά. Ένας άπιστος, ένας μη λάτρης κυκλοφορούσε ελεύθερος, απειλώντας να εξαπλώσει τον ιό της ανεξαρτησίας. Έπρεπε να απομονωθώ άμεσα. Όργανα πρόληψης και επιβολής λάιφ-στάιλ με κύκλωσαν από όλες τις πλευρές. Το τελευταίο που θυμάμαι ήταν το πλάταγισμα του καουτσούκ στο κρανίο μου και τον μακρινό ήχο του γδούπου που προκάλεσε το σώμα μου όταν έπεσε φαρδύ πλατύ στο βρώμικο πεζοδρόμιο. Με συνοπτικές διαδικασίες (τσουβάλιασμα), μεταφέρθηκα στο κτίριο αναμόρφωσης και επανένταξης. Όταν επανέκτησα τις αισθήσεις μου ήμουν αλυσοδεμένος σε έναν δερμάτινο καναπέ, το κεφάλι μου είχε σταθεροποιηθεί σε μια μεταλλική βάση με φορά προς τα εμπρός και κολλητική ταινία κρατούσε τα βλέφαρά μου ανοιχτά. Σε απόσταση αναπνοής μια τηλεοπτική οθόνη βομβάρδιζε τα εγκεφαλικά μου κύτταρα με εικόνες ναπάλμ, ενώ κάθε ίχνος συνειδησιακής μου αντίστασης είχε εξουδετερωθεί με ενδοφλέβια χορήγηση ναρκωτικών ουσιών. Το πρόγραμμα εξουσιαστικής επανεξάρτησης που ακολουθούσα, περιλαμβάνει μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα την επανατοποθέτησή μου κατ'αρχάς σε κατ'οίκον περιορισμό και υποχρεωτική οχτώωρη τηλενοητική πλύση καθημερινώς, πριν πάρω το απολυτήριο μου και αφεθώ να επιλέξω για ακόμα μια φορά «ελεύθερα» και προπαντός «δημοκρατικά» τη μορφή των λατρευτικών μου διαπιστευτηρίων. Σε περίπτωση και δεύτερης αποτυχίας κρίνομαι αυτόματα περιττός και επικίνδυνος για την κοινότητα και το πρόγραμμα καταλήγει με την οριστική διαγραφή μου από τα κατάστιχα του συστήματος, μέσω της αναβίωσης του εθίμου της τυχαίας εκτυροσκορότησης.

Αιωνία του η αμνησία... ΑΜΗΝ!

(*) λάτρον = μισθός, αμοιβή (το χρήμα δηλαδή στις μέρες μας). Το ρήμα λατρεύω αρχικά σήμαινε "προσφέρω υπηρεσία έναντι αμοιβής", ενώ αργότερα γενικεύτηκε η χρήση του σε κάθε υπηρεσία ακόμα και δουλικά (αρχ. λάτρης = μισθωτός εργάτης).

(*) λάτρα = σιγύρισμα, φροντίδα, περιποίηση.

Στέλιος Λάλας
photo_lalas@hotmail.com

Nosotros

Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007

Πέμπτη 8 .....
Εκδήλωση: «Κυρίαρχες Πολεοδομικές επεμβάσεις για τη δημιουργία μιας πόλης μέσα στην πόλη».
Προβολή ντοκυμαντέρ: «Ανάπλαση μιας Ιστορίας Μετά Πάθους».
Διοργάνωση: Πρωτοβουλία Αγώνα για Ενιαίο Άλσος. Ώρα: 20:30

Σαββάτο 10 .....
Μουσικό δώρο χωρίς μικρόφωνα με Ρεμπέτικα τραγούδια.
Ώρα: 22:00

Τετάρτη 14 .....
Εκδήλωση: «Σκέψεις και θέσεις για το πανεπιστήμιο και το φοιτητικό κίνημα 2006-2007».
Διοργάνωση: Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας. Ώρα: 21:00

Πέμπτη 15 .....
Κενό Δίκτυο: Αναγνωστήριο του Κενού
Κεφάλαια από το βιβλίο του Ραούλ Βάνεγκεμ «Η Βίβλος των Ηδονών»
Live soundtrack: d.j. Sissy Stardust (psy-ambient) + multimedia:
Εργαστήριο Οπτικής Τέχνης του Κενού. Ώρα: 21:00

Τρίτη 20 .....
Βιβλιοπωλείο «Σίσυφος» Κύκλος Συζητήσεων – Λέσχη Ανάγνωσης
Ιστορία της παγκόσμιας λογοτεχνίας. «Καταραμένοι ποιητές»:
Μποντλέρ-Ρεμπώ
Εισηγητής: Φιλήμονας Πατσάκης. 1η Συνάντηση. Ώρα: 21:00

Τετάρτη 21 .....
Live concert με τους «Λος Τρομος».
Ελληνικό rock με παραδοσιακά στοιχεία. Ώρα: 21:00

Παρασκευή 23 .....
Live με παραδοσιακά κομμάτια Τζαζ Stantarts και έντονοι αυτοσχεδισμοί. Από το μουσικό σχήμα: «ΕΙΡΗΣΘΩ ΕΝ ΠΑΡΟΔΩ».
Ώρα: 22:00

Δευτέρα 26 .....
«Contact»: Το Νερό

Τρίτη .....
Ποιητικές Ανιχνεύσεις I
Παρουσίαση-Επιμέλεια από τον ποιητή Ανδρέα Παγουλάτο.
» Ο Νάνος Βαλαωρίτης διαβάζει ποιήσή του
» Νίκος Εγγονόπουλος: Προβολή ταινίας «Ο κήπος με τα αμέτρητα παράθυρα» του Λευτέρη Ξανθόπουλου. Ο δημιουργός θα μιλήσει για το έργο του Ν. Εγγονόπουλου.
Ποιήματα του Ν. Εγγονόπουλου θα διαβάσει η ηθοποιός Γεωργία Ζώη. Τις Ποιητικές Ανιχνεύσεις θα συνοδεύει με την κιθάρα του ο τραγουδοποιός Παναγιώτης Μπουσάλης

Τετάρτη 28 .....
Βιβλιοπωλείο «Σίσυφος» Κύκλος Συζητήσεων – Λέσχη Ανάγνωσης
Ιστορία της παγκόσμιας λογοτεχνίας. «Καταραμένοι ποιητές»:
Μποντλέρ-Ρεμπώ
Εισηγητής: Φιλήμονας Πατσάκης. 2η Συνάντηση. Ώρα: 21:00.
Πληρ.:694821170

Παρασκευή 30 .....
Εκδήλωση: «Κορνήλιος Καστοριάδης. Δέκα χρόνια μετά».
Ομιλητές: Αλέξανδρος Σχισμένος, Δημήτρης Μαργαρίτης.
Διοργάνωση: Περιοδικό «Contact». Ώρα: 21:00

Πρόγραμμα Cine Nosotros Νοέμβριος

Όλες οι προβολές ξεκινάνε 21.00 - e-mail: cinenosotros@yahoo.gr
Η ανοιχτή συλλογικότητα Cine Nosotros συναντιέται κάθε Κυριακή στις 20.00

4/11 Κυριακή	«Θωρηκτό Ποτέμκιν» Sergei Eisenstein
6/11 Τρίτη	«Now and then, here and there» Akito Daichi Επεισόδια 1-4 Σειρά Anime
7/11 Τετάρτη	«Η γη τρέμει» Βισκόντι
11/11 Κυριακή	«Allonsanfan» Πάολο και Βιτόριο Ταβιάνι
13/11 Τρίτη	«Now and then, here and there» Akito Daichi Επεισόδια 5-8 Σειρά Anime
14/11 Τετάρτη	«Ονειροπόλοι» Μπερτολούτσι
18/11 Κυριακή	«Z» Κώστα Γαβρά
20/11 Τρίτη	«Now and then, here and there» Akito Daichi Επεισόδια 9-13 Σειρά Anime
21/11 Τετάρτη	«Το φάντασμα της ελευθερίας» Luis Bunuel
25/11 Κυριακή	«Αρσενικό θηλυκό» Ζαν Λικ Γκοντάρ
27/11 Τρίτη	«Death note» Tsugumi Ohba Επεισόδια 1-4 Σειρά anime
28/11 Τετάρτη	«Σκυλίσια μέρα» Λιουμέτ

Έκθεση Ζωγραφικής «1976-1986» της Μαρίας Κοκκίνου.
Εγκαίνια: Πέμπτη 22/11/07, ώρα 20:00.
Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι Παρασκευή 7/12/07.

» Εντός του Nosotros στον 2ο όροφο λειτουργεί το Αναγνωστήριο-Βιβλιοπωλείο «Σίσυφος» από Τρίτη έως Παρασκευή τις 18:30 έως τις 22:00

» Κάθε Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή από 19:00-22:00 στον 2ο όροφο λειτουργούν τα γραφεία της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης και της εφημερίδας «Βαβυλωνία»

» Ανοικτά κάθε μέρα από τις 18:30. Ακόμα και τις ημέρες που δεν γίνονται εκδηλώσεις, ο χώρος είναι ανοιχτός για ποτό-μουσική-κουβέντα...

» Κάθε Δευτέρα Ανοιχτή Γενική Συνέλευση, ώρα: 20:30

«NOSOTROS» Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος
Θεμιστοκλέους 66, Εξάρχεια
www.nosotroscommunity.gr, email:info@nosotroscommunity.gr

Μια συζήτηση με το ζωγράφο Στέλιο Φαϊτάκη

Το βιογραφικό μου θες; Δυο τρεις κουβέντες για μένα; Δεν ξέρω. Τίποτα. Υπήρξα σπουδαστής, είμαι σπουδαστής και σκοπεύω να παραμείνω σπουδαστής για τον επόμενο καιρό. Αυτό θέλω να είμαι. Προσπαθώ να είμαι σπουδαστής, να μαθαίνω πράγματα, να αποκτώ γνώση. Αυτό θέλω. Όλα τ' άλλα είναι μέσα. Ζωγραφική, πολεμικές τέχνες, τα πάντα είναι γι' αυτό το σκοπό.

Ήταν η Ηρώ που ζήτησε λίγα λόγια για το ζωγράφο από τον ίδιο το Στέλιο Φαϊτάκη, που τον βρήκανε μαζί με τον Τάσο, με αφορμή τη συμμετοχή του στην Πρώτη Μπιενάλε της Αθήνας (Destroy Athens). Τον Στέλιο Φαϊτάκη, με τις φιγούρες τις γνωστές από τους τοίχους της Αθήνας όπου συνεχίζει να ζωγραφίζει.

"Ο Σωκράτης πίνει το κώνειο" λέγεται το έργο του Στέλιου που εκτίθεται στην έκθεση στο Γκάζι. Μια αγιογραφία αλλιώς, με το Σωκράτη σήμερα, σε φυλακές με μπάτσους, παπάδες, αγγέλους φύλακες με παλαιστινιακές μαντίλες αλλά και με καδρόνια, δακρυγόνα, καταστροφή, σκοτάδι, φως

Υπήρξε αυτό το εύρημα με το Σωκράτη. Εγώ ήθελα να κάνω ένα έργο με πρωταγωνιστή το Σωκράτη και ειδικά τη στιγμή του θανάτου. Μου έκανε εντύπωση πάντα αυτή η ιστορία. Πώς φέρθηκε η κοινωνία σ' έναν τέτοιο άνθρωπο που ζούσε ανάμεσά τους και για το λόγο που του φέρθηκε. Κι επειδή υπάρχει μια τάση που επαναλαμβάνεται σε αυτό τον τόπο και σε κάθε τόπο ούτως ή άλλως. Θέλω να πω, οι κοινωνίες έχουν μια τάση να φέρονται έτσι στα αντίστοιχα μέλη τους, κι ήθελα πολύ να μιλήσω γι' αυτό και έτσι σε συνδυασμό με τον τίτλο της έκθεσης βγήκε το έργο που είδες.

Destroy σημαίνει καταστροφή αλλά και έναυσμα για δημιουργία στη συνέχεια.

Βρήκες φιγούρες, φάτσες γνωστές στο έργο μου στη Destroy; Εν-

διαφέρουν. Δεν είχα κανένα στο μυαλό μου. Περισσότερο αρχετυπικά σκεπτόμουν. Θέλω να το φθάσω αυτό να το καταφέρω, δηλαδή τα πάντα στη ζωγραφική μου να είναι σύμβολο. Θέλω να το πυκνώσω λιγάκι το έργο μου από αυτή την άποψη. Οπότε εκεί υπάρχουν πολύ κλασσικές φιγούρες αρχέτυπα. Υπάρχει ο άνθρωπος με το σφυρί, ο τύπος με τη σημαία και την τραγιάσκα, υπάρχουν πολύ γνώριμες φιγούρες όντως,

Η έκθεση; Καλά αυτή η έκθεση δεν είχε κανένα αντίκτυπο στην πόλη πέρα από τα στενά καλλιτεχνικά, από τη φούσκα όπως λέω, τον καλλιτεχνόκοσμο, αμελητέο ποσό του πληθυσμού.

Αν πήγε κόσμος να τη δει; Απ' όσο ξέρω πάει κόσμος, δεν ξέρω τι κόσμος. Έχει ακριβό εισιτήριο. Μια οικογένεια τετραμελής θέλει 40 ευρώ για να πάει. Στις μέρες μας δεν είναι και το πιο εύκολο αυτό. Παρ' όλα αυτά φαίνεται ότι έχει προσέλευση. Τώρα όσον αφορά την ποιότητά της σαν έκθεση κι αν λέει κάτι, έχω ακούσει πολύ ετερόκλητα σχόλια με τα περισσότερα να γέρνουν προς το αρνητικό. Δηλαδή δεν αφορά τον κόσμο αυτή η έκθεση. Αυτό που πάει και βλέπει δεν τον αγγίζει. Είναι πρόβλημα της σύγχρονης τέχνης γενικότερα, δεν είναι πρόβλημα της συγκεκριμένης έκθεσης. Η έκθεση είναι πετυχημένη με την έννοια ότι είναι ένα κομμάτι αντιπροσωπευτικό της σύγχρονης τέχνης, η οποία σύγχρονη τέχνη είναι μια εντελώς χαμένη υπόθεση νομίζω, δηλαδή πρέπει να γυρίσουμε να κοιτάξουμε λίγο προς τα πίσω, επιστροφή στα βασικά.

Πίσω που; Δεν μπορώ εγώ να δώσω κατεύθυνση σε κάποιον. Όταν μου το έκαναν -μου είπαν "κοιτάξτε εκεί για να κάνουμε καλή τέχνη"- με είχε ενοχλήσει πολύ, παρότι συμφωνούσα κατά βάθος με αυτό, διαφώνησα με το ότι κάποιος πήγε να μου το επιβάλει, να μου υποδείξει δηλαδή ότι τέχνη γίνεται "έτσι".

Στρατευμένη τέχνη; Δεν είναι κακό να είσαι στρατευμένος. Δεν θεωρώ κακό να κάνεις πολιτική τέχνη. Κι εγώ πολιτική τέχνη κάνω ή

τουλάχιστον είναι μια διάσταση της τέχνης που κάνω αλλά πρέπει να το έχεις αποφασίσει εσύ. Δηλαδή είναι δική μου απόφαση. Κάποιος άλλος θέλει να μιλάει για τα ερωτικά του, για τα σεξουαλικά του για το ότι κοιτάξε στο ταβάνι κι είδε κάτι ενδιαφέρον. Δεν μπορώ να το απαγορεύσω αυτό παρότι σαν θεατής τα βρίσκω φλύαρα. Ποιος είμαι εγώ που θα πάω να του πω τι να κάνει αφού αυτό του βγαίνει από μέσα του οπότε πάει να πει πως κάποιος λόγο έχει, και η ιστορία θα δείξει ποιος τελικά είχε δίκιο. Εξάλλου, κατά μια έννοια, όλα είναι πολιτική.

Κι ο ορισμός της συντήρησης; Μη εξέλιξη, έτσι ορίζω τη συντήρηση, τη στατικότητα με οποιονδήποτε τρόπο, απ' το να κολλάς με ένα υλικό όπως την είχα πάθει εγώ κάποια στιγμή. Το να πεις -όπως κάνανε δεκάδες ρεύματα που βγήκανε στην αρχή του περασμένου αιώνα- τέχνη είναι "αυτό". Ξέρεις, είναι άλλο να βγεις και να πεις εγώ το κάνω έτσι και άλλο να θέσεις ένα ιδεώδες και δογματικά να το κυνηγήσεις. Ένα πολύ απλό και επιφανειακό παράδειγμα. Ο γκραφιτάδες που κολλάνε με τα σπρέυ. Πρέπει οπωσδήποτε να ζωγραφίζεις με σπρέυ. Γιατί; Για να μην ξεχάσω να καταστρέφω το όζον και να χαλάω την υγεία μου; Όχι. Πινελάκι κι ευχαριστώ πολύ. Για χρόνια ζωγράφιζα με σπρέυ. Έχω χρόνια αερίων μέσα στα πνευμόνια μου και με ταλαιπωρούν ακόμη. Τώρα στους τοίχους ελάχιστα και με μια συγκεκριμένη τεχνική. Κάνω στένσιλ σε κάποια σημεία, μόνο εκεί που δεν μπορώ να χρησιμοποιήσω τίποτα άλλο για να πετύχω το εφέ που θέλω και μόνο εκεί. Στο έργο στη Μπιενάλε μόνο ένα 1 ή 2% έγινε με σπρέυ.

Δεν ξέρω γιατί ζωγραφίζουν άνθρωποι στους τοίχους, θα σου πω εγώ γιατί ζωγραφίζω στους τοίχους. Κατ' αρχήν μ' αρέσει η μνημειακότητα που έχει ένας τοίχος. Το μέγεθος. Το γεγονός ότι ο άλλος στέκεται μπροστά του και το έργο τον περιβάλλει. Όταν κάνεις τελάρα απευθύνεσαι σε ένα άλλο κοινό. Συνήθως σε μια αίθουσα τέχνης, δηλαδή έναν κλειστό χώρο που είναι ένα δωμάτιο συνήθως βαμμένο λευκό με έναν απαίσιο τρόπο. Αμερικανόφερτη λογική που την κρατάμε ευλαβικά. Να δείχνουμε σε λευκά κουτιά σαν τα κελιά των Γερμανών, και

μπαίνει αυτή η φούσκα που είναι ο καλλιτεχνόκοσμος, αυτοί που είναι οι συνάδελφοι καλλιτέχνες, οι κριτικοί, οι θεωρητικοί οι λεγόμενοι και οι ιστορικοί της τέχνης, οι γκαλερίστες και οι λοιποί παρατρεχάμενοι τέλος πάντων και το βλέπουν.

Όταν βγεις έξω απευθύνεσαι σε όλους αυτόματα. Κι είναι η χαρά του γκραφίτα η Αθήνα, πόλη χωρίς αρχιτεκτονική. Οι γκραφίταδες πρέπει να είναι οι μόνοι χαρούμενοι άνθρωποι στην Αθήνα. Εγώ έχω απομακρυνθεί τελευταία. Μ' αρέσει πιο πολύ το περιβάλλον του εργαστηρίου μου, αλλά επειδή έχω υπάρξει τσόγλανος που έβγαине στους δρόμους, ακόμα βλέπω τοίχους. Λέω όταν προχωρώ, να, αυτός θα ταίριαζε.

Πότε ένας τοίχος είναι κατάλληλος; Τα κλασικά που θ' ακούσεις είναι όταν τον βλέπει πολύς κόσμος κεντρικά. Εμένα μ' ενδιαφέρει πιο πολύ η αισθητική του πράγματος, δηλαδή αν είναι έτσι σαθρός, σάπιος και έχει κάποια υφή, πολυκαιρισμένος αυτό μ' αρέσει περισσότερο ή αν είναι ένας τέλειος μεγάλος ορθογώνιος τοίχος έτοιμος και φωνάζει φτιάξε με. Ξέρεις, τα δύο άκρα, ένας τοίχος που είναι τελειώς χάλια ή ένας τοίχος που είναι τέλειος σαν λευκό χαρτί που λες κι έχει γίνει γι' αυτό το λόγο.

Όλοι είναι καλλιτέχνες.

Η τέχνη είναι για το κύκλωμα αυτό στις μέρες μας αλλά κανονικά πρέπει να είναι για όλον τον κόσμο. Ο Γιόζεφ Μπιάις είχε πει κάποια στιγμή ότι όλοι είναι καλλιτέχνες. Αναλύσεις επί των αναλύσεων γι' αυτό το τσιτάτο, για το τι έλεγε και τι εννοούσε. Αν κάποιος δει το φαγητό που μαγειρεύει καθημερινά σαν τέχνη και το αντιμετωπίσει έτσι, είναι τέχνη. Οτιδήποτε τέλος πάντων εμπεριέχει κάποια έκφραση μπορεί να είναι τέχνη. Το πώς περπατάς μπορεί να είναι τέχνη. Αρκεί να θέλεις ο ίδιος να το δεις έτσι. Από αυτή την άποψη όλοι είμαστε καλλιτέχνες.

Αλλά και οι περισσότεροι έχουν μια τάση μέσα τους, μια φυσική κλίση και ίσως οι δουλειές που κάνουν τους εμποδίζουν να την εκφράσουν Βέβαια φταίει και η παιδεία μας. Εννοείται η καλλιτεχνική μας παιδεία είναι μηδέν. Ίσως είναι ένας από τους λόγους, που υπάρχουν τόσοι άνθρωποι δυστυχισμένοι τριγύρω, χωρίς διέξοδο. Δεν θέλω να πω ο λόγος. Δεν θεωρώ τόσο σημαντική την τέχνη όπως οι καλλιτέχνες συνήθως.

Αυτοπροσδιορίζομαι ως ζωγράφος, όχι ως καλλιτέχνης. Δεν ξέρω γιατί με απωθεί ο όρος ο συγκεκριμένος. Ή ως μαθητευόμενος ζωγράφος. Θα ήθελα να γίνω ζωγράφος μια μέρα. Η ζωγραφική μου; Όσο κι αν φαίνεται παράδοξο, τη ζωγραφική μου την αποκαλώ θρησκευτική. Δηλαδή θέλω να έχει ένα θρησκευτικό συναίσθημα η ζωγραφική μου, το θρησκευτικό συναίσθημα που έχω ο ίδιος σαν άνθρωπος. Μπορεί να μην πιστεύω σε κανένα δόγμα, δεν πηγαίνω στην εκκλησία, δεν είμαι χριστιανός ή οτιδήποτε άλλο, αλλά με κάποιο τρόπο όταν βρεθώ στη φύση κάτι αισθάνομαι.

Έχω αυτή την αίσθηση του παράξενου.

Είμαι ένας άνθρωπος που πάει και λαμβάνει κάποια μηνύματα από τη φύση. Δεν μπορώ να διαχωρίσω και αυτό είναι μια θρησκευτική λογική. Πιστεύω ότι τα πάντα ενώνονται τελικά σε ένα πράγμα και δεν μπορώ να τα κόβω με τη λογική άνθρωπος και φύση.

Το 2003 έκανα ένα έργο στην ΕΛΑΙΣ, Αύγουστο του 2003. Κάποιοι που μίλησε με τους εργάτες μου είπε ότι το βλέπανε και λέγανε: "Ναι, έτσι δουλεύαμε". Στην εταιρία είχανε αντιρρήσεις. Λέγανε: "Γιατί τρέχουν γυμνοί;" Μα γυμνοί τρέχανε οι αρχαίοι. "Καταθλιπτικές οι φιγούρες". Δηλαδή οι εργάτες θα 'πρεπε να κουβαλάνε 100 κιλά ελιές και να πετάνε από τη χαρά τους. Κι εγώ δεν είμαι άσχετος. Έχω μαζέψει ελιές. Καμιά φορά μ' αρέσει να εξιδανικεύω κιόλας αλλά πολλές φορές τα πράγματα είναι σκληρά. Πολύ ωραίο να μαζεύεις ελιές αλλά δεν παύει να είναι μια σκληρή δουλειά. Η ομορφιά της είναι ότι είσαι στη φύση, μυρίζεις το χώμα, αλλά τα εκατό κιλά στην πλάτη είναι πάντα εκατό κιλά, οπότε τους έδειξα έτσι όπως τους έδειξα. Οι εργάτες λοιπόν ταυτίστηκαν και τα αφεντικά δεν ψήθηκαν με τίποτα, δηλαδή σκέφτηκαν να το σβήσουν. Μετά είδαν ότι στον κόσμο αρέσει οπότε το κράτησαν. Μέχρι σήμερα δεν έχει σβηστεί, πολύ παράδοξο αυτό για μένα. Αυτό που είπαν οι εργάτες ήταν για μένα επιβράβευση.

Καταστρέφουν τα έργα του Banksy. Και τι έγινε. Πολύ ωραία τα έργα του Banksy. Καλά να είναι ο άνθρωπος και τα χέρια του και το μυαλό του και θα φτιάξει άλλο. Ο δάσκαλός μου ο Ηλίας ο Παπαηλιάκης μας επαναλαμβάνει πολύ συχνά ένα τσιτάτο του Κουρμπέ. Κάποια στιγμή πάει μια κυρία του Παρισιού στον Κουρμπέ και του λέει πόσο απαράδεκτα ζωγραφίζει γιατί ήταν προοδευτικός ζωγράφος για την εποχή του δεν ήταν ακαδημαϊκός. Τότε είχαν σφοδρό πόλεμο αυτοί με την ακαδημία. "Πώς το κάνετε έτσι, και δεν μπορώ να το βλέπω, ντροπή για το καλό γαλλικό γούστο". Μα πώς κάνετε έτσι μαντάμ, της λέει ο Κουρμπέ. Χρώματα είναι. Δηλαδή ψυχραιμία, γι' αυτό δεν στεναχωριέμαι που θα σπάσουν αυτό το πράγμα.

Ναι έχει υπερτιμηθεί η τέχνη. Η τέχνη έχει να κάνει με τη διαδικασία, δεν έχει να κάνει με το αποτέλεσμα. Δεν έχει να κάνει με το να φетиχοποιείς το αντικείμενο. Όλα στο σύμπαν έχουν αρχή, μέση και τέλος. Τίποτα δε θα τη γλιτώσει. Το ηλιακό μας σύστημα το ίδιο δε θα τη γλιτώσει. Δεν ξέρω αν υπάρχει κάτι που δεν καταστρέφεται. Αν υπάρχει κάτι που δεν καταστρέφεται είναι ένα κι είναι το γνωστό. Ο δημιουργός του πράγματος που βλέπουμε γύρω. Αν είναι κι έτσι όπως τον λένε. Δεν τον ξέρω οπότε δεν μπορώ να πω αν είναι άφθαρτος ή οτιδήποτε

Με τις άλλες τέχνες; Η μουσική έχει άλλη δύναμη. Χτυπάει κατευθείαν κεντρικό διακόπτη η μουσική. Χτυπάει κατευθείαν συναισθηματικό κέντρο. Με τη ζωγραφική πρέπει κάπως να συντονιστείς.

Με τα εικαστικά πρέπει λίγο το ον να πάει προς τα εκεί. Ο κινηματογράφος επίσης μπορεί να έχει μια δύναμη. Δηλαδή εμένα μ' έχει αλλάξει μια ταινία που είδα κάποια στιγμή. Τηλεόραση; Τι να σου πω. Δεν βλέπω. Εδώ και πολύ καιρό είμαι αποτοξινωμένος. Δεν έχω καν συσκευή στίτι μου, δηλαδή καμιά σχέση. Για εξουσία συζητάς σχετικά με την τηλεόραση; Όταν ο μέσος όρος τηλεθέασης είναι 4 με 5 ώρες την ημέρα είναι τρομακτικό. Δηλαδή ο άλλος δουλεύει 8 ώρες και μετά βλέπει 4 ώρες τηλεόραση. Ο ορισμός της εξουσίας είναι η τηλεόραση.

Το ΝΟΣΟΤΡΟΣ; Χρειαζόμαστε άλλα πέντε δέκα τέτοια. Τότε θα είναι καλύτερο και το ίδιο το ΝΟΣΟΤΡΟΣ. Θέλω να πω για την Αθήνα, για μένα είναι όαση, είναι σχολείο. Κατ' αρχήν είναι σχολείο και για εμάς, να δούμε τους εαυτούς μας και τις ελλείψεις μας, δηλαδή εγώ στο μάθημά μου, των πολεμικών τεχνών, έχω πάρει πολύ σοβαρά μαθήματα ο ίδιος για το τι προσπαθούμε να πετύχουμε και για το τι είμαστε άξιοι. Παρά τα προβλήματα νομίζω ότι σιγά σιγά ο χώρος μαθαίνει και τον εαυτό του και οι άνθρωποι μαθαίνουν σιγά σιγά πώς πρέπει να λειτουργήσουν αυτό το χώρο. Σιγά σιγά. Η αυτοδιαχείριση είναι σπουδαία ιστορία αρκεί να την πετύχουμε. Το θεωρώ εξαιρετική περίπτωση. Μ' αρέσει πολύ το ότι κάθε εβδομάδα αυτός ο χώρος παίρνει αποφάσεις για το άμεσο και μακρινό μέλλον. Έχει ζωή αυτό και έχει και δυναμική. Έχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσεις την πορεία του.

Πολύ σημαντική για το έργο στη Μπιενάλε η επαφή με το συγκεκριμένο χώρο. Γιατί έφερε και πάλι στο μυαλό μου ιδέες αποθηκευμένες. Διάβαζα και για την Ισπανία για το πώς οι άνθρωποι πήραν τις τύχες στα χέρια τους το 36. Πέρα από το μαχητικό κομμάτι του πράγματος -το πώς οργάνωθηκαν και προσπάθησαν να κάνουν πράξη τη θεωρία- είναι συγκινητικό να το διαβάσεις και πιο συγκινητικό να το ζεις.

Αν έχει η τέχνη εξουσία; Η εξουσία μπορεί να έχει τέχνη να την εκφράζει. Η τέχνη αν έχει εξουσία, έχει σ' αυτόν που της την παραχωρεί. Υπάρχουν άνθρωποι εντελώς σκλάβοι της αλλά αυτό είναι φетиχισμός. Δίνεις εξουσία στην τέχνη πάνω σου και γίνεσαι σκλάβος. Όπως όταν τη θεωρείς υπέρμετρα σημαντική για τη ζωή σου. Αν δηλαδή πεις: εγώ είμαι ταγμένος. Κάνω τέχνη τίποτα άλλο. Θα μείνω μόνος μου μια ζωή, δεν θα έχω κοινωνικές επαφές, θα κατεβάζω το τηλέφωνο για ένα μήνα, θα αρρωσταίνω και δεν θα πηγαίνω στο γιατρό. Επειδή οι άνθρωποι που δημιουργούν περνάνε δύσκολες ώρες θα πάρω και πρέζα να πω για να ηρεμήσω. Στις δύσκολες ώρες της δημιουργίας, σαν τις ωδίνες του τοκετού το παρομοιάζουν. Για να ηρεμήσω από αυτό θα φαρμακωθώ και γενικά θα ζήσω μια ζωή στην κατάθλιψη επειδή είμαι καλλιτέχνης. Εγώ προτιμώ να ζω, πρώτα είναι η ζωή και μετά η τέχνη.

Η πείνα, η φτώχεια, η αδικία και η συνεχής καταπίεση
μπορούν να δημιουργήσουν δυο είδη συμπεριφοράς:
είτε την υποταγή που κάνει τους ανθρώπους αρνάκια,
είτε την εξέγερση και τότε ο καταδιωγμένος γίνεται
άγριο ζώο.

Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι